

THE CADET

2002

The Magazine of
**CADET COLLEGE
PETARO**

National Anthem

May the sacred land be blessed

May the beautiful Kingdom be happy

You're a symbol of unique resolution

Land of Pakistan

May the centre of faith be blessed

System of the sacred land

Strength of the people's brotherhood

The Nation, Country and State

May they all glitter for ever

May our goal of desires prosper

This flag with crescent and star

A guide to progress and perfection

Interpreter of the past, grandeur of the present

Inspiration of the future

Symbol of Almighty God's protection

THE CADET

Officer Incharge
Asst. Prof. J. N. Rahi
Head, Deptt. of English

Patron
Professor Akhtar Ali

Issued By:
Commodore M. Abid Saleem S.I (M)
Commandant and Principal
Cadet College, Petaro, Sindh

TRANSLATION

NONE SHALL TOUCH IT (THE HOLY QURAN) SAVE THE PURIFIED ONES. A REVELATION BY THE LORD OF THE WORLDS.

(56 / 79, 80)

THE DUTIES OF MUSLIMS TO ONE ANOTHER

The Holy Prophet Muhammad (P.B.U.H)

Says:

“The duties of Muslims to one another are six” It was asked: “What are they, O Messenger of God?” He said, “When you meet a Muslim, Salam to him and when he inviteth you to dinner, accept; and when he asketh you for advice, give it to him; and when he sneezeth and saith, ‘praise be to God’, do you say, ‘May God have mercy upon thee; and when he is sick, visit him; and when he dieth, follow his bier.”

The sayings of The Holy Prophet Muhammad (P.B.U.H)

COMMANDER KARACHI
9, LIAQUAT BARRACKS
SHARAH-E-FAISAL
KARACHI - 75530

THE COMKAR'S MESSAGE

It is, indeed, appreciable to know that Cadet College Petaro has, once again, produced its annual issue of 'THE CADET' full of colours. The effort to engage the faculty members and the cadets in the scientific and literary pursuits is commendable. A panoramic view of the College activities presented through articles and photographs exhibits the devoted and the sincere efforts made by the faculty members as well as the cadets to produce a good magazine.

With such type of activities, cadets do symbolize their stature as good "belongings to the Alma Mater." The contents of the magazine show the high calibre of cadets and their mental approach which is developed with a special process at Petaro.

I record my appreciation for an institution like Cadet College, Petaro with its high calibre instructional and administration staff.

I expect that Cadet College, Petaro will be producing, still, a better magazine the next year. Insha-Allah.

MUHAMMAD HAROON HI(M), T.Bt
REAR ADMIRAL
COMMANDER KARACHI &
CHAIRMAN BOG CCP

Muhammad Haroon HI(M), T.Bt

Rear Admiral

Commander Karachi

and Chairman Board of Governors, CCP

CADET COLLEGE PETARO

Post Code: 76120 Dadu (Sindh) Pakistan

Tel: (0221) 877529-31, 614691

Fax: (0221) 614691

E-mail: cadetcollege_petro@yahoo.com

THE COMMANDANT AND PRINCIPAL'S MESSAGE

I am extremely delighted to learn that the annual College Magazine "The Cadet" covering the events of the academic year 2001-2002, is being published as per past practice. In fact it is the result of the collaboration and joint efforts of the faculty members and the cadets. In fact, it reflects the intellectual productivity of the cadets under the guidance of the teachers.

The College Magazine, in any educational institution, not only provides an opportunity to the young students to train themselves in the art of writing but also develops and polishes their writing skills, which is an important aspect of leadership quality. Besides, self expression gives students an immeasurable sense of achievement and confidence.

The publication of the magazine is indeed a very hard and time consuming task. The Editorial Board has to select and correct the articles written by the immature writers. Then the matter has to be composed and proof reading is to be carried out, which takes a lot of time of the cadets involved and associated with the job especially amidst the tight routine of the college.

I would like to stress upon the students to continue working hard in studies and participate in Extra-curricular activities in order to earn a good name for themselves as well as for their parents and institution.

I congratulate and commend all the faculty members, the Editorial Board, the Cadets contributing the articles, other staff associated with the job for their devotion and dedication and wish them all the best of luck. I hope that the standard of the Magazine would be further improved through concerted efforts.

**M. ABID SALEEM SI(M)
COMMODORE
COMMANDANT & PRINCIPAL
CADET COLLEGE PETARO**

Muhammad Abid Saleem SI (M)

Commodore
Commandant & Principal
Cadet College Petaro

Editorial Board

2001-2002

Sitting on chairs L to R.—

M. Qasim (Asst. Editor Urdu), Naveed (Editor Eng.), Zia-ur-Rahim (Edt. Urdu),
Mr. M. Anis Khan (O I/c Urdu Sec.), Mr. J. N. Rahi (O I/c Eng. Sec.),
Hamza (Chief Editor), Cdre. M. Abid Saleem S.I (M) (Commandat and Principal),
Prof. Akhtar Ali (Patron). Mr. M. Saleem Sahto (O I/c Sindhi Section),
Ayaz (Editor Sindhi), Saleem (Asst. Editor Sindhi), Fahad (Asst. Editor Eng.)

Editorial Board

Chief Patron:

Commodore M. Abid Saleem S.I (M)
Commandant and Principal

Patron

Professor Akhtar Ali

Officer-In-Charge

Asst. Prof. J. N. Rahi
Head, Deptt. of English

Officers-In-Charge

English Section	Asst. Prof. J. N. Rahi Head, Department of English
Urdu Section	Asst. Prof. M. Anis Khan Head, Department of Urdu
Sindhi Section	Asst. Prof. M. Saleem Sahto Head, Department of Sindhi

Chief Editor

Chief Editor	Cadet M. Hamza Khan (MQ)

Editors

English Section	Cadet Naveed Jatt (SH)
Urdu Section	C.H.C. Zia-ur-Raheem (IQ)
Sindhi Section	Cadet Ayaz Abbasi (LF)

Asst. Editors

English Section	Cadet Fahad Arbab (SH)
Urdu Section	Cadet Muhammad Qasim (A)
Sindhi Section	Cadet Saleem Lashari (LF)

Members of the Staff-2002

Sitting from L to R.—

M/s. M. Saleem Sahto, Nasim Farooqui, Wahid Bux, Prof. S. Anwar Ali Shah, Prof. Akhtar Ali, Prof. Ahmed G. Rasool (DCO), Prof. R A K Ghouri (Vice Principal, DOS), Commodore M. Abid Saleem SI(M) (Commandant & Principal), Lt. Cdr. M. Ahsan Afzal PN (Adjutant), Prof. Ahrar H. Baig, Prof. Marghoob A. Khan, J. N. Rabbani, A. R. Sharwani, Iqbal Khan, Mufti M. Olid

Standing 1st row L to R—

M/s. Ahmed Ali Kazi, M. Zafar Leghari, M. Ali Shaheen, S. Liaquat Ali Shah, Lt. Cdr. (Retd) A. Aziz PN, Dr. Iqbal Hussain, M. Ali, Sharafat Ali, M. Anis Khan, M. Ramzan Qureshi, Ali Nawaz Phel, M. Ishaque Alvi PN, Kashif Zia, Shabbir Ahmed, Basit Muhiuddin, Siraj Ahmed Channa, Ayaz Ali Qureshi.

Standing 2nd row L to R—

M/s. Irfan Ahmed, M. Hasan Mughal, Zubair Ahmed, Tahreem Ahmed, Hameedullah Bhutto, Parvez Ahmed, Sarfaraz Ahmed, Zahid Ali Memon, Zabechullah, Tariq Javed, Roshan Ali, Asadullah Bhutto, Akhtar Ali, Habibullah Shah, Saleemuddin, Sohail Ahmed, Ahsan Ali Shah, Rehan Ghaffar.

The Naval Staff

Sitting from L to R.—

G Murtaza, Bukhshal, M. Arshad, Lt. Cdr. M. Ahsan Afzal PN (Adjutant), Commodore M. Abid Saleem SI(M) (Commandant & Principal), M. Nazir (MCPO), M. Nasir, M. Rasheed, Azhar.

Standing from L to R—

M. Niaz, Yasir Arfat, Tariq Mehmood, A. Jabbar, M. Pervez, M. Fayyaz, M. Khalid, M. Ishaq, M. Younus, Dawood, Arif.

CONTENTS

S.No	Name of Item	Name of Writer	Page No
1	Editorial	The Chief Editor	13
2	Sky is the Limit	--	14
3	From Visitors' Book	The Honourable Visitors	15
4	A Prominent Petarian	Sq Ldr (R) Agha Khalil Ahmed T.K	17
5	Achievements and Awards	Asst Prof J. N. Rahi	19
6	Panorama in Pictures	--	35
7	The Divisional Reports	--	54
8	A Letter by a Petarian	Cadet Jan Alam Solang	80
9	Caught Red-handed	Cadet Zain Mehmood	81
10	The Tree Tale	Cadet Aftab Nizamani	83
11	What we have given to Pakistan!	Cadet Khursheed Akhtar	84
12	The Golden Sayings	Cadet Adnan Ali	85
13	The Sun Rises in the East of Love and Sets in the West of Marriage	Cadet Kashif Ali Soomro	86
14	Friendship	Cadet Ayaz Ali Abbasi	87
15	The Menace of Drugs	Cadet Sayed Aamir Ali Shah	88
16	The Future of Mankind	Cadet Khursheed Akhtar	91
17	A Women of Integrity	Cadet Ali Abbas Ghuman	91
18	The Victory of Makkah	Cadet Maqsood Joyo	92
19	Pakistan and the Information Technology	Cadet Faizan Shakeel	94
20	The Meaning of Being a Poor	Cadet M Faiz Abro	95
21	Unity, Faith and Discipline	Cadet Captain Fahad Arbab	96
22	Character is Destiny	Cadet M Muneeb	97
23	A Thing of Beauty is a Joy for Ever	Cadet M Faizan	98
24	Money Can't Buy Everything	Cadet Aftab Nizamani	99
25	It is Too Hot (Poem)	Cadet Faraz Yousuf Riar	100
26	The Energy Problem	Cadet Raja Adnan Iqbal	101
27	The End of Qaroon	Cadet M Hasan Farooqui	102
28	The Day when Pakistan will Glitter	Cadet Captain Fahad Arbab	103
29	Cadet College Petaro (Poem)	Cadet M Salik Habib	104
30	Mama (Poem)	Cadet Rafiullah Khattak	105
31	Falling Leaves (Poem)	Cadet Kashif Soomro	106
32	Children Learn What they Live	Cadet Ali Saeed Depar	106
33	Larger than Life (Poem)	Cadet Syed Muhammad Ali	107
34	Examinations (Poem)	Cadet Aftab Nizamani.	107

EDITORIAL

By the grace of Almighty Allah we are extremely pleased to present - 'The Cadet'
- The Annual College Magazine for the year 2002.

The response of our fellow cadets, this year, was beyond our expectations. They contributed a large number of articles and poems in English, Urdu and Sindhi. It was quite a difficult job to select the matter for the Magazine, keeping in view the disappointments of the cadets, whose articles could not be accommodated. However, the zeal displayed and the efforts put in by the cadets are appreciable and it is hoped that they will continue to write articles in a future as well.

It is a matter of great satisfaction that the College has been faring very well under the command of the present Commandant & Principal Commodore M. Abid Saleem SI(M). His dream to transform the College into the College of the days of Col (Retd) J H H Coombes, is nearing to realization. He has been stressing upon the cadets to imbibe in themselves the habit of self discipline. He has been advising them to follow the College routine and the 'Code of Honour' (A Petaro Cadet does not Cheat, Lie or Steal).

The academic results of the College in both Matric and Intermediate Annual Board Examinations have been excellent. Our cadets also performed very well in sports and games, and Extra and Co-curricular activities in and outside the College. We hope that the College will Insha-Allah touch still greater heights in times to come, Ameen!

I acknowledge my profound thanks and heartfelt gratitude to my worthy teachers and other staff of the College, who took great pains to help and guide the budding writers throughout the year.

If there are any mistakes or flaws; they may kindly be ignored; as most of the articles and poems have been written and edited by young cadets. We welcome comments and suggestions, if any, from our worthy readers are most welcome so as to help us to bring changes and improve the quality of the Magazine in future.

The Chief Editor

SKY IS THE LIMIT

BOARD POSITIONS SECURED BY CADET COLLEGE PETARO DURING THE YEARS 1976 - 2002

Year	SSC Part-II	HSC Part-II		Total
		Pre-Engineering Group	Pre-Medical Group	
1976	2nd	1st, 2nd	--	3
1977	Ist, 2nd	2nd, 3rd	--	4
1978	--	Ist, 2nd & 3rd	--	3
1979	Ist	3rd	2 nd	3
1980	--	Ist, 2nd	Ist, 2nd	4
1981	--	--	Ist	1
1982	Ist	--	3rd	2
1983	--	2nd, 3rd	2nd	3
1984	--	3rd	--	1
1985	Ist, 3rd	Ist	--	3
1986	--	--	-- --	--
1987	2nd	Ist	3rd	3
1988	--	Ist	3rd	2
1989	2nd, 3 rd	3rd (secured by 02 cadets)	--	4
1990	--	--	-- --	--
1991	--	--	-- --	--
1992	3rd	--	--	1
1993	--	--	-- --	--
1994	2nd, 3rd	3rd	--	3
1995	Ist, 2nd	Ist, 3rd	2nd	5
1996	--	3rd	Ist, 3rd	3
1997	--	2nd, 3rd	3rd	3
1998	2nd, 3rd	2nd, 3rd (3rd position secured by 03 cadets)--	--	6
1999	--	3rd	--	1
2000	--	Ist, 2nd & 3rd	3rd	4
2001	Ist, 2nd & 3rd (3rd position secured by 02 cadets)	Ist, 2nd & 3rd	Ist	8
2002	Ist, 2nd & 3rd (2nd position secured by 02 cadets)	Ist & 2nd (2nd position secured by 02 cadets)	--	7

Out of a total 09 Board positions in both Matric and Intermediate Annual Board Examinations 1995, 1998, 2001 & 2002, the College has a singular honour of securing 05, 06, 08 and 07 top and enviable positions respectively in the entire Board of Intermediate and Secondary Education Hyderabad and has established a new record in the history of the College. These are one of the most outstanding and impressive results ever produced by the College during a span of last more than two decades. It must be noted that in the year 2001 eight positions were obtained by the College in the entire Hyderabad Board which is an all time record.

-x-x-x-

From the Visitors' Book

04-11-2001

Dr Abdul Hafeez Shaikh

Minister for Finance, Planning & Development, Government of Sindh.

"My visit to Cadet College, Petaro has left me with several impressions that I would like to share:

Cadet College, Petaro (CCP) is an important part of the history of good quality education to our province, indeed our country. It has not only sustained itself but grown, flourished and set the trend for the creation of similar institutions at Sanghar, Larkana and hopewell, Sukkur in the near future.

The success of CCP, especially, at a time when so many other institutions of our province were suffering from deterioration and decay is a testimony to the care at work here. This success, in my view, dedication and discipline, quality and merit. If these values can be adopted in other educational institutions, especially in the public sector, we can begin to turn around our education system, and with it our country a well.

The Cadet College reflects, also, the success of approaches that involves the collaboration and efforts of various stakeholders. In this case the Pakistan Navy, Sindh Government, the Alumni and community, staff and faculty have made collective efforts to ensure that basic thresholds of quality are not compromised, irrespective of the havoc taking place outside the College.

I would like to acknowledge the efforts of the leadership, the Chairman of the Board, Rear Admiral Muhammad Haroon HI(M), T.Bt and the Principal, Commodore M. Abid Saleem SI(M) for their dedication and recent efforts to preserve and enhance quality, make the College representative and vibrant.

The Government of Sindh should and, Insha Allah, will play its part in seeing the College through its current financial difficulties.

Finally, I leave with a sense of personal pride and happiness during my interactions with the youth, the future of Pakistan. The visit here has inspired me to go back and try to give my best to my Motherland.

May Allah accept and reward the efforts to keep the College a premier institution of our country. 'Ameen!'"

04-5-2002

Zaffar Ahmad Khan (Kit No: 238)
President
Engro Chemical Pakistan Ltd, Karachi

"It was a very pleasurable and emotional experience to visit Cadet College, Petaro for the first time after I left the institution in 1963. It brought back memories of so many people and events. I would recall my illustrious teachers and fellow cadets of then era who collectively made CCP into a great institution. I was so delighted to see that the place had made so much progress both in quality and in quantum. CCP is a Great National Institution and I wish it continues its success for the sake of Pakistan. It was truly an honour to have been a cadet here and to have been invited to participate in the Annual Farewell Dinner as the Chief Guest."

-x-x-x-

06-9-2002

Vice Admiral Ahmad Tasnim HI(M), SJ(Bar), S.Bt
Former COMKAR & Chairman BOG (1990-91)

"After almost eleven years, I have paid the first visit to CCP and what a pleasure it has been - especially having dinner in the Cadets' Mess, for its construction I made some humble contribution in 1991.

"It is gratifying to note high positions being secured by CCP cadets in Hyderabad Board and I am especially delighted to see cadets from rural areas doing so well. Their parents should rightly feel proud of their children. Academic Excellence with merit is the Motto; CCP should follow.

"The question / answer session after my talk was open, frank and candid. This reflects development of independent thinking amongst the cadets. Please, keep it up! Free and independent thought process is the backbone of a progressive society.

I am impressed with the overall discipline as displayed by the cadets along with devotion, dedication and zeal - for this; Commandant, Faculty members and staff have earned my appreciation. I pray for the continuous success of their endeavours to maintain the high standard at Cadet College, Petaro.

God Bless you all"

Khuda-Hafiz

-x-x-x-

26-10-2002

Mr Danishmand
Dean & Director, the IBA Karachi

" I was utterly surprised and reassured. The quality of the students, faculty and the administration, the way everything was organized and arranged showed that we can achieve great improvement in our education, lives and future. I had a most engaging and interesting time. The students seem so promising, a credit to their parents and teachers. Petaro is special. God bless it. Ameen!"

-x-x-x-

A PROMINENT PETARIAN

Col (R) Muhammad Yunus Changezi

Sq. Ldr (R) Agha Khalil Ahmed T.K
Principal, Army Public School
Malir Cantt, Karachi and Former Professor
of English at Cadet College Petaro

The new entry of students was expected to join soon and the allocation of Houses, especially, for the new and first ever lateral entrants in 1st year was a favourite topic for discussions and speculations. The 1960s were the years of intensely contested "Inter Services Schools Sports Tournaments" (ISSSTs) between such legendary institutions as Military College, Jhelum, Cadet College Hassan Abdal, PAF College, Sargodha and Cadet College, Petaro. Commander Firoz Shah, the then Principal of Cadet College, Petaro was a man, a breed apart for normal mortals. He had come up with a ingenious and exciting idea of inducting extra-ordinarily talented youngsters in various sports to ensure a clean sweep for Petaro in these contests of colossal scales and Olympian dimensions - as indeed, these seemed such at that time and were taken by the total seriousness and commitment of a crucial battle. There were quite a few familiar and well-known boys in the lot, yet one name that often cropped up time and time again as a favourite with all House Masters was "Tarzan".

Every one seemed keen to annex him as if he was a precious trophy. It transpired that he was a footballer of exceptional calibre and hence a guarantee of winning championship in that sport for any House that would be lucky to have him. Being a soccer fan myself, I became, naturally, equally if not more eager to see him in person and action. At last, the D-Day arrived a stout, stocky, Chinese-looking boy was pointed out as "Tarzan". He became an instant hit owing to his cheerful, child-like appearance and rustic, candour and sense of humour. On the football field, he demonstrated his mesmerizing mastery over the ball which seemed to cling to his foot for as long as he did not deliver a bullet-like shot which invariably found the net. Commander Firoz Shah had a classic expression for Tarzan's craftsmanship with the ball: "*He writes poetry with the ball*". And, indeed, nothing but acclaims and applause poured out from the spectators whenever Tarzan weaved his way meandering through the field, dodging and dribbling and finally finishing with a score by a tremendous shoot out which left all goalkeepers agape and aghast. His own description of such occurrences was; "Hum ney kaha zara net ko hilaa deway aur is ki mitti nikalay;" (I thought of shaking up the net a bit to dust it off) and his powerful shots actually shook the nets.

The big days came twice in two years. First, when Petaro played the host for the tournament in 1966 and later when we visited Hassan Abdal in 1967. The Military

College, Jhelum was a big name owing to its long and illustrious history and its students' backgrounds and milieu which was mostly military. In comparison, Petaro was an infant and its ambience confined to rural Sindh and ultra urban Karachi - none to have much to boast about soccer. But was the Military College Jhelum crowd, in for a shock or was it experiencing a nightmare? Tarzan attacked in the opening minutes and shocked them. There was a pandemonium in the Jhelum camp and their youngsters almost ran amuck. In the frustration and frenzy that had dazed and disorientated them, one of them charged violently into Tarzan and inflicted a fracture on his right lower leg tearing away a ligament at the rear of his ankle. Yet, such was the heat and the tempo that Tarzan kept on playing for another five minutes. But he was forced to leave the field as the damage was too great. The Petaro team played the remaining match with 10 players. The first goal was scored by Cadet M. Abid Saleem (Latif House) (At present: Commodore M. Abid Saleem SI(M), Commandant & Principal, CCP) and second goal by Cadet Altaf Ahmeed (Kit No:326). Finally, CCP won the match by two goals. To their entire credit, the losing Military College Jhelum team lifted Tarzan on their shoulders after the match.

Tarzan's fame was not confined to ISSSTs and during the summer vacation, the famous 'Mohammadan Sporting Club of Dacca' would sign him as a professional. Those were the good great days of the PIA and Tarzan would return with many gifts from the 'great people to fly with' (PIA). One of those was a golf kit comprising some clubs and balls.

In the month of Ramazan, he and I would go out in the Petaro wilderness till it was time for the cows to come home. Yet, with all his fame, fortune and fanfare, Tarzan never lost sight of his main aim of studying and successfully completed his F.Sc, opted for the Pakistan Army and rose to be a Lt. Colonel before seeking exit. Now, as an MPA and a Minister of the Wild Life, Forest and Tourism, Government of Baluchistan, he has a wider scope to exercise his penchant for the public life and to serve his people and Motherland. May Allah Almighty bless him in all respects and may Cadet College, Petaro go on producing men of mettle in the service of Pakistan.

*" Not gold but only men can make
A nation great and strong
Men who for truth and honour's sake
Stand fast and suffer long".*

Tarzan is definitely a truthful and honourable man as he stood fast and fought valiantly on the eastern front during the 1971 India Pakistan War and suffered long as a POW in its aftermath. Yet, his sense of humour, courage, gallantry, push and panache for adventure continues unabated. Personally, I am proud of him and so must be his Alma Mater and all his innumerable admirers and fans.

-x-x-x-

ACHIEVEMENTS AND AWARDS

Asst Prof J. N. Rahi
Head, Deptt of English

French Medal

Commodore M. Abid Saleem SI(M), Commandant & Principal, Cadet College Petaro was decorated with the French Medal 'National Order of Merit' at an impressive ceremony by Mr Uannick Gerard, the Ambassador of France to Pakistan on behalf of the President of France. The ceremony was held in Islamabad on 7th February 2002. Commodore (R) Abdul Aziz Mirza NI(M), S.Bt, Former Chief of Naval Staff was also present and the function was attended by a large number of senior Pakistan Navy and Civilian Officers.

Sitara-e-Imtiaz (Military)

The Government of Pakistan announced the award of Sitara-e-Imtiaz (Military) to Commodore M. Abid Saleem SI(M), Commandant & Principal, Cadet College, Petaro on the eve of Pakistan Day (23rd May, 2002). The award was given to him in recognition of his services for the Pakistan Navy and the nation, which he rendered during his appointments on various posts in and outside the country.

New Vice Principal and Director of Studies

Prof Rashid Ahmed Khan Ghouri took over as the Vice Principal and the Director of Studies of the College with effect from 24th May, 2002. He replaced Prof M P Durrani who proceeded on Leave Preparatory to Retirement. Prof Rashid Ahmed Khan Ghouri, did his post-graduation in Chemistry from the University of Sindh. He joined Cadet College, Petaro as Lecturer in the Department of Chemistry in the year 1969. Since then, he has been working in various capacities and has the experience of holding almost all the important posts and appointments in the College.

Inauguration of The Family Park

Begum Cdre M Abid Saleem inaugurated the Family Park on 15th April 2002 for the families of officers. The park which has many facilities for the entertainment of young kids, was developed and established by the Agriculture Department. The inauguration ceremony was attended by Commodore M Abid Saleem SI(M), Professors and the Members of 'Al-Nisa Club.'

The Best Teacher Award

Prof M P Durrani, the Former Vice Principal and the Director of Studies was awarded the Best Teacher's Award for the year 2000-2001 for his excellent results in the Board Exams. He, also, got the same award in the year 1996, as well.

The Farewell Dinner

A farewell dinner was hosted in honour of Prof Ch Abdul Ghani (Former Vice Principal), Prof M P Durrani (Former Vice Principal), Prof Abdul Aziz (Former Divisional Coordination Officer) and Syed Noor-ul-Hassan Shah (Former Administrative Officer) who retired from the College services.

The English Debates, Speeches and Declamation Contests

Cadet Saim uz Zaman (MQ) participated in the Inter-Collegiate Declamation Contest held at the Bahria College, NORE-I, Karachi and got the Consolation Prize. Cadet Hafiz Masoom (SH) represented the College in the English Declamation Contest held at Government College University, Lahore and was adjudged among the Top-4 (individuals) speakers in the initial round.

Our cadets, also, took part in the declamation contests held at Sadiq Public School, Bahawalpur and Habib Public School, Karachi. Their performance was very good.

The Squash Court

Commodore M. Abid Saleem SI(M), Commandant & Principal, Cadet College Petaro laid the foundation stone of the construction of the Squash Court on Monday, 6th May, 2002. The faculty members, Naval staff, Officers and a large number of cadets were present. The Squash Court would cost an amount of Rupees One Million. The Squash Court is being constructed with the financial help of the Ex.Cadets of the 64-Entry of this College.

THE RESULT OF CLASS VIII ANNUAL EXAM 2002

No of Cadets appeared	..	148
No of cadets who secured 'A-I' Grade	..	26
No of cadets who secured 'A' Grade	..	38
No of cadets who secured 'B' Grade	..	47
No of cadets who secured 'C' Grade	..	23
No of cadets who secured 'D' Grade	..	11

THE POSITIONS IN CLASS VIII ANNUAL EXAM 2002

S.No	Name	Division	Percentage	Position
1	Sikandar Ali	Ayub	87.62	Ist
2	M Farooq Niaz	Jinnah	87.12	2 nd
3	Aamir Hussain	M Qasim	86.37	3 rd
4	M Ayaz Aslam	Iqbal	86.12	4 th
5	Jamal Abdul Nasir	Iqbal	85.87	5 th

THE POSITIONS IN THE ANNUAL BOARD EXAMINATIONS 2002

SSC Part-I (Class IX)

SSC Part-II (Class X)

No. of students appeared	.. 140	.. 190
No. of students passed	.. 137	.. 190
No. of students who secured 'A-I' Grade	.. 58	.. 112
No. of students who secured 'A' Grade	.. 59	.. 63
No. of students who secured 'B' Grade	.. 18	.. 13
No. of students who secured 'C' Grade	.. 02	.. 02

SSC Part-I

S.No	Name	Division	Percentage	Position in the College
1	Zubairullah	Jinnah	92.47	Ist
2	M. Waseem Zahid Butt	Iqbal	89.65	2 nd
3	Anis Iqbal Chandio	Latif	88.71	3 rd
4	Awais Zulfiqar	Latif	87.29	4 th
5	Zuhaib Hussain Channa	Latif	87.06	5 th

SSC Part-II

S.No	Name	Division	Percentage	Position in the entire Board
1	Faisal Jaffar	M Qasim	89.52	Ist
2	Naveed Ahmed	Iqbal	89.29	2 nd
3	Abid Ali	Iqbal	89.29	2 nd
4	Toufeeque Ahmed	Iqbal	89.17	3 rd
5	Waqas Arshad	Liaquat	88.70	6 th
6	Mustafa Arshad Jamil	Liaquat	88.58	7 th
7	Bilal Baloch	Jinnah	88.35	8 th
8	Ali Ghaffar	Shahbaz	88.23	9 th
9	Pir Muhammad Masoom	Ayub	88.11	10 th
10	Muhammad Asad Abbas	Shahbaz	88.11	10 th

HSC PART-I & II

	<u>HSC Part-I (Class XI)</u>		<u>HSC Part-II (Class XII)</u>	
	<u>Pre-Med</u>	<u>Pre-Engg</u>	<u>Pre-Med</u>	<u>Pre-Engg</u>
No of cadets appeared	.. 19	.. 105	.. 19	.. 124
No of cadets passed	.. 19	.. 101	.. 19	.. 124
No of cadets who secured 'A-I' Grade..	--	.. 18	.. 01	.. 08
No of cadets who secured 'A' Grade	.. 16	.. 62	.. 13	.. 64
No of cadets who secured 'B' Grade	.. 03	.. 21	.. 05	.. 45
No of cadets who secured 'C' Grade	.. --	.. -	.. --	.. 07

HSC Part-I (Pre-Medical Group)

S.No	Name	Division	Percentage	Position in the College
1	Faisal Ghous Shah	Shahbaz	79.64	1st
2	Ajeet Kumar	Jinnah	78.36	2nd
3	Naveed Ahmed Hakro	Iqbal	78.00	3rd
4	Kashifullah Shabir	Iqbal	78.00	3rd
5	Akbar Gohar	Liaquat	77.82	4th

HSC Part-I (Pre-Engineering Group)

S.No	Name	Division	Percentage	Position in the College
1	Shahid Ahmed	M.Qasim	88.55	1st
2	Umair Saeed	Latif	88.00	2nd
3	Kashan Khawaja	Iqbal	86.00	3rd
4	Kamran Jamil	Iqbal	85.09	4rd
5	Fahad Masood Arbab	Shahbaz	83.82	5th

HSC Part-II (Pre-Medical Group)

S.No	Name	Division	Percentage	Position in the College
1	Anoop Kumar	Iqbal	80.36	1st
2	Wasay Muhiuddin	Latif	78.27	2nd
3	Furqan Ahmed	Iqbal	77.90	3rd

HSC Part-II (Pre-Engineering Group)

S.No	Name	Division	Percentage	Position in the entire Board
1	Faisal Dildar Jamal	Ayub	82.818	1st
2	Arsalan Alam	M Qasim	82.182	2nd
3	Muhammad Saleem	M Qasim	82.182	2nd

The Cash Award Ceremony

1. A Cash Award Ceremony of the Matric and Intermediate Examinations' top ten students was organized by the Board of Intermediate and Secondary Education Hyderabad under the auspices of the Education Department, Government of Sindh at the Board's Stadium, Hyderabad on 6th July, 2002. Dr. Makhdoom Rafiquzzaman, District Nazim, Hyderabad was the Chief Guest. Out of 65 students, 18 belonged to Cadet College, Petaro. The following cadets of Cadet College, Petaro are the recipients of cash prizes of Rs 15,000 (Rupees fifteen thousand):

HSC Part-II (Pre-Engineering Group)

<u>S.No.</u>	<u>Kit No:</u>	<u>Name</u>	<u>Father's Name</u>
1.	9604	Cadet Abdul Hameed	Mr Haji Khan Muhammad
2.	9606	Cadet M. Faisal Waheed	Mr M. Aslam Waheed
3.	9611	Cadet Nisar Ahmed	Mr Basheer Ahmed
4.	9645	Cadet Ateeq ur Rehman	Mr S. Hafeez ur Rehman
5.	9653	Cadet M. Zeeshan	Mr M. Ishaque Khan
6.	9669	Cadet Haseeb	Mr Abdul Khaliq Shaikh
7.	96107	Cadet S Kamil Fareed	Mr S Ejaz Qamar Fareed
8.	96149	Cadet Saifullah Bajwa	Mr Hidayatullah

HSC Part-II (Pre-Medical Group)

9.	9605	Cadet Sirajuddin	Mr Ghulam Mustafa Khoso
10.	9679	Cadet Tufail Ahmed	Mr Sikandar Ali Memon
11.	9688	Cadet Wash Dev	Mr Amar Lal

SSC Part-II (Science Group)

12.	9806	Cadet Sajjad Ali	Mr Subhan Ali Jatoi
13.	9854	Cadet Shahid Ahmed	Mr Ghous M Barejo
14.	9856	Cadet Naveed Ahmed	Mr Badar Ahmed
15.	9877	Cadet Kashan Khawaja	Mr M. Saleem Khawaja
16.	9895	Cadet M. Atif Babar	Mr Iqtidaruddin Shaikh
17.	98107	Cadet Kamran Jamil	Mr Ghulam Mustafa Jamil
18.	98142	Cadet Naeemullah	Mr Hidayatullah Bajwa

THE INTER-COLLEGIATE TOURNAMENT

The College Basketball and Football teams participated in the Inter-Collegiate Tournament organized by the Board of Intermediate and Secondary Education Hyderabad. The College Basketball team played the final against Government College, Hyderabad team and won the match by 57-7 points. In Football they secured 3rd position.

The Visit of PAF Public School Sargodha to CCP

A sports contingent from PAF Public School Sargodha visited the College and played friendly matches against the College teams. The College won the Hockey and Basketball matches while the PAF Public School Sargodha won the Football match.

An Exhibition Cricket Match

The College Cricket team played an exhibition Cricket match against the Army Public School, Hyderabad on 28th April 2002 on the College ground. The College team won the match by 04 wickets.

The Visit of CCP to Sadiq Public School Bahawalpur

A sports contingent of Cadet College Petaro visited Sadiq Public School Bahawalpur from 18th to 20th October 2002 to play friendly matches. The College team won the Squash match while Hockey and Football matches were drawn. The Sadiq Public School won the Cricket and Basketball matches.

All Sindh Inter-Cadet Colleges Sports Championship

The 3rd All Sindh Inter-Cadet Colleges Sports Championship was held at Cadet College Larkana from 28th October to 2nd November 2002. The College teams participated in all the events and performed very well. The College secured 32 points and lifted the Champions Trophy for the 3rd consecutive year.

The Agriculture Department

Mr Kashif Zia Durrani, after taking over the charge of the Agriculture Department Cadet College Petaro, took keen interest and brought marked improvements to give College a beautiful look. The College Nursery was renovated and shifted to a prominent place which was inaugurated by Begum Commodore M Abid Saleem. New varieties of flowers were added and plants were grown on both the sides of the main roads of the College.

The Colony Park

The Colony Park was improved to a great extent as per the desire of the Commandant. The park was inaugurated by the Commandant and Principal in November 2002. Now, the colony children and residents have a very good place for recreation.

THE PRIZES AWARDED ON THE 40TH PARENTS' DAY ACADEMIC AWARDS

CLASS -VIII ANNUAL EXAMINATION-2001

	<u>Kit Nos. & Div</u>	<u>Percentage</u>	<u>Position</u>
i) Cadet M. Waseem Zahid Butt	2K-047 (IQ)	84.22	Ist in the Class
ii) Cadet Zuhaib Hussain Channa	2K-022 (LF)	81.89	2 nd in the Class
iii) Cadet Nabeel Ahmed Khan	2K-014 (L)	71.56	3 rd in the Class

CLASS -IX ANNUAL BOARD EXAMINATION-2001

i) Cadet Mustafa Arshad	99140 (L)	92.23	Ist in the Class
ii) Cadet Nabeel Ahmed	9904 (LF)	91.29	2 nd in the Class
iii) Cadet Nabeel Abbas	99111 (A)	91.05	3 rd in the Class
iv) Cadet Nabeel Jaffar	9948 (MQ)	91.05	3 rd in the Class
v) Cadet Nabeel Ali	9917 (IQ)	91.05	3 rd in the Class

CLASS -X ANNUAL BOARD EXAMINATION-2001

i) Cadet Nabeel Jatoi	9806 (MQ)	90.00	Ist in the Class
ii) Cadet Nabeel Bajwa	98142 (LF)	89.29	2 nd in the Class
iii) Cadet M. Atif Babar	9895 (MQ)	89.17	3 rd in the Class
iv) Cadet Shahid Ahmed	9854 (MQ)	89.17	3 rd in the Class

CLASS -XI ANNUAL BOARD EXAMINATION-2001 (Pre-Engineering Group)

i) Cadet Muhammad Saleem	9784 (MQ)	85.09	Ist in the Class
ii) Cadet Amir Ashfaq	9765 (IQ)	83.81	2 nd in the Class
iii) Cadet Faisal Dildar	9793 (A)	83.27	3 rd in the Class

CLASS -XI ANNUAL BOARD EXAMINATION-2001 (Pre-Medical Group)

i) Cadet Anoop Kumar	97107 (IQ)	79.45	Ist in the Class
ii) Cadet Shahnawaz	9704 (LF)	76.18	2 nd in the Class
iii) Cadet Furqan	9777 (IQ)	76.18	2 nd in the Class
iv) Cadet Shair Zaman	97129 (A)	76.18	2 nd in the Class
v) Cadet Wasay Muhiuddin	9710 (LF)	75.81	3 rd in the Class

CLASS -XII ANNUAL BOARD EXAMINATION-2001 (Pre-Engineering Group)

i) Cadet Syed Ateeq-ur-Rehman	9645 (A)	83.36	Ist in the Class
ii) Cadet M. Zeeshan	9653 (IQ)	82.18	2 nd in the Class
iii) Cadet Saifullah Bajwa	96149 (IQ)	81.81	3 rd in the Class

CLASS -XII ANNUAL BOARD EXAMINATION-2001 (Pre-Medical Group)

i) Cadet Tufail Ahmed Memon	9679 (J)	82.54	Ist in the Class
ii) Cadet Washdev	9688 (LF)	80.90	2 nd in the Class
iii) Cadet Sirajuddin	9605 (IQ)	78.72	3 rd in the Class

**THE INTER-DIVISION SPORTS COMPETITIONS
AND CO-CURRICULAR ACTIVITIES, 2000 - 2001**

SPORTS SENIORS

<u>Event</u>	<u>Winner</u>	<u>Division</u>
Cricket	Iqbal	Division
Hockey	Qasim	Division
Football	Qasim	Division
Basketball	Latif	Division
Athletics	Iqbal	Division
Shootingball	Latif	Division
Riding	Ayub	Division
Shooting	Iqbal	Division
Swimming	Latif	Division
Tennis	Latif	Division
Squash	Latif	Division
Indoor games	Latif	Division

SPORTS JUNIORS

Cricket	Qasim	Division
Hockey	Ayub	Division
Football	Iqbal	Division
Basketball	Iqbal	Division
Athletics	Liaquat	Division

CO-CURRICULAR ACTIVITIES

Hamd-o-Na'at and Qirat	Iqbal	Division
Debates and Speeches	Ayub	Division
Quiz and Spelling Bee	LF& IQ	Division
Parade and Inspection	Latif	Division
Credit Cup	Iqbal	Division

SHIELDS FOR OVERALL BEST PERFORMANCE

Inter-Division Sports Shield for Juniors	..Iqbal & M Qasim Divisions
Inter Division Sports Shield for Seniors	..Latif and Iqbal Divisions
Inter Division Co-Curricular Activities Shield	..Iqbal Division
Inter Division Academic Shield	..M. Qasim Division

**THE LETTERS OF COMMENDATION BY COMMANDANT & PRINCIPAL CCP
& AWARD OF MEDALS ON ACCOUNT OF EXCELLENT PERFORMANCE
IN THE ANNUAL BOARD EXAMINATION 2001**

**BRONZE MEDAL and
Cash Award of Rs 1000/-**

To Cadet M. Atif Babar (9895 of M.B. Qasim Division) for securing **Third Position** in the entire BISE Hyderabad in SSC-II Annual Board Examination 2001

**BRONZE MEDAL and
Cash Award of Rs 1000/-**

To Cadet Shahid Ahmed (9854 of M.B. Qasim Division) for securing **Third Position** in the entire BISE Hyderabad in SSC-II Annual Board Examination 2001

**SILVER MEDAL &
Cash Award of Rs 2000/-**

To Cadet Naeemullah Bajwa (98142 of Latif Division) for securing **Second Position** in the entire BISE Hyderabad in SSC-II Annual Board Examination 2001

**GOLD MEDAL &
Cash Award of Rs 3000/-**

To Cadet Sajjad Ali Jatoi (9806 of M.B. Qasim Division) for securing **First Position** in the entire BISE Hyderabad in SSC-II Annual Board Examination 2001

**BRONZE MEDAL
& Cash Award of Rs 1000/-**

To Cadet Saifullah Bajwa (96149 of Iqbal Division) for securing **Third Position** in the entire BISE Hyderabad in HSC-II Annual Board Examination 2001, (Pre-Engg Group)

**SILVER MEDAL &
Cash Award of Rs 2000/-**

To Cadet M. Zeeshan (9653 of Iqbal Division) for securing **Second Position** in the entire BISE Hyderabad in HSC-II Annual Board Examination 2001 (Pre-Engg Group)

**GOLD MEDAL &
Cash Award of Rs 3000/-**

To Chairman Honour Committee,
Cadet Syed Ateeq-ur-Rehman (9645 of Ayub Division) for securing **First Position** in the entire BISE Hyderabad in HSC-II Annual Board Examination 2001 (Pre-Engg Group)

**GOLD MEDAL &
Cash Award of Rs 3000/-**

To Cadet Tufail Ahmed Memon (9679 of Jinnah Division) for securing **First Position** in the entire BISE Hyderabad in HSC-II Annual Board Examination 2001 (Pre-Medical Group)

THE COLLEGE HONOURS ON ACCOUNT OF OVERALL BEST PERFORMANCE IN ACADEMICS, SPORTS AND CO-CURRICULAR ACTIVITIES 2000-2001

- SILVER MEDAL** To Cadet Agha Zarar (96109 of M.Q Division) for being **THE BEST SPORTSMAN** for the year 2000-2001
- MEDAL OF HONOUR** To Chief Cadet Captain Syed Kamil Fareed (96107 of IQ Division) for being **THE BEST APPOINTMENT HOLDER** for the year 2000-2001
- BADGE OF HONOUR** To Cadet Sajjad Ali Jatoi (9806 of M. Division) for his **OVERALL BEST PERFORMANCE** upto Class-X
- STICK OF HONOUR** To Cadet Syed Ateeq-ur-Rehman (9645 of Ayub Division), the Chairman Honour Committee, for his **OVERALL BEST PERFORMANCE** upto Class-XII

THE TROPHIES FOR THE OVERALL BEST PERFORMANCE TOWARDS THE GENERAL CHAMPIONSHIP

RUNNERS UP TROPHY	LATIF DIVISION
CHAMPIONS TROPHY	IQBAL DIVISION

OVERALL DIVISIONAL POSITIONS

<u>JINNAH</u>	<u>LIAQUAT</u>	<u>AYUB</u>	<u>LATIF</u>	<u>IQBAL</u>	<u>M.QASIM</u>
V	VI	IV	II	I	III

THE BEST TEACHER'S AWARD

PROF M P DURRANI
DEPARTMENT OF PHYSICS

PANORAMA IN PICTURES

1. *The 40th Parents' Day*
2. *The All Pakistan English Declamation Contest, 2002*
3. *The Award of N.O.M (France) to the Commandant*
4. *The National & Religious Days*
5. *Class XII Farewell Dinner*
6. *Inauguration of the I.T. Laboratory*
7. *Inauguration of the Children's & Colony Parks*
8. *The All Sindh Inter-Cadet Colleges Sports Championship Tournament*
9. *Top seven position holders in the Entire Hyderabad Board*
10. *The Excursion Trip*
11. *Selection in the Armed Forces*
12. *Appointment Holders and Debating Society*
13. *The College Sports and Games Teams*

The Chief Guest Dr. Abdul Hafeez Shaikh Former Minister of Finance, Govt. of Sindh, gives away the College Colour to the Champions-The Iqbal Division.

The Iqbalians receive the Champions' Trophy.

The COMKAR & Chairman B.O.G, CCP, Rear Admiral Muhammad Haroon S.I (M), T.Bt. lands at Petaro.

The Honourable guests witnessing the Parents' Day.

The Chief Guest witnesses the Exhibition.

The Riding Squad leads the Chief Guest to the Parade Ground.

A Gymnast showing his skill.

A Cadet showing his skill as a Martial Art Expert.

The wonderful P. T. display in progress on the Parents' Day, 2001.

The tent-pegging in progress.

The COMKAR and Chairman B.O.G. (CCP) inspects the guard of honour.

Rear Admiral Muhammad Haroon S. I (M), T.Bt gives away the Champions' Trophy of All Pakistan English Declaration Contest to Sadiq Public School, Bahawalpur Team.

The Position Holders, the Champions and the Runners up Team of the All Pakistan English Declaration Contest with the Chief Guests and the Principal.

The Honourable Guests rise while listening to the National Anthem.

Begum Cdre. Muhammad Abid Saleem and honourable guests listen to the speakers of the All Pakistan English Declamation Contest.

The Chief Guest receives the College Crest from the Commandant and Principal.

The Chief Guest and others pray after the plantation of a tree at the campus.

Mr. Danishmand, the Dean & Director of I. B. A, Karachi receives the College Crest from the Chief Guest.

The Commandant and Principal, Cdre. M. Abid Saleem S.I (M) receives the Trophy from Prof R.A.K. Ghouri, the Vice Principal & D.O.S. at the Party arranged to celebrate the Award of the Medal: 'National Order of Merit (France)' to the Commandant by the French President for his meritorious services as the Naval & Army Attache (97-2000) Paris.

Begum Cdre. M. Abid Saleem and Begum Prof. R.A.K. Ghouri with honourable guests at the Party.

The Commander Karachi, Rear Admiral Muhammad Haroon S.I (M), T.Bt is being introduced to Prof. R.A.K. Ghouri, the Vice Principal & D.O.S.

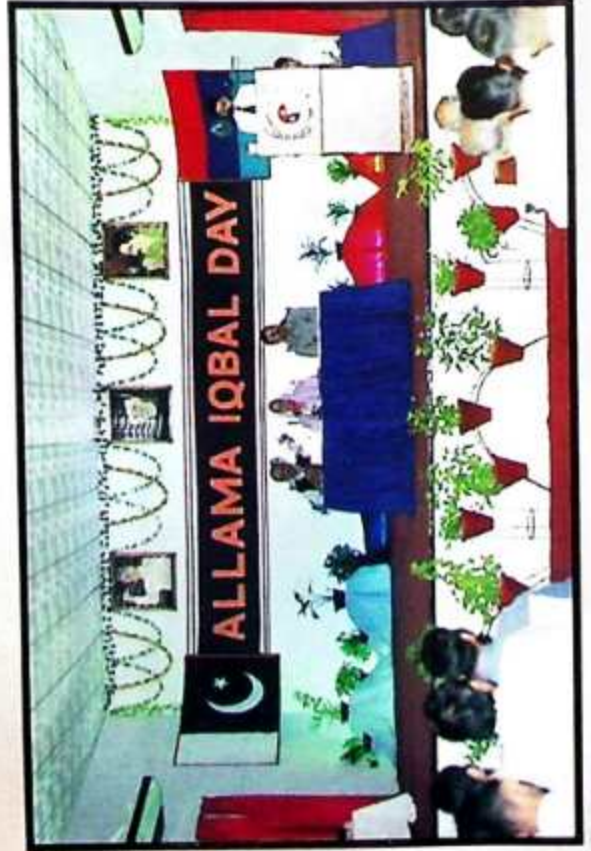
The Senior Petarrians, in company of the Commandant, visit the newly purchased land of the CCP.

The guest speaker, Prof. Khalid Wahab receives the College Crest from the Principal on the '14th August Function.

Vice Admiral (R) Ahmed Tasneem H.I (M) S.J (BAR), S.Bt. receives the College Crest from the Principal on the 'Defence of Pakistan Day' Function.

'The Allama Iqbal Day Function in progress.

The guest speaker answers the questions of the faculty members and cadets after the lecture.

A Senior Petarian, Mr. Zafar Ahmed Khan, President, Engro Chemical Pakistan Ltd. receives the College Crest from the Principal.

The Chief Guest, Mr. Zafar Ahmad Khan, inaugurates the 'Information Technology Lab.'

The Musical Evening in progress.

The Chief Guest gives away a shield to Cadet Captain Rizwan Rasul (LF).

Senior Petarrians, Rear Admiral Anees-ur-Rehman S.I (M) SBT., Dr. Hadi Bux Jatoi and Dr. Agha Taj visit the College.

The Principal inaugurates the renovated Colony Park.

The Commandant and Principal addresses the Morning Assembly.

Begum Cdre. M. Abid Saleem S.I (M) P.N. inaugurates the Children Park.

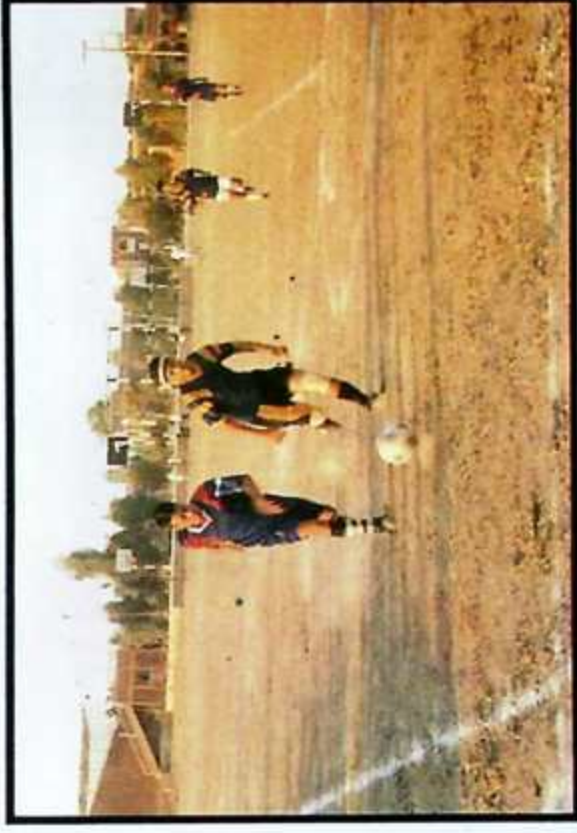
The jubilant Petarians after winning the 'All Sindh Inter-Cadet Colleges Sports Tournament' for the 3rd consecutive year.

The Chief Guest, Major General Fahim Akhtar Khan, H.I.(M) gives away the champions Trophy to Cadet College, Petaro.

The Hockey Match in progress during the All-Sindh Inter-Cadet Colleges Sports Tournament, 2002, played at Cadet College, Larkana.

The Football Match in Progress.

Prof. M. P. Durrani receives the 'Best Teacher Award' for the year, 2000-2001, from the Chief Guest on the eve of Parents' Day.

Cadet Faisal Jaffar receives the certificate from Prof. Sultan Abbas, the Chairman B.I.S.E. Education, Hyderabad for securing the 1st position in the Entire Hyderabad Board.

Prof. Sultan Abbas, Chairman B.I.S.E, Hyderabad and the Principal in company of the top ten position holders of Class X, Annual Exam., 2002.

The Commandant, The Vice Principal & The Adjutant in company of the Top Ten Position Holders of Class X Board Exam, 2002.

Cadets enjoying the Recreation Trip; sitting in front of the tomb of Late King Jehangir in Lahore.

The teachers and cadets at the Science Museum, Lahore.

The Cadets of class VIII on a Recreational Trip at 'Makli' (Thatta).

Cadets enjoying the Trip at 'Lake Saif-ul-Mulook' (Naran).

Positions in HSC-II Annual Board Examination 2002

Cadet Faisal Dildar First in the entire board		Cadet Arsalan Alam Second in the entire board		Cadet Saleem Second in the entire board		Cadet Mughees Abid Secured highest marks in H.S.C II, only -83.33% Has joined I.B.A. Karachi	

Positions in SSC-II Annual Board Examination 2002

Cadet Faisal Jaffar First in the entire board		Cadet Abid Second in the entire board		Cadet Naveed Second in the entire board		Cadet Mughees Abid First in the entire board	

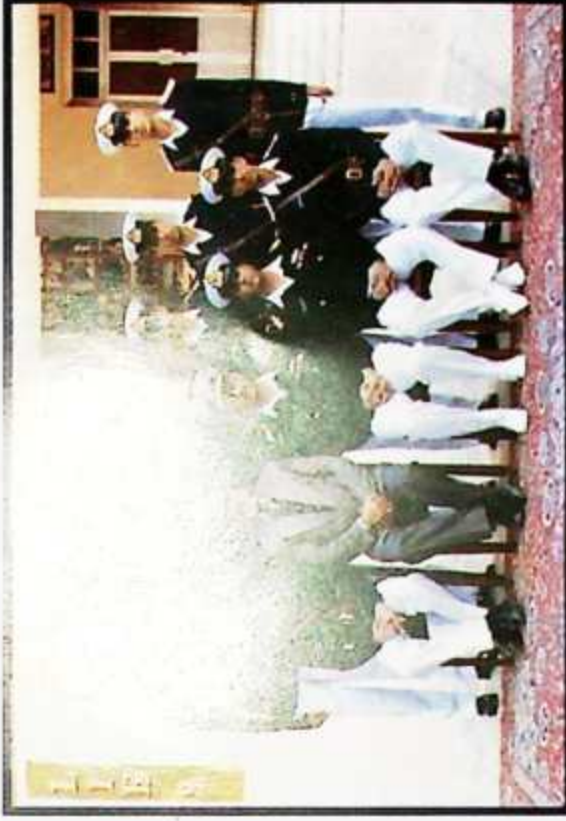
Cadets who Joined The Defence Forces in 2002

Pakistan Navy			Pakistan Air Force Cdt. Arsalan Alam			Pakistan Navy						
		Cdt. Saleem	Cdt. Zia-ur-Rahim									
Pakistan Navy							Pakistan Navy					
		Cdt. Naveed	Cdt. Adnan	Cdt. Rashid	Cdt. Naseem	Cdt. Imran						
		Pakistan Army									Pakistan Army	
				Cdt. Faisal Dildar	Cdt. Adnan	Cdt. Hamza			Cdt. Yasir	Cdt. Faisal Muneer		
									Pakistan Army			
Cdt. Azam	Cdt. Naeem Khan			Cdt. Mujeeb								

Debating Society
2001-2002

Appointment Holders
2001-2002

College Hockey Team
2001-2002

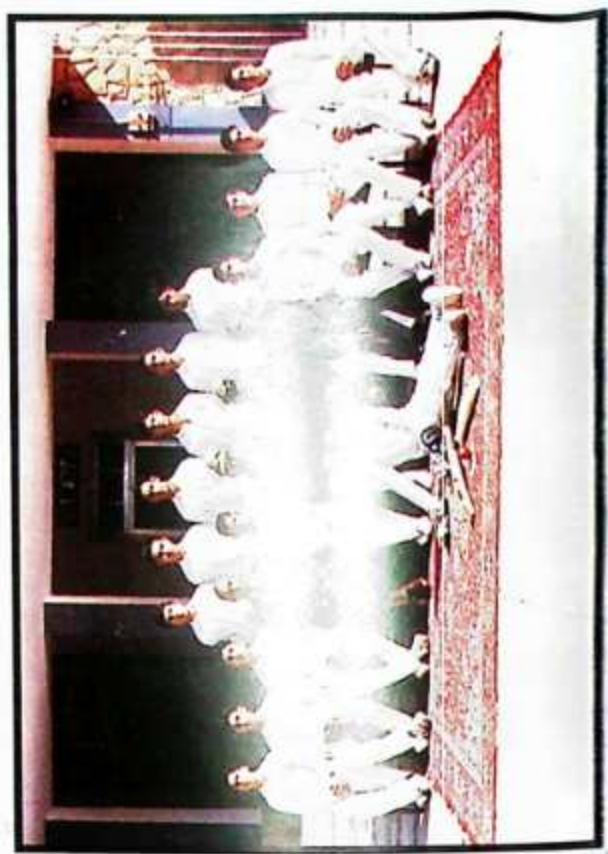
College Football Team
2001-2002

Swimming Team
2001-2002

Cricket Team
2001-2002

Shooting Team
2001-2002

Riding Team
2001-2002

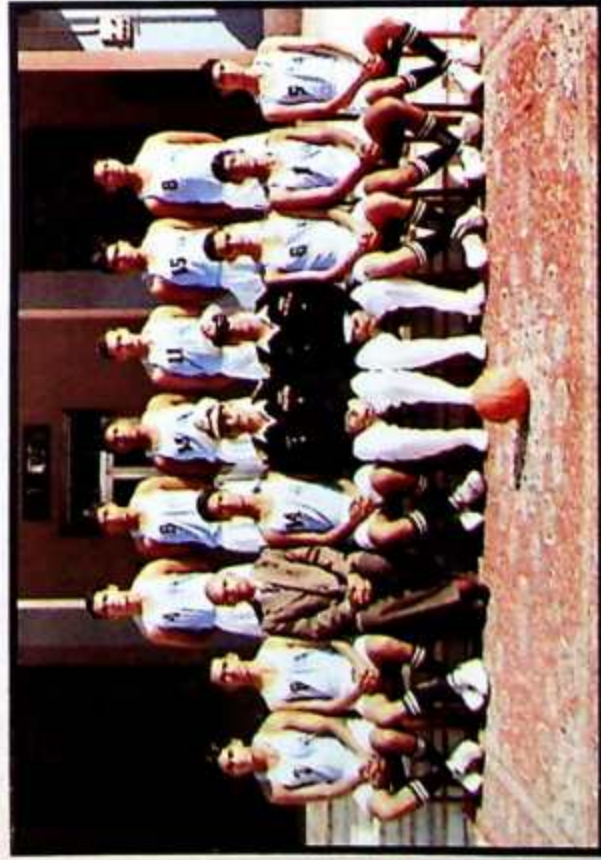
Gymnastics Team
2001-2002

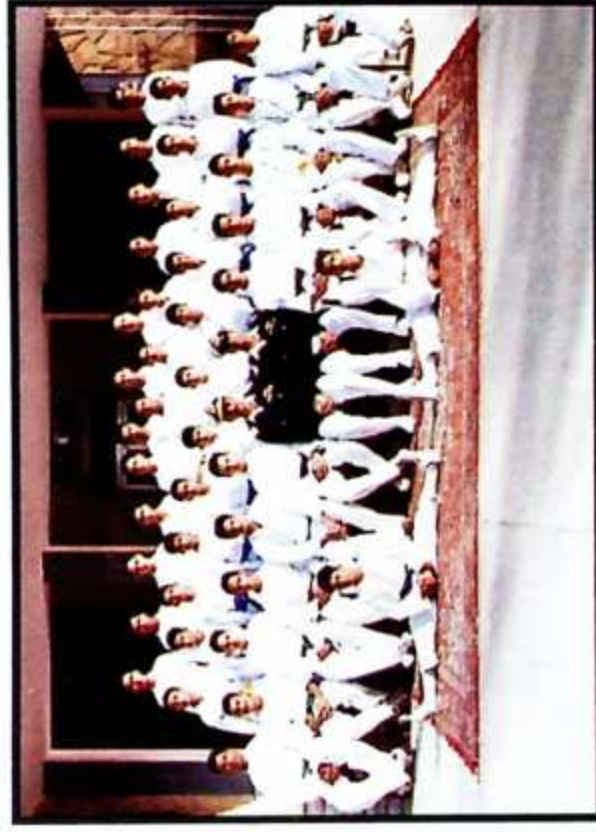
College Athletics Team
2001-2002

Basket Ball Team
2001-2002

Karate Team
2001-2002

College Squash & Tennis Team
2001-2002

Indoor Games Team
2001-2002

Shooting Ball Team
2001-2002

College Band
2001-2002

S. No.	Name of Institution	Athletics				Football				Cricket				Hockey				Basketball				Total Points	Position		
		Event	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W			L	Pt
1.	CCL	All	3 rd	--	--	--	3	1	3	1	4 th	2	2	--	--	--	3	1	2	3	1	2	3 rd	7	4 th
2	CCS	All	1 st	2	0	2	3	1	2	3 rd	3	2	--	--	--	2	2	1	2	2	2	1	5 th	15	3 rd
3.	PSCC	All	7 th	2	2	0	7	3	1	5 th	2	2	1	1	5 th	2 nd	3	1	3	3	--	3	1	25	2 nd
4.	CCP	All	5 th	2	1	1	5	3	--	2 nd	2	2	2	--	7 th	1 st	3	3	3	3	--	7	31	1 st	

2ND ALL SINDH INTER-CADET COLLEGES SPORTS CHAMPIONSHIP 2001
HELD AT PAKISTAN STEEL CADET COLLEGE KARACHI FROM 21 OCTOBER TO 27 OCTOBER 2001

S. No.	Name of Institution	Squash				Athletics				Football				Cricket				Hockey				Basketball				Total Points	Position	
		P	W	L	Pt	P	Pt	P	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt			
1.	CCL	3	1	2	3 rd	All	0	1	4 th	3	1	4 th	--	--	--	3	1	3	1	3	1	4 th	3	2	1	5 th	11	4 th
2	CCS	3	2	1	5 th	All	3	3 rd	3	1	2	3 rd	2	--	2	3	3 rd	3	1	2	3	3 rd	3	1	2	3	20	3 rd
3.	PSCC	3	--	3	1 st	All	5	2 nd	5	2	1	5 th	2	1	1	5 th	2 nd	3	3	--	7 th	3	1	4 th	3	24	2 nd	
4.	CCP	3	3	--	7 th	All	7	1 st	7	3	--	7 th	2	2	--	7 th	1 st	3	2	1	5 th	2 nd	3	2	1	7	40	1 st

3RD ALL SINDH INTER-CADET COLLEGES SPORTS CHAMPIONSHIP 2002
HELD AT LARKANA FROM 28 OCTOBER, 2002, NOVEMBER, 2002

S. No.	Name of Institution	Squash				Athletics				Football				Cricket				Hockey				Basketball				Total Points	Position	
		P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt	P	W	L	Pt			
1.	CCL	3	3	--	7 th	All	--	--	1	4 th	3	1	2	3 rd	3	3	--	7 th	3	1	2	3 rd	3	3	--	7 th	28	IIInd
2	CCS	3	1	2	3 rd	All	--	--	3	3 rd	3	0	3	1	2	3 rd	3	0	3	1	4 th	3	1	2	1	12	IV	
3.	PSCC	3	0	3	1 st	All	--	--	7	1 st	3	--	3	3	0	3	1	4 th	3	2	1	5 th	2 nd	3	1	2	24	IIIrd
4.	CCP	3	2	1	5 th	All	--	--	5	2 nd	3	2	1	5 th	2 nd	3	2	1	5 th	2 nd	3	3	1	2	5	32	1 st	

Jinnah Division – 2002

Sitting on Chairs L to R—

Atif, Touqir, Danial, Sajjad, Shahzado, Akbar, Mubashir, Ihsan, Amir, Jan Alam (SLC), Mr. Jameel Ahmed (ADO), Mr. Muhammad Ali (DO), Syed Majid Mehmood (CC), Mr. Rehan Abbas (ADO), Owais (SLC), Mughees, Tahir, Kashif, Kashif, Adnan Shah, Mohsin, Ashique, Sikander, Waseem, Zaheer.

Standing 1st row L to R—

Nazir, Ajeet, Adnan, Kashif (LC), Umar, Asim, Aftab, Zohaib (LC), Faisal, Ishtiaque, Faisal, Khawar, Minhaj.

Standing 2nd row L to R—

Umar, Hasan, Asadullah, Zohaib, Shuja, Ali Sajjad, Faisal, Asad, Hasn, Shafiq, Sajjad, Bilal, Amdad, Hyder, Bashir, Ali Shah (JLC), Faisal, Islahuddin, Hasnain, Umair, Zeeshan, Mohsin, Inayat, Kashif, Bilal, Samad, Fahad.

Standing 3rd row L to R—

Imran, Fahad, Ghafoor, Abdul Razzaque, Sohaib, Zakir, Asran, Tarique, Areez, Abid, Fahad, Ishtiaque, Tahir, Zubair, Ali Sajid, Salik (Click Cadet), Bilal, Maqsood, Danish.

Standing 4th row L to R—

Khadim, Riaz, Farjad, Asim, Ali Raza, Ajjaz, Wajid, Sheeraz, Sohaib, Azhar, Naeem, Sarfaraz, Jehanzeb, Owais, Humayoon, Umar, Farooque.

JINNAH DIVISION

Divisional Report 2001- 2002

Divisional Officer	.. Mr. Muhammad Ali
Assistant Divisional Officers	.. Mr. Rehan Abbas
	.. Mr. Sarfaraz Khoso
	.. Mr. Jameel Shaikh
Petty Officer	.. Mr. Abdul Ahad
Cadet	.. Cadet Majid Mahmood
Senior Leading Cadets	.. Cadet Jan Alam
	.. Cadet Owais
Leading Cadets	.. Cadet Kashif Soomro, Cadet Zohaib
	.. Cadet Khawar Sultan, Cadet Adnan
Junior Leading Cadets	.. Cadet Bilal Baloch
	.. Cadet Abuzar Kazi
Click Cadets	.. Cadet Ali Sajjad
	.. Cadet Abdul Ghafoor
Sports Captain	.. Cadet Danial Khan
Incharge Co-Curricular Activities	.. Cadet Aamir Ali Shah
Incharge Ante-Room	.. Cadet Mohsin Habib
Incharge Library	.. Cadet Aashique Khoso
Incharge Indoor Games	.. Cadet Kashif Fayaz
Incharge Wall Paper	.. Cadet Sikander Azam
Incharge Mess Committee	.. Cadet Shahzado Saleem
Incharge Pocket Money	.. Cadet Tahir Rafique
Incharge Garden	.. Cadet Atif Riaz

Divisional Team Captains

Teams

Basketball
Cricket
Hockey
Football
Squash
Athletics
Tennis
Indoor Games
Shooting
Riding
Shooting ball
Swimming
Badminton

Seniors

Cadet Mohsin Habib
Cadet Danial Khan
Cadet Tauqueer
Cadet Sikander Azam
Cadet Tahir Rafique
Cadet Aashique Khoso
Cadet Adnan
Cadet Kashif
Cadet Ehsan
Cadet Atif
Cadet Jan Alam
Cadet Akbar
Cadet Sajjad

Juniors

Cadet Bilal Baloch
Cadet Abuzar Kazi
Cadet Hassan
Cadet Owais Asif
Cadet Ali Sajjad
Cadet Bilal Baloch
Cadet Fahad
Cadet Shahjahan
Cadet Faqir Zohaib
Cadet Bilal Baloch
Cadet Imdad
Cadet Bilal Baloch
Cadet Abuzar Kazi

We are proud to be Jinnahians. Having the great motto: 'Unity, Faith and Discipline', we performed very well this year. We did our level best in all the fields and improved the position of our Division. There is still a greater milestone to be achieved. Our performance for the year is as under:

Academics:

Academic Shield

It is a matter of great honour for us that we got the 'Academic Shield' this year.

THE SHINING STARS OF THE DIVISION

<u>Name</u>	<u>Kit No.</u>	<u>Percentage</u>	<u>Position</u>
<u>Class VIII</u>			
Cadet Farooq	1078	87.12	2nd
Cadet Khadim	1050	85.12	6th
Cadet Jahanzeb	1001	84.75	8th
Cadet Farjad Dildar	1057	83.12	10th

Class IX (SSC Part-I)

Cadet Zubair	2K037	92.47	Ist in the Entire Hyderabad Board

Class X (SSC Part-II)

Cadet Bilal	99103	88.35	6th in the Entire Hyderabad Board

Class XI (HSC Part-I)

Cadet Ajeet Kumar	9801	78.36	2nd in the Class

SPORTS

Cricket (Jrs)	2nd	Hockey (Jrs)	2nd	Hockey(Srs)	2nd
Swimming	2nd	Shooting ball	3rd		

Co-Curricular Activities

Spelling Bee (Srs)	Ist
Sindhi Debate (Srs)	Ist
Science Quiz (Srs)	3rd
Sindhi Debate (Jrs)	Ist
English Debate (Jrs)	2nd

Divisional Inspection

Due to very high standard of cleanliness and the new ideas to improve the standard of living, Jinnah Division was declared 2nd in the Divisional Inspection.

The Members of the College Teams

Cricket	.. Cadets Khawar, Aamir, Danial
Hockey	.. Cadets Danial, Tauqeer
Football	.. Cadets Zohaib, Sikander
Gymnastics	.. Cadets Owais, Taimoor Sharwani
Basketball	.. Cadets Mohsin, Sharjeel
Swimming	.. Cadets Taimoor Sharwani, Sharjeel, Akbar

X-X-X-

A life lived for others is worth living.
Life is tale told by an idiot full of sound and fury signifying nothing.
William Shakespeare

CHIVALRY is a poor substitute for justice, if one cannot have both.
Chivalry is something like the icing on cake, sweet, but not nourishing.
.. Nellie McClung

A gentleman is mindful no less of the freedom of others than of this own
dignity.
.. Livy

Co-Curricular Activities

Spelling Bee (Srs)	Ist
Sindhi Debate (Srs)	Ist
Science Quiz (Srs)	3rd
Sindhi Debate (Jrs)	Ist
English Debate (Jrs)	2nd

Divisional Inspection

Due to very high standard of cleanliness and the new ideas to improve the standard of living, Jinnah Division was declared 2nd in the Divisional Inspection.

The Members of the College Teams

Cricket	.. Cadets Khawar, Aamir, Danial
Hockey	.. Cadets Danial, Tauqeer
Football	.. Cadets Zohaib, Sikander
Gymnastics	.. Cadets Owais, Taimoor Sharwani
Basketball	.. Cadets Mohsin, Sharjeel
Swimming	.. Cadets Taimoor Sharwani, Sharjeel, Akbar

X-X-X-

A life lived for others is worth living.
Life is tale told by an idiot full of sound and fury signifying nothing.
William Shakespeare

CHIVALRY is a poor substitute for justice, if one cannot have both.
Chivalry is something like the icing on cake, sweet, but not nourishing.
.. Nellie McClung

A gentleman is mindful no less of the freedom of others than of this own
dignity.
.. Livy

Co-Curricular Activities

Spelling Bee (Srs)	Ist
Sindhi Debate (Srs)	Ist
Science Quiz (Srs)	3rd
Sindhi Debate (Jrs)	Ist
English Debate (Jrs)	2nd

Divisional Inspection

Due to very high standard of cleanliness and the new ideas to improve the standard of living, Jinnah Division was declared 2nd in the Divisional Inspection.

The Members of the College Teams

Cricket	.. Cadets Khawar, Aamir, Danial
Hockey	.. Cadets Danial, Tauqeer
Football	.. Cadets Zohaib, Sikander
Gymnastics	.. Cadets Owais, Taimoor Sharwani
Basketball	.. Cadets Mohsin, Sharjeel
Swimming	.. Cadets Taimoor Sharwani, Sharjeel, Akbar

X-X-X-

A life lived for others is worth living.
Life is tale told by an idiot full of sound and fury signifying nothing.
William Shakespeare

CHIVALRY is a poor substitute for justice, if one cannot have both.
Chivalry is something like the icing on cake, sweet, but not nourishing.
.. Nellie McClung

A gentleman is mindful no less of the freedom of others than of this own
dignity.
.. Livy

Liaquat Division – 2002

Sitting on Chairs L to R—

Roman, Salman, Ghulam Ali, Hammad, Rafay, Ahmed, Aftab, Sami Kiyani, Hassan (SLC), Mr. Tariq Jawed (ADO), Fahimullah Khan (CC), Mr. M. Ali Shaheen (DO), Mr. Zabhiullah (ADO), Hameed (PO), Rehman Nawaz (SLC), Amir Bhatti, A. Raheem, Raheel, Shahzore, Arsalan, Abdullah, Akater, Madni.

Standing 1st row L to R—

Umer Farooq (LC), Rasool Bux, Fahad, Atif, Asad (LC), Mannan, Rabbani, Husnain, Rehman, Sabar, Faizan, Ali Zeeshan, Munib, Kashif.

Standing 2nd row L to R—

Tasawer, Waqas (JLC), Asad, Abdul-Sami, Wajid Ali, A. Razzaq, Umair, Barkat Mir, Zahid, Waqas, Waqas Khan, Abrar, Mustafa (JLC), Yasir, Faisal, Adnan, Shahzeb, Noor Ali, Shahid, Zohaib, Aleem, Raheel, Aqeel, Asim.

Standing 3rd row L to R—

Nabeel (Click Cadet), Khalid, Shabbir, Raheel, Abbas, Ali, Umair, Zahid, Ali Raza (Click Cadet), Kamran, Nisar, Ghulam Asghar, Waseem, Faizan, Shah Nawaz, Humail, Zohaib, Jameel, M. Ali, Fayaz.

Standing 4th row L to R—

Nawaz, Saleem, Ahsan, Raheel, Sohaib, Salman, Mansoor, Afif, Fazal, Omer, Tariq, Hubdar, Pardeep, Ghulam Nabi, Ali Nasir, Faizan, Baber, Sikandar.

LIAQUAT DIVISION

Divisional Report 2001- 2002

Divisional Officer	.. Mr. Muhammad Ali Shaheen
Asst. Divisional Officers	.. Mr. Zabhiullah
	.. Mr. Tariq Jawed
Petty Officer	.. P.O A. Hameed
Cadet Captain	.. Cadet Faheemullah Khan
Senior Leading Cadets	.. Cadet Hassan Zaffar
	.. Cadet Rehman Nawaz Sullehri
Leading Cadets	.. Cadet Rafiullah Khattak
	.. Cadet Atif Bhatti
Junior Leading Cadets	.. Cadet Tasawar Ali
	.. Cadet Asim Baig
Click Cadets	.. Cadet Zohiabullah
	.. Cadet Raheel
Sports Captain	.. Cadet Shahzore Chandio
Incharge Co-Curricular Activities	.. Cadet Salman
Incharge Ante Room	.. Cadet Madni
Incharge Indoor Games	.. Cadet Madni
Incharge Wall Paper	.. Cadet Ahmed Ali
Incharge Garden	.. Cadet Amir Bhatti

Captain Divisional Teams

<u>Team</u>	<u>Senior</u>	<u>Juniors</u>
Cricket	Cadet Rehman	Cadet Asim Baig
Football	Cadet Arsalan	Cadet Asim Baig
Riding	Cadet Aftab	Cadet Waqas
Hockey	Cadet Rafay	Cadet Waqas Khan
Basketball	Cadet Shahzore	Cadet Mustafa
Tennis	Cadet Rehman	--
Athletics	Cadet Rehman	--
Swimming	Cadet Rehman	--
Shooting	Cadet Raheel	--
Shooting-ball	Cadet Abdullah	--
Indoor Games	Cadet Shahzore	--
Squash	Cadet Shahzore	--
Karate	Cadet Faheem	Cadet Waqas Khan

The Divisional Report:

"Truth, Valour and Unity", is the motto of Liaquatians. Acting upon these principles and the guidance of our Divisional Officer, Mr. Muhammad Ali Shaheen and under the leadership of our Cadet Captain Faheemullah Khan, who made us put our heart and soul throughout the year, our cadets tried their level best to display their over all best performance in academics, sports and the co-curricular activities.

Academics:

In HSC Part-I, our division could not secure any position but our overall performance is satisfactory. Our performance in SSC Part-I was very well. It was an honour and a matter of great privilege for us that our Ex-Junior Leading Cadet Mustaf Arshad secured 92.25% marks in SSC Part-I Annual Board Examination and clinched first position in the college. In SSC Part-II, 18 cadets (Liaquatians) passed in A-grade, which is an outstanding performance, indeed.

Sports:

In the field of sports, our over all performance was very well as compared to the previous year. Our division secured 1st position in the Inter-Division Riding and Athletics Competitions (for seniors) and got the second position in the Inter-Division Shooting-ball and the 3rd position in the Inter-division Basketball tournament (Jrs).

The Best Rider:

Cadet Shahzore Khan played a vital role in winning the Trophy in Riding. He was declared the 'BEST RIDER' for the year 2001-2002.

The Co-Curricular Activities

The performance of of the Liaquatians in co-curricular activities was satisfactory. Our division secured second position in the Inter-Division Spelling Bee (Jrs) and Spelling Bee (Srs) and we stood 3rd in the Hamd-o-Na'at and Qirat Competitions respectively.

We are grateful to our Divisional Officer Mr. M. Ali Shaheen for his guidance and advice, which he has been giving to us from time to time. We are also very thankful to our Assistant Divisional Officers Mr. Zabhiullah and Mr. Tariq Jawed for their kind help. May God Almighty, the Merciful, the Benevolent, always, bless our Division! Ameen!.

Sports and Games

The Performance of the Liaquatians in the field of sports and games has been very good. Due to their efficiency, they were selected in the College Sports teams and some of them were appointed as Captains and Vice Captains. The details are as under:

Captains College Teams

Basketball	Cadet Shahzore Khan
Athletics	Cadet Rehman
Karate	Cadet Captain Faheemullah

Vice Captains of the College teams

Cricket	Cadet Rehman
Riding	Cadet Shahzore Khan
Karate	Cadet Aftab

Members of the College Teams

Football	Cadet Arsalan, Cadet Rehman, Cadet Ahmed, Cadet Captain Faheemullah
Cricket	Cadet Hassan Zafar, Cadet Salman & Asad
Riding	Cadet Aftab, Cadet Waqas, Cadet Zohaib, Cadet Shahid, Cadet Asad
Gymnastics	Cadet Munneeb, Cadet Ali Raza, Cadet Raheel, Cadet Shahzeb
Indoor Games	Cadet Shahzore Khan
Shooting Team	Cadet Shahzore Chandio, Cadet Raheel, Cadet Rehman, Cadet Captain Faheemullah
Athletics	Cadet Shahzore, Faheemullah and Rafiullah.
Karate	Cadet Atif, Cadet Waqas

-X-X-X-

Friends are like melons, Shall I tell you why?
To find one good, you must a hundred try.

(-Claude Mernet)

How far the little candle throws her beams! So shines a good deed in a weary world.

(-William Shakespear)

Ayub Division – 2002

Sitting on Chairs L to R—

Shahzaib, Imran, Raza, Faisal, Zubair, Raheel, Aminullah, Rizwan, Atif (SLC), Nawaz (PO), Mr. A. A. Kazi (ADO), Mr. Ramzan (DO), Mr. Hameedullah (ADO), Mr. Tahreem (ADO), Shairzaman (CC), Mubashir (SLC), Mairaj, Sohail, Itikhar, Asim Sattar, Saleem, Usman.

Standing 1st row L to R—

Fahad (LC), Samad, Sohail, Hadi, Saqib, Kashif, Imran, Qasim, Rizwan, Noman, Ikhtiaque, Siddique, Ammar, Arslan, Sajjad, Basit, Roshan Lal, Noman Rustam (LC).

Standing 2nd row L to R—

Wajahat, Usman, Shahzain, Shahzad (JLC), Bahar Lal, Umar, Awais, Ahsan, Zain, Ammar Haider, Noor Muhammad, Umair, Faraz, Qasim, Mushtaque, Yasir, Shoaib (JLC), Umair Abdul Haque, Sarfaraz, Faheem, Naveed, Saleh, Khan Muhammad, Falak, Mujtaba, Kashif, Asad, Shahzad.

Standing 3rd row L to R—

Majid, Uzair, Usman, Hashim, Waqar, Sajid, Sannaullah, Farhan, Shahbaz, Faisal, Mansoor, Weeram, Tipu (Click Cadet), Hassan (Click Cadet), Nooruddin, Naveed, Usman, Babar, Vijay, Fahad.

Standing 4th row L to R—

M. Ali, Waqas, Danish, Mehtab, Imran, Ahmer, Danish, Sikander, Uzair, Mohsin, Zahoor, Usama, Zaid, Arshian, Jawad, Anwar, Ali, Umair, Aizaz.

AYUB DIVISION

Divisional Report 2001- 2002

Divisional Officer
Assistant Divisional Officers

.. Mr. Muhammad Ramzan
.. Mr. Ahmed Ali Kazi
.. Mr. Hameedullah Bhutto
.. Mr. Tahreem Ahmed Siddiqui

Divisional Petty Officer
Cadet Captain
Senior Leading Cadets

.. P.O. Jabbar
.. Cadet Shair Zaman Kakar
.. Cadet M. Atif
.. Cadet Mubashir Razaqat

Leading Cadets

.. Cadet Fahad Riaz
.. Cadet Noman Rustam
.. Cadet Noman Asif

Junior Leading Cadets

.. Cadet Basit Iqbal
.. Cadet Shoaib
.. Cadet Shahzad

Click Cadets

.. Cadet Kashif
.. Cadet Shahzain
.. Cadet Tipu Sultan

Sports Captain
Incharge Co-Curricular Activities
Incharge Ante-room
Incharge Library
Incharge Indoor games
Incharge Wall Paper
Incharge Mess Committee
Incharge Pocket Money
Incharge Garden

.. Cadet Hassan
.. Cadet Usman
.. Cadet Farhan
.. Cadet Raheel
.. Cadet Mairaj Shaikh
.. Cadet Adnan Rana
.. Cadet Sohail
.. Cadet Shahzeb
.. Cadet Aminullah Kakar
.. Cadet Faisal Dildar
.. Cadet Raheel
.. Cadet Rizwan

Divisional Team Captains

Team

Cricket
Hockey
Football
Basketball
Tennis
Athletics

Seniors

Shahzeb
Raheel
Shair Zaman
Raheel
Mubashir
Iftikhar

Juniors

Umair Shah
Mushtaq Khan
Umair Shah
Owais Memon
Asad Talpur
Naveed Shaikh

Riding	Rana Adnan	Falak Saleem
Shooting	Shair Zaman	Shoaib Khanzada
Swimming	Aminullah	Falak Saleem
Squash	Shair Zaman	Falak Saleem
Shooting ball	Shahzeb	Faraz K.K
Indoor games	Shahzeb	Yasir Awan

The Vice Captains College Teams

Football	..Shair Zaman Kakar
Hockey	..Mubashir Rafaqat

Members College Teams (Seniors)

Cricket	.. Cadet Asim
Hockey	.. Cadet Mubashir (V.C), Cadet Raheel, Cadet Kashif, Cadet Mushtaq
Football	.. Cadet Shair Zaman (V.C), Cadet Sohail, Cadet Sajjad, Cadet Samad
Athletics	.. Cadet Sohail Leghari
Basketball	.. Cadet Raheel, Cadet Shahzeb
Indoor Games	.. Cadet Shahzeb, Cadet Atif
Riding	.. Cadet Adnan Rana, Cadet Raza Khoso, Cadet Falak, Roshan.
Shooting	.. Cadet Shair Zaman
Swimming	.. Cadet Aminullah

“Unite, Work and Achieve”, is the motto of our Division. By the grace of Allah, we showed excellent performance in every field during the previous year due to the untiring efforts of our capable Divisional Officer Mr. Muhammad Ramzan, Assistant Divisional Officers, Mr. Ahmed Ali Qazi and Lt Cdr (R) Muhammad Hanif PN. We bade farewell to our Assistant Divisional Officers M/s Naemuddin Shamil, Mr Tahreem Ahmed Siddiqui and Mr Hameedullah Bhutto. The shining performance of Ayubians in different fields is given as under:

Academics

Our Cadet Faisal Dildar got 1st position in HSC Part-II (Pre-Engineering Group) in the entire Hyderabad Board. The Cadet Captain Sher Zaman Khan secured 2nd position in HSC-I (Pre-Medical). In SSC-II, out of 19 cadets of our Division, 14 got A-1 grade and 5 got ‘A’ grade. In SSC-I out of 39 cadets, 25 secured A-1 grade and 14 secured A grade.

Sports

<u>Events</u>	<u>Position</u>	<u>Events</u>	<u>Position</u>
Hockey (Srs)	Ist	Basketball (Srs)	2nd
Indoor games (Srs)	Ist	Cricket (Srs)	3rd
Athletics (Srs)	3rd		

Cadet Sohail Ashraf Laghari of our Division was declared ‘The Best Athlete’ (Srs).

The Co-Curricular Activities

Event

English Debate (Srs)	-- 3rd --	Spelling Bee (Srs) - 2nd
Urdu Debate (Srs)	-- Ist --	Science Quiz (Srs) - 2nd
Science Quiz (Srs)	-- Ist	

Cadets Mairaj, Faisal Dildar, Shair Zaman, Usman, Abdul Basit Iqbal, Fahad Riaz, Ammar and Umair Javed contributed to the co-curricular activities in the best possible way.

The Debating Society

Mairaj, Cadet Fahad and Cadet Tipu are the members of the 'College Debating Society'. Cadet Fahad Riaz secured Ist position in the Urdu Debates held by the Hyderabad Board.

-X-X-X-

Live in the past, but don't remember it too much.

.. Roger Rosenblatt

The follies a man regrets most in his life are those which he didn't commit when he had the opportunity.

.. Helen Rowland

Never assume that you "know" human nature: Man is worse than most people suspect, but, also generally, better than most people dream.

.. Reinhold Niebuhr

A man is more complex, infinitely more so, than his thoughts.

.. Paul Valery

The door of opportunity won't open unless you do some pushing.

.. Gary Snyder

A laugh is a terrible weapon.

.. Kate O'Brien

Latif Division – 2002

Sitting on Chairs L to R—

Rao Sanawar, Yasir, Abdul Salam, Abdul Sami, Rajesh, Sajjad, Ayaz, Faraz, Azam (SLC), Rizwan Rasul (Cadet Captain), Mr. Pervaiz Ahmed (ADO), Nasir (PO), Mr. Zafar Leghari (DO), Mr. Basit Mohiuddin (ADO), Mr. Habibullah (ADO), Adnan (SLC), Shaheryar, Shahid, Altaf, Imran, Shahnawaz, Asad, Wasay, Farhan.

Standing 1st row L to R—

Ghaffar, Ahsan, Ashhad, Ali Bux, Umair, Qasim (LC), Salik, Mubashir, Hasan, Minhaj, Naeemullah, Aftab, Saleem, Saeed, Umair, Jawed, Nisar, Muneer, Junaid, Habib, Atif (LC).

Standing 2nd row L to R—

Saeed, Sultan (JLC), Ali, Faraz, Aneel, Nadeem, Faraz (JLC), Baidar, Kashif, Danish, Majeed, Asif, Faraz, Jameel, Imran, Ayaz, Asim, Asif, Sharif, Jansher, Babar, Atif, Zia, Mustafa, Ali.

Standing 3rd row L to R—

Haji Khan, Murtuza, Ali, Shakir, Zohaib (Click Cadet), Babar, Waqas, Yasir, Ubaid, Tauqeer, Ghafoor, Muazzam, Junaid, Danish, Talha (Click Cadet), Hamza, Owais, Idrees, Naeem.

Standing 4th row L to R—

Kashif, Asadullah, Nabeel, Adnan, Atif, Rizwan, Saad, Zain, Khurram, Ahmed, Sarfaraz, Ali, Ahad, Umer, Mahesh, Shaheryar, Muntazir, Zain, Asad, Sarfaraz, Mujtuba, Adnan, Usman.

LATIF DIVISION

Divisional Report 2001- 2002

Divisional Officer	.. Mr Muhammad Zafar Eeghari
Assistant Divisional Officers	.. Mr Basit Muhiuddin
	.. Mr. Pervez Ahmed
	.. Mr. Saleem Niazi
Petty Officer	.. P.O Nisar
Cadet Captain	.. Cadet Rizwan Rasul Choudhry
Senior Leading Cadets	.. Cadet Azam Khan Niazi
	.. Cadet Adnan Khanzada
	.. Cadet Shahnawaz
Sports Captain	.. Cadet Jawwad Ashfaque
Incharge Co-curricular Activities	.. Cadet Ayaz Ali
Incharge Ante Room	.. Cadet Ayaz Ali
Incharge Library	.. Cadet Asad Ali Mallah
Incharge Indoor Games	.. Cadet Jawwad
Incharge Wall Papers	.. Cadet Shahid Aziz
Member Mess Committee	.. Cadet S.M. Farhan
Incharge Pocket Money	.. Cadet Shaheryar
Incharge Garden	

Divisional Team Captains

<u>Teams</u>	<u>Seniors</u>	<u>Juniors</u>
Cricket	Cadet Rizwan Rasul	Cadet Atif Iqbal
Hockey	Cadet Wasay Muhiuddin	Cadet Atif Iqbal
Football	Cadet Shah Nawaz	Cadet Asif
Basketball	Cadet Adnan	Cadet Atif Iqbal
Squash	Cadet Azam	Cadet Atif Iqbal
Table Tennis	Cadet Azam	Cadet Atif Iqbal
Badminton	Cadet Rizwan Rasul	--
Riding	Cadet Rizwan Rasul	Cadet Atif Iqbal
Shooting	Cadet Rizwan Raul	--
Swimming	Cadet Wasay Muhiuddin	Cadet Atif Iqbal
Shooting-ball	Cadet Abdul Salam	--
Gymnastic	Cadet Azam	Cadet Asif Iqbal
Karate	Cadet Faraz Ali	--
Athletics	Cadet Shah Nawaz	Cadet Saeed Depar
Tennis	Cadet Wasay Muhiuddin	Cadet Baidar
Chess & Draught	Cadet Asad Ali	--

The Members of College Teams

Indoor Games	.. Cadets Rizwan Rasul (Captain), Wasay Muhiuddin
Cricket	.. Cadets Rizwan Rasul, Qasim, Atif
Basketball	.. Cadets Azam, Adnan
Riding	.. Cadets Rizwan Rasul, Azam, Shaheryar, Atif
Shooting	.. Cadets Rizwan Rasul, Azam, Ghaffar
Squash	.. Cadets Azam, Atif
Football	.. Cadets Shah Nawaz, Altaf, Wasay Muhiuddin, Qasim
Hockey	.. Cadets Wasay Muhiuddin (Captain), Atif
Shooting ball	.. Cadets Abdul Salam, Ali Bux, Saleem, Altaf
Karate	.. Cadets Faraz Ali, Altaf, Rizwan, Azam, Sajjad, Saleem, Qasim
Swimming	.. Cadets Wasay Muhiuddin (Captain), Atif, Ali Bux, Qasim
Gymnastic	.. Cadets Ali Bux, Asif, Kashif, Touqeer

Divisional Report

Following the inspiring motto: 'Sincerity, Simplicity and Service', the Latifians under the guidance of the Divisional Officer Mr. Muhammad Zafar Leghari and Assistant Divisional Officers, we kept toiling on with great zeal. We bade farewell to Mr. Habibullah Shah and welcomed Mr. Saleem Niazi as our new Assistant Divisional Officer.

It was due to joint efforts of all that we maintained our position with a hope for a better future. May God, Always, Lead Latifians To Success.

Academics

Academics is the most important field to be excelled in. This year, the Latifians performed well in this field. In HSC Part-II (Pre-Engg Group) Exam, Ex.Cadet Adnan Younus (SLC) stood Ist in the Division with 79.63% marks followed by Ex.Cadet Azam (SLC) with 77.54% marks. In the Pre-Medical Group, Ex.Cadet Wasay Muhiuddin secured 2nd position in the College with 78% marks followed by Cadet Shahnawaz with 75.4% marks. In HSC Part-I Exam, Cadet Umair Saeed (SLC) secured 2nd position in the College with 88% marks followed by Cadet Naeemullah and Cadet Ahsan Pervaiz with 82% marks; Cadet Atif and Cadet Captain Mubashir got 80% marks.

In SSC Part-II Exam, Cadet Ali Shafeeqe stood Ist in the Division with 88% marks followed by Cadet Asif and Sultan with 85% marks. In SSC Part-I Exam, Cadet Anis stood 3rd in the College with 88% marks followed by Cadet Awais and Cadet Zohaib with 87% marks.

Co-Curricular Activities

This year, Latifians created a good record in the Co-curricular activities. However, a little more hard work with determination will bring us to a better level.

We got Ist position in the Inter-Division Qirat Competition and Cadet Azam (SLC) was declared the 'Best Na'at Khawan' for the year 2001-2002.

Parade and Inspection

We maintained our position with a great enthusiasm and so we were declared second in parade and inspection.

Sports

The year was an excellent year for our Division in sports. We kept the flag of our Division flying high. Cadet Captain Rizwan Rasul was declared the Best Rider and Cadet Hafiz was declared the Best Swimmer for year 2001-2002.

Football (Srs)	(Ist)	--	Indoor Games (Srs)	(2nd)
Swimming	(Ist)	--	Riding	(2nd)
Squash	(Ist)	--	Tennis	(2nd)
Football	(Ist)	--	Cricket (Class VIII)	(2nd)
Basketball (Jrs)	(Ist)	--	Athletics (Jrs)	(2nd)
Hockey (Srs)	(Ist)	--		

Selection in the Armed Forces

It is a matter of great satisfaction that Cadet Azam Khan, SLC (Kit No: 97124), Cadet Adnan Khanzada, SLC (Kit No:9752) and Cadet Yasir Aziz (Kit No:97112) have been selected in the Pakistan Army.

-X-X-X-

The mode by which the inevitable comes to pass is effort.

.. Oliver Wendell Holmes

We always love those who admire us; we do not always love those whom we admire.

.. Francois de La Rochefoucauld

It is easy when we in prosperity give advice to the afflicted.

.. Aeschylus

Iqbal Division – 2002

Sitting from L to R.—

Fazal Muhammad, Imran, Mubashir, Yasir Qadir, A. Karim, Furqan, Amir Tilal (SLC), M. Nawaz (PO), Mr. Jameel (ADO), Zia-ur-Rahim (CHC), Mr. Shabbir Ahmed (DO), Mr. Roshan Ali (ADO), M. Yasir Asif (CC), Asif Bhatti (SLC), Raja Salih, Anoop, Aakash, Zulfiqar, Saad, Shahzad, Mushtaq, Shuja.

Standing 1st row L to R—

Faisan, Ali, Ali Rehman, Kamran, Zakir, Nusrat, Tahir, Naveed, Farhan (LC), Zaid, Muhammad, Mehdi, Naveed, Munsif, Yasir, Junaid, G. Mehdi, Zaheer, Mohsin.

Standing 2nd row L to R—

Zain, Fahad, Asad, Amir, Shah Nawaz, Kamran, Naveed, Ehsan, Sumair, Bilal, Roman, Sameer, Waqas, Shamroz (JLC), Abid (JLC), Ali Shoaib, Qayoom, Zeeshan, Toufiq, A. Qadir, Waqas, Aazam, Afaq, Noman, Zohaib, Faheem, Khalid.

Standing 3rd row L to R—

Ansar, Jibran, Mudasir, R. Adnan, Perakash, Hameed, Adnan, Waseem (Click Cadet), Umair (Click Cadet), Faiz, Moez, Masood, Kamran, Rukundin, Rashid, Danish, Bilal, Asif, Ali.

Standing 4th row L to R—

Afzal, Hassan, Adnan, Faizan, Ayaz, Sarfaraz, Rameez, Jamal, Hassan, Saad, Umer, Adnan, Amir, Mujtuba, Fahad, Asad, Ameer,

IQBAL DIVISION

Divisional Report 2001- 2002

Divisional Officer	.. Mr. Shabbir Ahmed
Assistant Divisional Officers	.. Mr. Roshan Ali Mugheri .. Mr. Tahreem Ahmed Siddiqui
Petty Officer	.. P.O Nisar
Chairman Honour Committee	.. Cadet Zia-ur-Rahim
Cadet Captain	.. Cadet Muhammad Yasir Shaikh
Senior Leading Cadets	.. Cadet Asif Ali .. Cadet Tilal Hassan
Junior Leading Cadets	.. Cadet Abid Ali (First term) .. Cadet Shamroz (First term) .. Cadet Ali Atta (2nd term) .. Cadet Toufeeque (2nd term)
Sports Captain	.. Cadet Shahzad
Incharge Co-Curricular Activities	.. Cadet Tilal Hassan
Incharge Ante-room	.. Cadet Kareem
Incharge Library	.. Cadet Anoop Kumar
Incharge Wall Paper	.. Cadet Zia-ur-Rahim
Member Mess Committee	.. Cadet Captain M Yasin Shaikh
Incharge Pocket Money	.. Cadet Aakash

CAPTAIN DIVISIONAL SPORTS TEAMS

<u>TEAM</u>	<u>SENIORS</u>	<u>JUNIORS</u>
Cricket	Cadet Asif Ali Bhatti	Cadet Zohaib
Football	Cadet Mushtaque	Cadet Zohaib
Basketball	Cadet Shahzad	Cadet Zain
Badminton	Cadet Yasir Asif	--
Hockey	Cadet Saad	Cadet Zain
Riding	Cadet Furqan	--
Indoor Games	Cadet Akash	--
Athletics	Cadet Shahzad	Cadet Toufeeque
Shooting	Cadet Zia-ur-Rahim	--
Volley Ball	Cadet Saad	--
Squash	Cadet Mushtaque	--
Tennis	Cadet Saad	--
Swimming	Cadet Mubashir	--

Divisional Report

Keeping in view the great motto of Iqbalians, 'Sky is the limit', by the Grace of Almighty Allah and the hard work of Iqbalians, we are once again the Champions, which is really a marvelous achievement.

This year, we bade farewell to our A.D.O Mr. Javed Ahmed and welcomed our A.D.O Mr. Tahreem Ahmed Siddiqui.

It was the firm determination and the guidance of our respected D.O. Mr. Shahid Ahmed that Iqbalians showed their marvelous performance in every field and won honours for the division. The shining performance of Iqbalians in different fields is as un-

Sports

This year, once again Iqbalians performed superbly and remained unbeaten in field of sports. We got the sports shield for (Jrs) and (Srs) for the consecutive four years which is indeed a remarkable achievement. Iqbalians got first position in the Inter Division Cricket, Tennis (Srs) and Cricket and Athletics (Jrs), and 2nd position in the Inter-Division Football, Basketball (Jrs) and Squash tournaments.

Co-Curricular Activities

We stood second in the Inter Division Sindhi Debate (Srs), Urdu Debate (Srs) and the Inter-Division English Declamation Contest, we, also, stood second. We stood 3rd in the Urdu Debate (Jrs).

Our two cadets Cadet Zia-ur-Rahim (Chairman Honour Committee) and Cadet Hassan (Senior Leading Cadet) participated in different debates and declamation contests in different parts of the country and earned laurels for the College.

Academics

In Class VIII annual examination Cadet Jamal stood 4th and Cadet Ayaz secured 1st position. This year, our three cadets got positions in Class X Annual Board Examination. Cadet Abid Ali and Cadet Naved got 2nd position in SSC Part-II Annual Board Examination. Cadet Taufuqur got 3rd position. In HSC Part-I Cadet Kashan stood 3rd in the College.

Our Competent Chairman Honour Committee

Cadet Zia-ur-Rahim, Chairman Honour Committee was a great asset to the Division. He participated in various competitions held outside the College at the Pakistan level. He participated in the All Pakistan Urdu Declamation Contest held at Cadet College, Mustafabad, Sadiq Public School, Bhawalpur, Public School, Sukkur and got 3rd and 2nd positions respectively. He, also, participated in Hifz-e-Iqbal competition held at Cadet College, Larkana. He participated in Shooting Competition as Captain of the College team organized by the 'Sindh Rifle Association' and the 'Pakistan Navy' and won the 'Gold Medal' Trophy for the College.

Selection in Armed Forces

Ex.Cadet Raja Suhail has been selected in the Pakistan Army while our Chairman Honour Committee Cadet Zia ur Raheem has been selected in the Pakistan Navy.

The Best Shot for (2001-2002)

Cadet Zia-ur-Rahim, Chairman Honour Committee has been adjudged the 'Best Shot' for the year.

The Best Athlete for Juniors (2001-2002)

Cadet Toufeeque has been declared as the 'Best Athlete' of the College.

Top Members of College Teams

Cricket	.. Cadets Asif Bhatti, Ahmed Farhan
Basketball	.. Cadets Shahzad, Zeeshan, Ali Rehman, Zain
Riding	.. Cadets Furqan, Zakir
Shooting	.. Cadets Zia, Furqan, Shahzad
Hockey	.. Cadets Saad Ahmed, Yasir Asif
Swimming	.. Cadets Saad Ahmed, Asad, Saad, Tariq
Squash	.. Cadets Mushtaque, Zain
Football	.. Cadets Zohaib, Faheem and Shahnawaz
Volleyball	.. Cadets Aakash, Anoop, Raja.
Hockey	.. Cadets Saad, Yasir, Asif, Zain Asad, Mubashir Mahdi, Ali Arain.

**MAY ALLAH ALMIGHTY LEAD IQBALIANS TO GREATER SUCCESS IN
FUTURE, AMEEEN!**

-X-X-X-

Affliction comes to us, not to make us sad but sober, not to make us sorry but wise.

.. Henry Ward Beecher

In great attempts, it is glorious even to fail.

.. Cassius

The confession of evil works; is the first beginning of good works.

.. St. Augustine

War is the science of destruction.

.. John Abbott

Muhammad Bin Qasim Division – 2002

Sitting on Chairs L to R—

Jehanzeb, Touseef, Ubaid, M. Hassan, Adnan, Yasir, Ali Safdar, Ghulam Shabir, Mujeeb (SLC), Nasir (PO), Muhammad Saleem (CCC), Mr. Rehmatullah (ADO), Mr. Mubashar Ahmed Nizamani (DO), A. Waheed Chandio (ADO), Arsalan Ahmed (CC), Muhammad Hamza (SLC), Faizan Ahmed, G. Farooq, Azad Khan, Rakesh, M. Ali, Inayat, Ansar, Babar, Fahad Khan, Rashid.

Standing 1st row L to R—

Haseeb (LC), Sajjad (LC), Javed, Zeeshan, Shahid, Arif Mukesh, Ramzan, Kashif, Zulfikar, Aurangzeb, Imran, Gulsher, Yasir, Atif Baber, Sajid.

Standing 2nd row L to R—

Mohsin, Fahad, Farooq, Samad, Ahsan, Aftab, Mudassir, Umair, Ravi, Sandeep, Atif, Yasir, Amir, Amir, Tarique, Adeel (JLC), Mudassir, Irfan, Saim, Nabeel (JLC), Adil, Adnan.

Standing 3rd row L to R—

Masood, Ziyad, Faraz, Zohaib, Saleem, Sohail, Sheeraz, Najaf, Sufian, Noman, Qadir, Hamid (CC), Ali Fayyaz, Hassan, Atif, Umair, Raheel, Sa'ad (Click Cadet).

Standing 4th row L to R—

Khurshid, Naimatullah, Shakeel, Awais, Gotum, Hayyat, Faizan, Aamir, Ahsan, Awais, Zohaib, Farzan, Zohaib, Arsalan, Murtaza, Mohsin, Arif, Asim, Faihan, Saifullah.

MUHAMMAD BIN QASIM DIVISION

Divisional Report 2001- 2002

Divisional Officer	.. Mr. Mubashar Ahmed Nizamani
Assistant Divisional Officers	.. Mr. Sajid Umar
	.. Mr. Akhtar Ali Langhah
Divisional Petty Officer	.. P.O Tarique
Chief Cadet Captain	.. Cadet M. Saleem Korai
Cadet Captain	.. Cadet Arsalan Khanzada
Senior Leading Cadets	.. Cadet Hamza Khan
	.. Cadet Mujeeb Saeed
Leading Cadets	.. Cadet Haseeb
	.. Cadet Sajjad Jatoi
	.. Cadet Arif Rajput
	.. Cadet Babar Sufyan
Junior Leading Cadets	.. Cadet Nabeel Humayoon
	.. Cadet Adeel Shahab
	.. Cadet Aftab Muneer
	.. Cadet Saim-uz-Zaman
Click Cadets	.. Cadet Sa'ad Nawaz
	.. Cadet Hammad Sarwar
	.. Cadet Najaf Rizvi
	.. Cadet Faraz Ali
Sports Captain	.. Cadet Fahad Ashraf
Incharge Co-Curricular Activities	.. Cadet Rashid Munawar
Incharge Ante-room	.. Cadet Ahmed Nasir
Incharge Library	.. Cadet Inayatullah
Incharge Indoor Games	.. Cadet Babar Malik
Incharge Wall Paper	.. Cadet Azad Khan
Incharge Pocket Money	.. Cadet Faizan Memon

Divisional Report

Keeping in view the motto of the Qasimians, 'Determination, Devotion and Conquest' the Qasimians showed their best performance in every field this year. The keen interest and the inspiring guidance shown by our D.O Mr. Mubashar Ahmed Nizamani and Cadet Captain Arsalan Khanzada made the Qasimians successful in every field. They, both, always boosted the morals of our young cadets who did their best.

The Divisional Team Captains

<u>Team</u>	<u>Seniors</u>	<u>Juniors</u>
Basketball	Cadet Saleem	Cadet Faisal Jaffar
Football	Cadet Tauseef	Cadet Aamir Jabbar
Hockey	Cadet Mujeeb Saeed	Cadet Allah Ditta
Cricket	Cadet Fahad Asharaf	Cadet Faisal Jaffar
Badminton	Cadet Ubaid	
Riding	Cadet Yasir	
Squash	Cadet Tauseef Jamal	
Indoor games	Cadet Babar Malik	
Athletics	Cadet Mujeeb Saeed	
Shooting	Cadet Mujeeb Saeed	
Swimming	Cadet Azad Khan	
Shooting-ball	Cadet Muhammad Ali	

The College Team Members

Cricket	.. Cadets Fahad Ashraf and Cadet Azad Khan
Hockey	.. Cadets Tauseef, Mujeeb, Arsalan and Hamza Khan
Football	.. Cadets Tauseef, M Ali, Adnan, Haseeb and Faisal Jaffar
Riding	.. Cadets Sajjad Jatoi
Basketball	.. Chief Cadets Captain M. Saleem Korai
Shooting	.. Cadets Sajjad Jatoi
Football	.. Cadets Tauseef Jamal (Captain College Team)

Academic Report

By the grace of Allah Almighty, the Qasmians displayed their excellent performance this year in academics and got the 'Academic Shield'. We are proud of our young cadets who worked day and night.

This year, too, Qasimians proved themselves the best in academics. We got 2nd position in the HSC-II Exams and 1st position in the SSC-II Annual Board Exam in the entire Hyderabad Board. In the Internal Exam, too, we got 1st position in Class VIII. Overall results are given below:

<u>Class XII</u>		<u>Class XI</u>		<u>Class X</u>		<u>Class IX</u>		<u>Class VIII</u>	
A-1	03	A-1	03	A-1	15	A-1	07	A-1	04
A	15	A	15	A	08	A	09	A	05
B	05	B	Nil	B	02	B	01	B	09
								C	01

Individual Positions

Cadet Saleem Korai (9784) Class	XII	2nd in the entire Hyderabad Board
Cadet Faisal Jaffar (9948) Class	X	1st in the entire Hyderabad Board
Cadet Shahid Ahmed (9854) Class	XI	1st in the College
Cadet Aamir Hussain (1125) Class	VIII	3rd in the College

The Sports Report

This year, we showed commendable performance in the sports and games. We got first position in Football (Jrs) and second in Cricket (Seniors).

The Co-Curricular Activities

In the Inter-Division Co-Curricular Activities, our cadets showed excellent performance.

Debates & Speeches

English (Jrs)	.. 1st Position	English (Srs)	.. 1st Position
Urdu (Jrs)	.. 1st Position	Urdu (Srs)	.. 4th Position
Sindhi (Jrs)	.. 1st Position		
Spelling Bee (Jrs)	.. 2nd Position	General Quiz(Jrs)	.. 2nd Position
Science Quiz (Srs)	.. 2nd Position	Hamd-o-Na'at	.. 1st Position

Cadet Hamza Khan (SLC) represented the college in the 'All Sindh Inter-Collegiate English Declamation Contest' held at Sukkur and got the first position.

-x-x-x-

People do not lack strength; they lack will.

.. Victor Hugo

A long dispute means that both parties are wrong.

.. Voltaire

Nature is but a name for an effect, whose cause is God.

.. William Cowper

A wise man does not trust all his eggs to one basket.

.. Cervantes

Drink nothing without seeing it, sign nothing without reading it.

.. Syrus

Bore: a person who talks when you wish him to listen.

.. Bierce

Shahbaz Division – 2002

Sitting on Chairs L to R—

Ahmed, Amjad, Naseem, M. Ayaz, Faisal, Nasir, Ayaz, Danish (SLC), Nasir (PO), Mr. Asadullah (ADO), Arif Rajput (CC), Mr. Sharafat Ali (DO), Mr. Ayaz Ali (ADO), Mr. Akhtar Ali (ADO), Naveed Jatt (SLC), Murtaza, Asad, Faisal, Kashif, Sanaullah, Imran, Fahad, Noman, Sher Afgan.

Standing 1st row L to R—

Zaheer, Umer (LC), Fahad, Hussain, Saif, Mansoor, Touseef (LC), Talha, Farhan, Abdul-Jah, Mansoor, Faisal, Shahab, Naveed, Gul Muhammad.

Standing 2nd row L to R—

Umair, Adeel, Sohail, Naveed, Sohail, Fawad, Sajid, Hamid (JLC), M. Ali, Naveed, Ali Ghaffar, Shafique, Waqas, Masoom, Faaz, Sohail, Snahnawaz, Shaheer, Sher Asfand (JLC), Siddique, Adnan, Allahyar, Talha, Ali Raza, Faisal.

Standing 3rd row L to R—

Nasrullah (CC), Faisal (CC), Umair, Rabi, Habibullah, Sajid, Waqar, Tahir, Amir, Saqib, Darya Khan, Shahbaz, M. Khan, Kamran, Murtaza, Arsalan, Yasir, Jahangir, Ali Asghar.

Standing 4th row L to R—

Ali Ashar, Zain, Murtaza, Irfan, Farhad, Jahanzeb, Amanullah, Amir, Shujauddin, Ahmed, Umer, Vinash, Mudassir, Asadullah, Zia, Shahmir, Hadi, Shammias.

SHAHBAZ DIVISION

Divisional Report 2001-2002

Divisional officer	..	Mr Sharafat Ali
Assistant Divisional Officers	..	Mr Ayaz Ali Qureshi Mr Asadullah
Cadet captain	..	Cadet Arif Rajput
Divisional Petty Officer	..	P.O. Yasir Arfat
Senior Leading Cadets	..	Cadet Sanaullah Cadet Syed Danish Ali
Leading Cadets	..	Cadet Fahad Arbab Cadet Umar Farooque
Sports Captain	..	Cadet Nasir Khan
Incharge Co-curricular Activities	..	Cadet Faisal Muneer
Incharge Ante-Room	..	Cadet Faisal Jatt
Incharge Wall Paper	..	Cadet Nasir Khan
Incharge Pocket Money	..	Cadet Amjad Rajput

Divisional Report

This year, Shahbaz Division was up-graded and was converted into a fully-fledged Division, accommodating cadets from Class VIII to Class XII. Mr Sharafat Ali was appointed as the Divisional Officer. Four to five cadets from each Division belonging to various classes were selected to join the 7th Division. The cadets with the help of Divisional and Assistant Divisional Officers worked with heart and soul throughout the year and were able to get much in achieving its goal.

We are Shahbazian and our motto is "Falcon to fly". Like falcon who flies high, we worked with sincerity and devotion and showed appreciable performance in various fields.

Academics:

It is a matter of great honour and glory for us that our cadets have secured highest percentages in the annual examinations. Cadet Arif Rajput, Naveed Jatt secured 'A-I' grade in the HSC-II, Cadet Fahad Arbab secured 'A-I' grade in the HSC-I Exam and was first in the Division. Cadet Masoom, Naveed, Ali Ghaffar, Shaheer, Adeel, Umair and Shujat secured 'A-I' grade in SSC-II. Cadet Kashif, Sajid, Darya Khan, Habibullah and Nasarullah secured 'A-I' grade in the SSC-I.

The Selection in the Armed Forces

This year, three cadets of our Division were selected in the Armed Forces. Cadet Faisal Muneer has been selected in the Pakistan Army, whereas, Cadet Naseem and Naveed Jatt have been selected in the Pakistan Navy.

The Co-Curricular Activities:

The Co-curricular activities play a major part for the 'General Championship'. The trophy for the Co-curricular activities has been secured by Shahbaz Division. This achievement has boosted the moral of the Shahbazians. We secured this trophy after a day and night's hard work. We have, also, won the Credit Cup, trophies for Parade, Inspection and Hamd-o-Na'at.

The Members of the College Teams:

Riding	.. Cadet Noman, Naveed Arif Rajput
Shooting	.. Cadet Arif, Hadi and Noman
Cricket	.. Cadet Faial, Umer Farooq
Football	.. Cadet Umer Farooq
Hockey	.. Cadet Sher Asfand
Indoor Games	.. Cadet Fahad Arbab
Karate	.. Cadet Hafiz Talah
Squash & Tennis	.. Cadet Adeel Aslam

-x-x-x-

If a blind leads a blind, both shall fall into a ditch.

.. Matthew

The scene changes but the aspirations of men of goodwill persist.

.. Vannevar Bush

A crust eaten in peace is better than a banquet partaken in anxiety.

.. Aesop

A LETTER BY A PETARIAN

Ex.Cadet Jan Alam Solangi
Kit No:9701 (J)

Commodore Muhammad Abid Saleem,
Commandant & Principal
Cadet College, Petaro

Dear Sir,

Asalam-u-Alaikum!

I am highly grateful and obliged to your kind honour for sending me the ISSB Form.

Sir, on the day, when we were leaving Petaro, I was much grieved to leave the heaven (Petaro). As Adam (A.S) was expelled from Heaven, I felt the same. Just leaving the glorious gate of Petaro, I felt my self all alone. That day, travelling from Petaro to hometown, Larkana, I didn't feel that excitement as I used to feel on my holidays. It became too difficult to stop the trickling tears in front of the passengers in the bus.

Sir, sometimes, when I sit and recall happy moments; I remember great teachers whose able guidance has enabled us to meet various challenges of life. Sir, I remember my friends like Zia with whom I spent the glorious days and nights; sometimes playing, joking and chatting, studying and discussing various problems. Sir, I remember the Adjutant, seemingly, harsh but kind who used to make us run before his horse. Sir, I remember my Division where I completed the journey from my childhood to youth. Sir, the never ever forgettable personality of my life was a smart and experienced man in a white uniform, though kind and sympathetic but went always by the law; treated us like his own sons; whose able guidance helped us greatly. We do remember his often repeated words, "A Petaro Cadet does not lie, cheat and steal". These words helped us in every walk of life and proved best armour to protect us from the evils of society. Sir, I have heard, that the man used to weep in his office after expelling a cadet from the College. Sir, we use to call him "Sir, Principal Sahib".

Sir, now I believe in the saying which my senior used to tell us: "A cadet weeps twice; once when he enters the College and again when he leaves the College".

Sir, pay my regards to the ever flying Flag of Cadet College Petaro - Allah-Hafiz.

Yours obediently,
Cadet Jan Alam Solangi
Kit No:9701 (J) - Larkana (Sindh)

Dated: 29-11-2002

CAUGHT REDHANDED

*Cadet Zain Mehmood
Kit No.99173 (IQ)*

It was a bright morning when I was on my way for the Physical Training (P.T). The birds were singing. All the cadets were running towards the P.T ground as they were getting late. Suddenly, a car approached and the door opened. Everybody started running as if they were wild bulls chased by lions. A face was seen appearing out of the car which brought sadness on the faces of the cadets awakened early in the morning and sent to P.T ground. I was walking because I had injured my foot, so I was given a medical excuse from P.T. and Parade for a week by the college doctor. Finally I heard someone shouting at the instructors that all those who were coming late must be stopped. I was also stopped by an instructor. He ordered me to sit down and start frog jumps. I told him that I had been excused by the doctor. He left me and I saw someone whom I did not want to see and that was the Adjutant. This was a brief look of the Adjutant of our College.

The motto of Petarians is "The Petarians go there where death fears to go". Keeping the motto in front, I will tell you my own daring story. As I was in the excused party so I didn't care as all those cadets who were excused by the doctor stood separately and they were never checked by the Adjutant and the Principal. I used to shave daily but due to my carelessness, I thought that as no body was going to check me so why to shave. Five days passed and I never shaved. My beard grew up. On the sixth day, my very dear and near batch-mates advised me to keep the French-cut beard and also told me that I would look smarter. So, I kept the French-cut beard and then, everywhere I was a special one because I looked like a French. Everybody praised me and my teeth were out of my mouth. Well, the false praise resulted in a very horrible experience. It was Friday and the last day of my excuse. It was the assembly time and I was standing in the excused party, which had a strength of forty-five cadets. Things were going on well. Finally the excused party was also allowed to go. As we were going, the Principal came and glanced at us and ordered the Adjutant to call us back. We all were called back. The Principal did not call us on purpose. He had called us for the sake of humanity so that he could ask us about our health. My heart was beating fast, my legs were trembling, and my colour became pale as the Principal started inspecting the excuse-party along with the Adjutant. This was like the day of judgement for me, where no one could help me out. I knew that I would be sent for a punishment. While I was thinking all this, I heard the Adjutant ordering me to go to him. He asked me why I was not clean-shaven. But when he looked at me, he said, "How did you dare to keep the French-cut beard?" You want to look like an Arab. I will make you an Arab". And then, he told all of us to see the Principal. I felt as if the sky had fallen down upon me and I was riding

bullet-train straight towards the hell at 400 kms/hr. I held my breath until the Principal, uttered a few words: The punishment was the maximum. I was left at the mercy of the Adjutant and he announced my punishment as follows:

- i) Head shave
- ii) A letter of warning to the Parents
- iii) Seven days Extra drills

The Adjutant called the college photographer and told him to take my snaps before and after the head shave. I thought that these might be pasted on the walls of the College stating "BEAWARE" and I would be an "out-law; desperado". Then, I kept on going to bear all those extra drills. First time, when, I went to the class, I heard a sound of the roar of a laughter that went up to the roof of the college building. I was given many names such as; "Tackla" and "Ganja". Days were passing by. But on one boring night, when I went to report for the extra drill, the instructor gave me a good news stating that my bad days were over. I became so happy that I came out of my socks.

Finally, I was sent into the heaven of a regular routine of Petaro. I had a good experience.

Note: My dear fellows! Don't try anything like this while at Petaro; otherwise!

-X-X-X-

It's hard to know how seriously they mean it, but writers are often self-ironic about their profession.

.. George Bernard Shaw

Writers are a little below the clown and a little above the trained seals.

.. John Steinbeck.

Life is to be lived, not controlled, and humanity is won by continuing to play in the face of certain death.

.. Ralph Ellison

THE TREE TALE

*Cadet Aftab Nizamani
Kit No.9831 (J)*

A lonely old tree stood in the middle of the children's park. There was a small wooden bench under its shade. Although the tree was old and small yet it had a mysterious charm.

There was a fragrance of violets all around and in the evenings it became quite attractive spot with children bustling every where. Through out its life, the old tree had keenly observed many children while they played. It knew quite a few things about them. For instance, it knew that little Asad had upset the rook's eggs in the tree and Sana had hidden her ring in the tree's crumpled knot which had a tiny-hole. It had observed the children's parents too as they grew up and all the similarities and differences between the two generations.

It remembered the time when the place was lush green covered with trees. And it also remembered the time when the big toy factory down town was set up and how village transformed into a big, busy town. It approved the change but disliked the pollution that was part of the package. The smoke caused it to cough and choke at times and its leaves too were not as fresh and green as before. The old tree like many others is on the verge of destruction. A tree, which may appear lifeless to us, in fact knows many untold stories. Many children have scratched their names on the tree's trunk, including myself. See if you want to write your name too, do it and ponder over how to preserve it!

-X-X-X-

WHAT WE HAVE GIVEN TO PAKISTAN

*Cadet Khursheed Akhtar
Kit No. 1076 (MQ)*

Pakistan has become 55 years old country. It is a very young country as compared to the other nations of this world. But, by the grace of God, it has been able to provide us with shelter, food, loving home and, above all, freedom and liberty. Not many countries are able to provide all these things to their people. In spite of our country being so young, it has been able to provide us with all our requirements.

But do we feel grateful? Not at all, we don't care what is happening to this country. We, ourselves, are weakening its foundations. Unfortunately, most of the younger generation have got astray. They have not inherited the positive qualities of their forefathers. They do not realize how many lives were sacrificed to achieve a separate homeland for the Muslims. How can our young generation shoulder the future responsibilities of our country when they are ignorant about the background of the Pakistan Movement?.

Now the question arises: what have we given to Pakistan? The answer is bloodshed, killings, robberies, bribery, provincialism and what not. Is that what she deserves? Certainly not. But who is responsible for this? We ourselves. The future of every country depends upon the efficiency of its new generation. It is through their talent, and intelligence that a country can prosper; so the role of the younger generation is of paramount importance. We exist because of Pakistan. If there is no Pakistan, how can we exist? Thus, we are duty bound to serve our own country. It is not only in the field of war that we can defeat our enemy, but also on so many other fronts, e.g social, economic, educational, industrial, etc. We should advance in the field of science and technology because that is the demand of the day. It is high time that we should discharge our responsibilities very honestly, in whatever department we are. First of all, we should be honest to ourselves and ask a question whether we are performing our duties honestly or not.

X-X-X-

THE GOLDEN SAYINGS

*Cadet Adnan Ali
Kit No. 1047 (IQ)*

1. Life is a comedy to those who think and tragedy to those who feel.
2. There are two tragedies in our life: one is to get our heart's desire and the other is to get it.
3. There is nothing good or bad but thinking makes it so.
4. To love oneself is the beginning of a life long romance.
5. Love is the dawn of marriage but marriage is sunset of love.
6. They never taste who always drink. They never think who always talk.
7. Money is honey my little sony. And a rich man's joke is always funny.
8. Women will be the last thing civilized by man.
9. Our sweetest songs are those that tell of the saddest thoughts.
10. Personality is to man what perfume is to flower.
11. Man fears death as children fear darkness.
12. Truth is stronger than fiction.
13. Too much of self-speaking is a sign of spiritual poverty.
14. To think is to be full of sorrow.
15. Books are bloodless substitute of life.
16. A teacher is like a candle which lights others in consuming itself.
17. We always love those who admire us but we do not love those whom we admire.
18. Choose an author as you choose a friend.
19. It is easy to promise, and Alas! How easy to forget.

X-X-X-

A failure establishes only this: that our determination to succeed was not strong enough"
.. Hoshang N. Akhtar

There are two kinds of failures: those who thought and never did, and those who did and never thought.

.. Dr. Laurence J. Peter

THE SUN RISES IN THE EAST OF LOVE AND SETS IN THE WEST OF MARRIAGE

*Cadet Kashif Ali Soomro
Kit No. 9849 (J)*

The topic on which I am going to write is a warning siren to the younger generation which doesn't have the clear conception of married life.

According to Francis Bacon, "Young men are like an unsteady horse which neither stops nor turns. According to Shakespeare man in his third age becomes a lover and sighs like a furnace when separated from his sweet heart. But, I don't completely agree with Shakespeare, as a man falls in love at the certain stage of life and remains constantly till the end of his life. Once a man falls into the trap of woman he remains in the cage as the slave till death.

In fact, a lover seeks his love in marriage but the bitter truth is that the bride weeps for few hours while the bridegroom weeps for the whole life.

The philosophy of red garment of bride is that it is a challenge to groom like a red rag to a Spanish bull.

Before marriage a beloved's voice is just like a nightingale and after marriage is not more than that of a witch.

Before marriage every girl behaves like a Jacob's dumb wife but after marriage she becomes a permanent chatter box.

According to Lord Machiavelie, if there are ten women sitting in a drawing room, they will be discussing ten topics at one time. While, talking about the wonderful skills that women possess for talking he said, "If you ask her to speak about any petty thing that she loves, she will keep on speaking for hours and hours, you will get tired but she won't."

When Adam was created, he was the king of paradise but as soon as Eve was created he had to leave the paradise. We can't reject the Shakespeare's views; "Frailty thy name is woman".

Most of our young men are emotional about marriage. But they do not realize about the horrors awaiting them in the shape of a marriage.

I do admit that the world of love is sweet and charming. However, the sincere love materializes into marriage and can give the seventh wonder of the world but it can't be considered as the general principle of life.

-X-X-X-

FRIENDSHIP

*Cadet Ayaz Ali Abbasi
Kit No. 9788 (LF)*

Friendship is like a snow ball easy to make but hard to keep. In this materialistic world of today, some people give more importance to things and their feelings than other people. Some think that if they have enough money to buy all that they desire, they can also find lots of friends and admirers. For them, money can not only buy material objects but also happiness and the affections of others.

However, it is not often the case. Riches can attract selfish people who want to gain something from offering a rich person their friendship, but there is no real love in the relationship. Friendship is the most sacred attachment between two or more people, and this friendship, of course, develops from love. Love is a great force in life. It is indeed the greatest of all emotions. In true friendship, the amount of money and possessions the persons have, is not of any importance. What is important is the inner qualities of a person. People who choose a rich friend, are foolish because they do not look into their hearts to see if he really cares and loves them. This kind of relationship is short lived and will not be able to pass the rest of time as its foundation is hollow.

To gain real friends, one does not need to have wealth but good qualities that have appealing approach to others. It does not mean here physical attraction but the inner beauty and sincere nature of a person. Good looks can not be a substitute for a good temperament and behaviour. Gold is a very precious metal but it can not be used for all purposes, so less precious metals like iron are needed, and God has given us a sense of judgement to choose what is most suitable for our requirement. In the same way a common man's sincerity is more beneficial than a rich man's arrogance. Friendship is another name of sincerity and love, and these qualities can be found in even the poorest man. Friendship is the medium of love. It is a sense of attachment and affection between people who don't want to live alone, and want to share their goodness to others. Friends support each other, both in good and bad times. However, it has been experienced that when a rich man falls into bad times, those so called friends disappear and there is no one to help him.

Money can buy us comforts and luxuries but not real happiness, peace of mind and the love of friends. For friendship one needs a heart that is filled with love to share to friends at all times. True friends can not be bought by money but can be earned by love and sincerity. There is a very famous saying: "A friend of all is a friend of none". We are to be extra conscious to make friendship and continue it. It needs a heart of high calibre, which must be kind and considerate, compassionate and consolidate, sweet and solid, caring and daring. This is the essence of friendship. Cadets of Cadet College Petaro are well known for their sincere friendship which knows no end and no limit.

-X-X-X-

THE MENACE OF DRUGS

*Sayed Amir Ali Shah
Kit No. 9791 (J)*

INTRODUCTION

The drug abuse is a world wide phenomenon. It is an astonishing fact that the drug trade is second to the trade after armaments in the world and yet the UN budget for drug control activities is equivalent to the value of a suitcase full of heroin.

HISTORY

We know the use of opium through ages but its uses were confined. In Pakistan, it was introduced by invading armies of Alexander the Great. Huge stocks of opium were consumed as herbal medicine in the camps. However, opium production began on farmlands sometimes in the ninth century with the arrival of the Arab traders in the subcontinent.

The Emperor Zaheer uddin Babar, the founder of the Mughal dynasty, himself used opium- a habit shared by his son Humayun and others. During the times of Akbar, the great, cultivation of opium poppy crops was practised as a cash crop for international trade.

Nowadays, the world has become very small. The vast network of movement and transportation has made the drug accessible in every part of the globe. Since it is a money-spinner, its trade has flourished well and drug Mafia is now so powerful that it can topple the governments.

KINDS OF DRUGS

It was noticed during a survey that the drug used most was Charas or Cannabis with 54 percent, followed by Polly drug with 17 percent; opium ranked third with 15 percent, while heroin is fourth with 14 percent frequency of its abuse. Knowing the world of statistics and our own standards of efficiency therein, it would be safe to assume that heroin and opium were in close competition for third place in our table of drug abuse. A recent invention is rumoured to have come into market known as 'Villain'. It is in a liquid form and is said to be hundred times more powerful than Heroin.

WORLD'S SPOTS OF POPPY

- a) South East Asia include Burma, Laos and Thailand. This area is known as the "Golden Triangle".
- b) The Latin America including Colombia Mexico and Brazil.
- c) The region of South West Asia is generally known as one of the largest sources of opium production in the world today.

PAKISTAN'S COMMITMENT

Pakistan is fully committed to eradicate narcotics throughout the country. It recognizes the need for the comprehensive national action plan into an international strategy so as to intensify the struggle against the menace of narcotics which respects no frontiers. Pursuant to that commitment, the government of Pakistan imposed a ban on the cultivation of poppy in 1979. The ban is being progressively enforced throughout the country including the tribal areas in the face of heavy odds. Consequently, opium production which was 800 tons in 1978, declined to 175 tons in 1992 and it further decreased to 140 tons in 1993 and to 110 tons in 1995.

AGENCIES

At present, there are a number of agencies at the provincial as well as at the federal level which are supposed to check the narcotics business. Some of these are as under:

- i). FC (Frontier Constabulary)
- ii). ANTF (Anti Narcotics Task Force)
- iii). ASF (Air Port Security Force)
- iv). Anti Smuggling Wing of F.I.A
- v). Customs Intelligence Directorate
- vi). I.B (Intelligence Bureau)
- vii). P.N.C.B (Pakistan Narcotics Control Board)

All these agencies are doing their level best to remove this evil.

FACTORS RESPONSIBLE FOR DRUG ABUSE

- i) Poverty
- ii) Unemployment
- iii) Insecurity
- iv) Restriction on the use of less harmful intoxicants
- v). Easy availability
- v) Organized gang of Mafia
- vi). Lucrative-business
- vii). Easy money
- viii) Social backwardness
- ix). Political instability and poor law and order conditions

IMPLICATIONS

- i) Spiraling addiction of the poor as well as elite
(A new drug addict is born after every 10 minutes in Pakistan).
- ii) Collusion with Drug Mafia
- iii) Establishment of heroin empire
- iv) Decay of Socio-economic development
- v) A threat to cultural heritage
- vi) Lowering the image of country
- vii) Crimes and violence

DAMAGES CAUSED TO NATIONAL ECONOMY

- i) Black economy is controlled by smugglers
- ii) Indulgence in real estate business
- iii) Inflation
- iv) Creation of parallel exchange market
- v) Taking over a chunk of transport business
- vi) Host of malpractices
- vii) Profit through drug trafficking

REMEDIAL MEASURES

- i) To curb the smuggling of essential chemicals
- ii) To develop and implement law and bank regulations to prevent drug money laundering
- iii) To tackle the problem on war footing
- iv) To educate people against drug abuses
- v) Strict laws to punish the drug barons
- vi) Alternative source of income for poppy growing areas
- vii) Rehabilitation of drug addicts so that they may resume their normal life after leaving the habit
- viii) To bring in comprehensive legislation to bring Pakistan into conformity with 1988 UN Convention, and strengthen the 'Assets Forfeiture Law'
- ix) To broaden and intensify public support in Pakistan for narcotics control initiatives
- x) To study, advise, assist and execute projects and schemes for diminishing the cultivation of opium and production of other narcotics and dangerous drugs for other than medical and scientific use

CONCLUSION:-

After taking into account the overall situation of drug abuse, a sane person gets disturbed both mentally and spiritually. But at the same time, efforts are being made by different agencies of the government of Pakistan to wipe this abuse out of our lives. The growing consciousness and co-operation of people is also proving a helping hand in combating this monster. It is only due to these attempts that we are hopeful to eradicate the evil of drug abuse from our society.

-X-X-X-

THE FUTURE OF MANKIND

*Cadet Khursheed Akhtar
Kit No. 1076 (MQ)*

Man is curious by nature. The curiosity urges him to climb the mountains and explore the space. Stars and planets that shine and twinkle in the sky have always attracted man. Many powerful rockets have been built, which can go millions of miles into the space. Russia and America are two main contenders in space travel. They have been vying with each other to explore space for the last many decades. Presently, the U.S.A is leading the world in space journey. They have sent many expeditions into space. Exploration of the "Mars" with an unmanned space-craft has started and a robot called "Probe" has landed recently on the surface of the Mars.

Man has spent billions of dollars on space exploration. Some people say it is a useless thing, especially, when half of the world's population is underfed. But the earth problems have not been left unattended. Many agencies are working to better the lot of the common man. Future of space research is bright. I hope one day man will achieve his aim to fully conquer the space.

-X-X-X-

A WOMEN OF INTEGRITY

*Cadet Ali Abbas Ghuman
Kit No:2147 (LF)*

You look at me and call me oppressed. Simply because of the way I am dressed. You know me not for what's inside, you judge the clothing I wear with pride, my body's not for your eyes to behold, you must speak to my mind not my feminine mold, I am an individual, I am no man's slave, Its Allah's pleasure that I only crave, I have a voice so I will be heard, for in my heart I carry his word, "O ye women, wrap your cloak, so you won't be bothered by ignorant folk", Man doesn't tell me to dress this way. It's a law from God that I obey, oppressed is something I'm truly NOT, for liberation is what I've got, I can climb mountains or cross the seas, expand my mind in all degrees. For Allah Almighty Himself gave us LIBERTY, when He sent Islam for the world.

For You All & For Me, As well.

-X-X-X-

THE VICTORY OF MAKKAH

*Cadet Maqsood Joyo
Kit No. 2K-007(J)*

The victorious with an ordinary stick in his hand stood on the stairs and asked in a loud voice.

“Quraysh! Do you know how would I deal with you today? What do you expect of me?” The defeated masses stood trembling before him. They recalled the events of the past twenty-one years and the role played by them. They were conscious of their crimes and the horror and their cruelties. They had committed all types of savage acts of which even the beasts would be ashamed of. They were the worst type of tyrants, murderers, robbers, cruels, persecutors who were convinced that the worst punishment would not be lesser than their crimes. They were gazing with awe and horror towards the victorious leader. There was a pin drop silence and the spell of silence was broken and a wise man of them said:

“You are a kind and Noble Brother and the son of a kind and noble brother. We expect nothing but best from you”.

The victorious commander announced: “Today, there is no blame upon you. You are all free”

Do you know who was the victorious commander?

He was the mercy for the worlds. He was the last Messenger of Allah, the Holy Prophet Muhammad (P.B.U.H). He announced the historical declaration at a time when his life long worst Makki enemies were under his feet. He could easily slay all of them or make them slaves and maids. But, he preferred to pardon them as he had come to reform the society and not to punish them.

He declared those words when he got a thumping victory at Makkah at the end of the twenty-one years struggle, full of persecution, tears and blood. Three battles were fought.

- i). The Battle of Bader
- ii). The Battle of Uhad
- iii). The Battle of Khandaque

In the 6th year of Hijra, the Holy Prophet (P.B.U.H) saw a dream that he was performing Umrah at Holy Ka’bah in Makkah. Dreams of the prophets were never considered as wrong ideas. They were always taken as a command from Allah Almighty for compliance. Hazrat Ibrahim saw a dream sacrificing his only son Hazrat

Ismail (A.S) but he never hesitated to comply with it. Hazrat Yousuf (A.S) saw a dream that the sun, the moon and other stars were bowing before him. Similarly the Holy Prophet Muhammad (P.B.U.H) saw the dream and he believed it as an order from Allah for performing the Umrah.

HYPOCRITES FEAR

The hypocrites were considering it an attempt for suicide and believed that not a single person would return to Medina alive. But the Muslims considered it an honour to sacrifice their lives at the lip movement of the Holy Prophet (P.B.U.H). The Holy Prophet (P.B.U.H) camped at 'Dahran', a place about 2 miles north of Makkah. Allah the Almighty sent Surah Al-Fatah which clearly termed the treaty as a clear victory.

Upon hearing the verses of the Holy Quran, Muslims were convinced that the treaty was really a victory. As the time passed, they verified the results. They saw with their own eyes its far reaching effects which ultimately led to the conquest of Makkah, complete but without bloodshed.

MAKKAH CONQUERED

On Friday, the twentieth of Ramadhan AH. after the Fajr prayers, the Holy Prophet (P.B.U.H) instructed the units of the Muslim army to enter the sacred town of Makkah from different routes so that the Makkans might be demoralized and dare not to resist the entry.

The Holy Prophet (P.B.U.H), riding on his she-Camel 'Qaswa', entered the town with Hazrat Khalid Bin Walid (RA) on his right and Hazrat Zubair Bin Awam (R.A) on his left.

Slowly, all the units of Muslim Army entered through different roads and blocked all the exists of the Quraish. The arrogant of yesterday were the prisoners. This was the end of the cruels and the criminals, the hypocrites, the idol worshipers and bitter enemies of Islam. The fear of the poor was over; everybody was free and happy and life was worth living.

X-X-X-

PAKISTAN AND THE INFORMATION TECHNOLOGY

*Cadet Faizan Shakeel
Kit No:1002 (L)*

The information technology is the science which brings information. Due to the I.T. revolution, this global world is seen as a little village. We can easily talk with the person at the far corner of the world. Initially, it is going on to the top of the lists. A man having the degree of the Information Technology, nowadays, can settle himself in every field of life in the world.

The basics of the I.T. are related with the computer science. In today's modern world we live in the dark without a computer. Due to computer, this technology has progressed a lot and has brought a revolution in the world of Information. The Pentium-IV Computer makes facilities available where a man sitting in his house can do his job of office.

The another main reason for the development of the I.T is the Internet. On this, all the necessities of the life, such as, newspapers, books of any library of the world are available on the line.

The information technology has made such records in the field of health and medicine that every one of the concerned field appreciates this technology. By using this technology, a doctor living at the one corner of the world can solicit advice very easily from another doctor sitting at any place in the whole world.

In other fields, such as education, commerce, economics; this technology is further improving them. A teacher does not have to spend his energy on one topic in the class. But, at the time of a lecture, the teacher can be listened and questioned by many students of other universities of the world due this new revolutionary technology.

There are so many merits of the I.T. The most important is the saving of time. One can learn and teach while sitting at home.

In the end, I shall say that everything of the world has positive and negative points as well. It totally depends upon the user. The I.T is the need of our life. Without it, I will say that a man is just like a frog living in a well who can only see the sky as a rounded diameter of the well. It is the need of all homes. A home unfamiliar with computer and I.T is considered as incomplete. The Pakistan Government has started many programmes on T.V. and Radio for showing the importance of the I.T. Many centres are being established in almost all the cities providing all the facilities and knowledge about the I.T. We have to be aware of the use and the knowledge about the I.T. and computers to excel in this field to make Pakistan great and strong. Ameen!

-X-X-X-

THE MEANING OF BEING A POOR

*Cadet M Faiz Abro
Kit No:2K071 (IQ)*

One day, a very wealthy man decided to show his son how poor the people could be. So, he spent a few days in the countryside in company of a man who was considered a very poor. While they were driving back home, the father asked his son, "Did you see how poor the people can be?" The son answered, "What I saw Dad, was that we have one dog and they have hundreds of animals. We have a huge garden, but they have green fields that go beyond our sight. We have a big swimming pool to swim in, they have a creek that has no end. We have to go to market and buy our food, they grow theirs and pick it up as they go along. We have to pay to join gyms to exercise, and to go on a vacation, they exercise all day and have a vacation in the hills and fields all year round. We have high walls and security to protect us, they have friends to protect them. We have servants to serve us. They serve others. And for light at night, we have imported lanterns, they have the stars at night".

As the father sat astonished after listening to his son, the son added, "Thanks dad, for showing me how the poor are".

Some times we also get so caught up in the greed and luxuries of the world that we don't stop to think that there are others in this world who have, much, much, less than what we have but they are content with it. So stop for a moment, where you are and thank Allah Almighty for the greatest gift of all, "LIFE" and 'HIS BLESSINGS', without which you and we have nothing at all.

-X-X-X-

Too many of us are hung up on what we don't have, can't have, or won't ever have. We spend too much energy being down, when we could use the same energy - if not less of it - doing, or at least trying to do, some of the things we really want to do.

.. Terry McMillan

UNITY FAITH AND DISCIPLINE

*Cadet Captain Fahad Arbab
Kit No: 9873 (SH)*

“Unity, faith and discipline”, are the three words, which the Quaid-e-Azam, Mohammed Ali Jinnah gave us. Pakistan was to be built upon the cardinal principles of these three watch-words. The fight for Pakistan was a long and bitter one. In this Indo-Pakistani sub-continent, the condition was against the successful application of the western democratic principles. The majority rule meant the assertion of the religious sentiments. It was necessary to find a different homeland for the Muslims in the shape of Pakistan. For this, unity among Muslims was a necessity being controlled by a faith. To achieve the end, discipline was absolutely necessary. The Quaid-e-Azam, therefore, has given us these three words to stick to after the achievement of Pakistan.

Unity is a great force. A house united is a strong force, a house divided is vulnerable. We know the story of the dying old man who showed the strength in unity with the help of a number of sticks. Pakistan was possible because there was strength based on unity. For want of it, we had to pay a lot in the past. This sub-continent went into the hands of the East India Company. Nearly, two hundred years were needed to make us realize the necessity of unity. Then comes discipline. Unity must be forced with the building power of discipline. Above all, there must be the binding of the spiritual force of a common faith. For Pakistan, the greatest advantage is that of the religion. Islam is based on democratic principles made powerful by the combination of spiritual values.

Pakistan is to survive on these three watchwords. Unity is a vital necessity. We as Pakistani nationals are to develop our national characters on the basis of these three words. Pakistanis are to create opportunities for all to prosper in different fields of activities. Pakistan is the concept of purity. The country is based on an ideological co-friendship.

Though the words taken separately have three different meanings. One single word will not be able to lead us to our destiny. The three words, in the order, as they are given stand for one single word to convey our single ideal for all of us to lead Pakistan to prosperity.

In short, every Pakistani should get in him the spirit of these three words taken together to give one single idea to guide him so that he may develop this young nation to reach the destined goal -Ameen!.

-X-X-X-

CHARACTER IS DESTINY

Cadet M Muneeb
Kit No:98110 (L)

Our character is basically a composite and sum total of our habits. Charles Jordan has said, "Sow a thought, reap an action; sow an action, reap a habit; sow a habit, reap a character; sow a character, reap a destiny." A society is moulded not on the ideals but on the nature of man, and the constitution of man rewrites the constitutions of states.

We may define human nature as the fundamental tendencies and feelings of mankind. Human beings are normally equipped with positive as well as negative instincts whose function is to preserve the individual, the family, the group and the state. The most important instincts are: to act or rest, to acquire or give to fight or retreat, to seek association or privacy, to make or reject, to offer or resent parental care. In positive personalities, positive tendencies prevail and vice versa. Each instinct generates a habit and is accompanied by feelings.

Habit, as they say, is second nature, but habits good or bad, are not formed all at once. Bad habits should, therefore, be nipped in the bud through an inbuilt mechanism, otherwise, in course of time, they overpower one completely and shape one's character accordingly. By overlooking bad habits and indulging them in little proportions, we run the big risk of getting into their 'vicious clutches.' Once one becomes a slave of bad habits, it becomes very difficult for him to shake it off, since it has become a part of his nature. Who has not heard the famous proverb: "First the man takes a drink, then the drink takes a drink and finally the drink takes the man".

A little fire, not extinguished in time, may develop into a conflagration. A stitch in time saves nine. Our Holy Prophet (P.B.U.H) has advised the believers: "Whosoever of you sees an evil action, let him change it with his / her hand and if he is not able to do so, then he should do it with his tongue; and if he is not able even to do so, then he should condemn it in his heart, for this is the minimum that is desirable". The idea is to resist the spread of vice by all possible means.

I, therefore, conclude that character is the linchpin of the progress and prosperity of a people and destiny is the outcome of the hard work put in by men of character. A characterless nation perishes; a nation with character cherishes.

-X-X-X-

A THING OF BEAUTY IS A JOY FOR EVER

Cadet M Faizan
Kit No:9862 (L)

John Keats opens his poem, 'Endymion' with the famous line. "A thing of beauty is a joy for ever"

According to Keats beauty is immortal. A thing of beauty is a constant source of pleasure and never dies. Its charm is always increasing. If a beautiful thing loses its charm physically, it can be enjoyed in one's imagination. As everyone has his own imagination. It is, also, well said that:

"Beauty lies In the Eyes of the Beholder".

Though, there is much to admire but all seems lost as the world is also full of so much misery and agony.

Man is always engaged in the grim struggle for existence that is forced on him by hunger and desire. Moreover, complications of modern civilized life have changed the simple ways of living. All man's activities are guided and controlled by money. The desire for more money has converted physicians, teachers, scientists into the money worshipers. So in the grim struggle for existence, we have no time to stand and appreciate beauty.

Yet, 'beauty' in this very sad world lives among men. With a handful of dust, man was created in the image of God. Man is always greater than the sorrows and the sufferings found on our earth. Man is both flesh and spirit. And this spirit sustains him above the pressing load of misery and leads him to the quest of beauty. Beauty moves away the deadness of our spirits.

It is beauty which keeps us alive in the world. It manifests itself in more than one way. Nature gives birth to beautiful things. All the colours and sunshine in the world create the sensation of beauty which is imprinted on our souls. The silent stars twinkling at a distance, the moon, the sun setting down in its glory, the grandeur of its rising in the blue sky, the play of colours in the fleeting clouds, the mountains, rivers and hills are a source of great joy. Trees and plants also comfort our souls. Beautiful flowers make our souls alive by their loveliness and perfume. We have only to open our senses of joy and beauty and they will turn our souls into the pure gold of great happiness.

Beauty is also seen in the stories that we read or hear. History provides us with heroic deeds of great men. When we read about them, we feel that an immortal drink is being offered to us.

Beautiful things wash away despair from our lives. We feel quite cheerful, joyful and strangely elated when we see objects of beauty. Beauty also provides us with health and peace of mind and we agree with Keats whole heartedly that

"A thing of beauty is joy forever....."

-X-X-X-

MONEY CAN'T BUY EVERYTHING

*Cadet Aftab Nizamani
Kit No: 9831 (J)*

NOTE: It is a true story. However, the names of characters and places have been changed.

Naveed was a very wealthy boy. He could afford almost everything in the world and could go anywhere. Rich children are, usually, selfish and spoiled but this was not the case with Naveed. He was quite sensible and compassionate. He made sure never to hurt any one and involved many others in this noble cause.

The only problem with Naveed was that he hated studying. He had no interest in any subject; be it literature or mathematics. He refused to pass decently in any subject and became worse steadily. When questioned about his future; he, always, used to say, "Not to worry, when he has so much of wealth". But, fate played a cruel joke with Naveed.

For many weeks, Naveed had been noticing the fact that his father was constantly worried about business deals and other matters. Of course, they still lived comfortably too conscious of their regular expenditure. It so happened that he was even taken out of his private school and put into a public school. He had no problem for making new friends and immediately acquainted himself with a shy but awfully generous boy. All the matters at home were a direct hint for Naveed to come up in school. But, he became even worse at this new institution.

One night, Naveed was having dinner with his parents when he noticed his father sweating profusely. He put his napkin to a side, cleared his throat and said, "I have some thing to say to you all today". The past few weeks, I have lost the company and all our money is gone. We will have to evacuate this house by tomorrow. But I hope the future can still hold some positive aspects for us".

Naveed was shocked to hear this. His mother, too, could do nothing but stared at her husband. Naveed had never thought a day like this would come. He ran to his bedroom and kept awake the whole night thinking of his past, present and future.

From that day onwards, Naveed became a hard working student. Despite, all the problems in his family, like moving out of their house into a very congested apartment and having to do away with most of their luxuries, he worked very hard in school and amazed all the people. Gradually, he came first in class. In a few years time, he became the brightest student; first in his school and then in the country.

As he grew older, he became quite wise and mature. He would pick up new things very quickly. After graduation, he received many offers from foreign universities to join them. Finally, he won a scholarship for Harvard Law School where he studied criminal law. Naveed became a very famous lawyer who set up his own law firm. He had realized that it was not wealth that got people every where. It is striving for the best and earning your own livelihood that earns you wealth and respect. He also realized that education is a very essential and important part of every one's life.

-X-X-X-

IT IS TOO HOT

*Cadet Faraz Yousuf Riar
Kit No. 99216 (LF)*

Oh God! It's too hot
I feel as if I am in a tea pot
There is n't even a fan above my head
I think I will soon be dead
Drops of perspiration are rolling
Down my skin
I can't even concentrate on what
My teacher is saying
Who can think of studies
On such a hot afternoon
Oh God! I hope it will rain soon.

X-X-X-

THE ENERGY PROBLEM

*Cadet Raja Adnan Iqbal
Kit No: 2K077 (IQ)*

The right use of Atomic Energy

There is no doubt about the utility and usefulness of atomic energy. It is one of the best and cheapest sources of large amount of energy which can be changed into another kind of energy called "Electricity". Our industries and factories run on electricity. If we are able to produce "Atomic Electricity" then our electricity problem can be solved permanently.

The Use of Atomic Energy in Agriculture

It can be used for developing new and better quality of seed for growing bumper crops of food grains to feed the ever-increasing population of the world, especially, of the third world countries. North Korea and Israel are trying to make atomic bombs and weapons. This is a proof of their political insanity and foolish designs of expansion. India is a big atomic power even then it has failed to feed its ever growing population which has now reached the target of 1000 millions. Even China, with its population of more than 1200 millions, is facing the same problem. It will be better if India uses atomic energy to convert Rajputana desert into green fields and China gets its Gobi desert to become smiling green fields. Even America, Britain and France can help in changing the Great African desert into a agrarian continent. Americans can convert green fields into a paradise if they wish and try sincerely.

The Use of Atomic Energy in Medical Science

Atomic energy can be used in the promotion and progress of medical sciences. Radioactive elements are proving beneficial to the treatment of cancer and other fatal internal diseases.

The Use of Atomic Energy as "Atomic Fuel"

It can be used as an alternative fuel in place of natural oil and gas when their deposits are exhausted to run railway trains, aeroplanes, buses and other kinds of locomotives. Even, they will become cheaper and not costly as the present means of conveyance. "Atomic Fuel" will be our future source of power in the present century if we find out its peaceful use.

Pakistan Desires to use Atomic Energy to meet its energy requirements

In the present century mankind can use Atomic energy to meet all its energy requirements. Pakistan, being a peace loving country, also wants that its atomic energy programme should continue and it must produce more and more electricity for peaceful purpose. In this respect, Americans should help us to convert Atomic energy into electricity so that our industries should not face power crisis when the water in our rivers falls short of our requirements of producing Hydraulic electricity.

-X-X-X-

THE END OF QAROON

*Cadet M Hasan Farooqui
Kit No.98150 (LF)*

The following story is being narrated to show that Allah Almighty never likes a proud person.

Qaroon was the son of Yashar, an uncle of Hazrat Moosa (A.S). He was very handsome. That is why people called him 'Munnawar'. He was a scholar of 'Torah' and very well mannered. Therefore the people liked and respected him very much.

But when he got unlimited wealth, he suddenly changed and became hypocrite and very proud. After becoming very rich, he became an enemy of Hazrat Moosa (A.S). When Allah ordered to pay Zakat, Qaroon said to Hazrat Moosa (A.S) that he would pay one thousands part of his total wealth. But when he calculated Zakat, it became a huge amount and he suddenly changed and refused to pay Zakat. He started to misguide the people and told them that by the process of Zakat Hazrat Moosa (A.S) wanted to take away their wealth.

Not only this but Qaroon did a worst job as he gave a very huge amount of money to a woman and made her agree for spreading the rumour that Hazrat Moosa (A.S) had some sexual relations with her. One day, when Hazrat Moosa (A.S) was making a speech, Qaroon came and blamed that Hazrat Moosa (A.S) had very bad relations with a woman. Hazrat Moosa (A.S) called that woman and asked her with anger about the accusation. She suddenly became afraid and told the truth.

Hazrat Moosa (A.S) requested Allah Almighty with sorrow to destroy Qaroon. Then, Hazrat Moosa (A.S) said to the people that those who were with Qaroon might stay there and those who were with him might separate themselves from Qaroon. Except two wicked men, all Bani Issraeilies separated from Qaroon. Hazrat Moosa (A.S) ordered the earth to catch him and suddenly Qaroon started sinking into earth. When he sank to his knees, he started crying and requested Hazrat Moosa (A.S) for help but Hazrat Moosa (A.S) did not show any mercy to him and again ordered the earth to catch him. So, Qaroon sank into the earth.

The two supporters of Qaroon said that Hazrat Moosa (A.S) made him sink because Hazrat Moosa (A.S) wanted to possess the house and treasure of Qaroon. So, Hazrat Moosa (A.S) prayed to Allah to sink the house and treasure of Qaroon into the earth. The house of Qaroon which was made of gold and all of his treasure also sank into the earth.

The event teaches us that if Allah Almighty makes a person rich, it is his obligation to pay Zakat and never be proud of his wealth because Allah Almighty gives wealth and when He wants, takes it back within a second.

-X-X-X-

THE DAY WHEN PAKISTAN WILL GLITTER

*Cadet Captain Fahad Arbab
Kit No. 9873 (SH)*

Shaan and Zara Shaikh's new film has been released which is produced by Shahzad Gul; Faakhir has released his new album; Afridi has hit a century and Wasim Akram has taken six wickets. These are the news which we generally listen from each other. Why don't we listen the news that Pakistan has tested the missile of long range or the Pakistan Army has destroyed the camp of the Indian Army or the President is going to address the nation. This is because most of us are petty people. We have forgotten our real national heroes.

Why doesn't our country shine? Why are we economically, socially and politically so weak?

Let me tell you the reasons of our weakness. This is because we have forgotten our past and we don't have any knowledge about our national history.

On our national days, we decorate our houses and buildings but we don't follow the footsteps of our national leaders, rather we wait for the new movies to be released, for the albums of singers and for the cricket tournaments like Sharjah Cup and the World Cup.

We take autographs from our favourite film stars and singers and not from the defenders of our nation and the great scholars of our country. We pay homage to cricket and film stars and musicians but do not appreciate our national leaders.

We all should wait for the day when we learn to salute our national heroes and follow the footsteps of our leaders; that will be the day when Pakistan will be at its best.

We should wait for the day when the people of our country will rise for national anthem. They would wait for the address of the president, they would see the 23rd March Parade; they would gather on the defence exhibitions than on a musical concerts. They will wait for air shows, not for Afridi's batting, Faakhir's album or Meera's new movie.

When will we learn lessons from our past? When would we remember our real heroes? I am very sorry to say that most of us are doing the wrong things.

The day we give importance to our national heroes, will be the day when Pakistan will shine like a very bright star on the sky of the world. Insha Allah!

-X-X-X-

CADET COLLEGE PETARO

Cadet M. Salik Habib

Kit No. 98100 (LF)

Have a hearty glance at the CCP Building,
Strong structure of knowledge and learning,
At Petaro it stands so bright,
Reflecting rays of love and light.

Pupils enter to learn and like to stay,
But never get tired of work and play,
It is amazing to see them participate,
In games, sports and debate.

How kind and considerate the Principal is,
Well skilled in the art of principalship,
Quite kind at heart but stern in stare,
The administration is happy that he is there.

Teachers work hard with their heart and soul,
Endeavour to achieve the desired goal,
And maintain high prestige of the institution,
Fetching full passes at the Board Examination.

May God bless this Cadet College Petaro!
May it ever thrive, this lovely College!
May it serve the nation so diligently!
And impart education so exquisitely.

-X-X-X-

MAMA

*Cadet Rafiullah Khattak
Kit No. 9850 (L)*

*She used to be my only enemy,
And never let me to be free,
Catching me in that place,
I knew I shouldn't be.*

*Everyday I crossed the line,
I didn't mean to be so bad,
I never thought you would prove,
The friend I never had.*

*Back then I did not know why,
Why you were misunderstood,
So now I see through your eyes,
All that you did was love.*

*Mama I love you, mama I care,
Mama I love you, mama my friend,
My friend.*

*I did not want to hear it then,
But I am not ashamed to say it now,
Every little thing you said,
And did was right for me.*

*I had a lot of time to think about,
About the way I used to be,
Never had a sense of my responsibility.
Mama I love you, Mama I care,
Mama I love you, mama my friend,
My friend.*

-x-x-x-

FALLING LEAVES

*Cadet Kashif Soomro
Kit No. 9849 (J)*

*The season changes,
The leaves fall,
Autumn starts,
And the previous one is gone,
Time is passing,
Very Quickly,
The leaves are falling,
So abruptly,
Secrets, safe with me,
And memories in my mind,
All are fading away,
With the passage of time,
Time never stops,
It never comes back,
Do not waste it,
For a bright future's sake.*

x-x-x-

CHILDREN LEARN WHAT THEY LIVE

*Cadet Ali Saeed Deepar
Kit No. 9928 (LF)*

If a child lives with criticism
He learns to condemn
If a child lives with hostility
He learns to fight
If a child lives with shame
He learns to feel guilty
If a child lives with tolerance
He learns to be patient
If a child lives with encouragement
He learns confidence
If a child lives with praise
He learns to appreciate
If a child lives with fairness
He learns justice
If a child lives with approval
He learns to like himself
If a child lives with acceptance and friendship
He learns to find love in the world.

LARGER THAN LIFE

Cadet Syed Mohammad Ali
Kit No. 99117(J)

*Life is the truth that can't be denied,
It is that gift of lord, which sure is pride,
It can't be bought with money or bribe,
But is there a soul on the globe?
Without the shelter by its hope,
Under which it can,
Giggle, weep and drowse; free from all fright
Yes, at times fate do strike,
Leaving poor flesh alone; in the darkness of night,
Turning the loveliest of houses,
Into a graveyard's sight,
But warmth of the heart strives,
Does continue the life long fight,
Doesn't that make mother,
Larger than life?*

-x-x-x-

EXAMINATIONS

Cadet Aftab Nizamani
Kit No: 9831 (J)

*Oh my God! Exams are here
They are bringing terror, fright and fear
Oh how they loom on my head
They chase me in my dreams
And do not let me eat ice-creams
Ice-creams, you know, may cause cough and flue
Which will stick to me like glue
I am under mental tension
Which cause me palpitation
Oh God! When will they go?
And let me watch my favourite TV show
But now, for I can only see
Exams here and exams there
They bring me terror, fright and fear*

-x-x-x-

Sindhi Section

انهيءَ راه ۾ ڪا به مدد نٿا ڏين، اهو پار ٿي ڪو ٻيو آهي، جتان محبوب جو مشاهدو حاصل ٿئي ٿو، تنهن تي چوي ٿو:

ڪنڙ قدوري ڪافيو، ڪي ڪين پڙهيوم،

سو پار ٿي پيو ڪو، جتان پرين لذوم.

ڪنڙ قدوري ڪافي، جي پڙهي پروڙي سڀ،

ته ڪر منڊي ماڪوڙي، ڪوه ۾ پئي ڪچي اڀ.

فقه ۽ نحو جا ڪير ڪئي ڏکئي کان ڏکيا مسئلا سمجهي، پر حقيقت لهن ۾ سندس

اهڙي حالت آهي، جهڙي منڊي ماڪوڙيءَ جي، جا ڪوه جي تري ۾ ويهي سمن جي پيمائش

ڪرڻ لڳي، يعني ظاهري علمن دوران معرفت جو منجهه لهن ناممڪن آهي.

”هم اوست“ (سڀ ڪجهه اهو، الله تعاليٰ آهي) جو متو تصوف جي انتها آهي،

تنهن تي ڌيان ڌريندي قاضي قاضن چوي ٿو ته حقيقت ۾ نفي آهي ئي ڪانه، يعني دنيا ۾ ڪنهن

ڪي حقيقي هستي آهي ئي ڪانه، بلڪ هڪ ذات پاڪ اثبات آهي ۽ ان کي ئي مطابق هستي آهي.

”لا“ لاهيندي ڪن ڪي، ”لا“ مورهن ناه،

بالله ريءَ پريان، ڪت نه ڏسي ڪي پيو.

نفي کي دور ڪرڻ جو ضرور ڪونه آهي، نفي ته بلڪل آهي ئي ڪانه، خدا جو سونهن

ته پرين بنا پيو ڪير به هرگز ڏسڻ ۾ نٿو اچي. انهيءَ منزل جو بيان ڪندي پاڻ هڪڙو ڏاڪو مٿي وڃي ٿو ۽ چوي ٿو ته:

سائر ڏيئي لت، اوچي نيچي بوڙي،

هيڪيائين هيڪ ٿيو، ويئي سڀ جهت.

درياه لت ڏيئي هيٺاهين مٿانهين زمين پوڙي ڇڏي، ڍڪي لس ٿي وئي ۽ سڀ

(جهت) ميٽجي ويا، جيئن درياه جي اچل ۾ ڍڪيون دڙا ۽ ڪڏون، ڪوٺا پرجي هڪ درياه ٿي

پوندا آهن ۽ ڪنهن طرف جو سماءُ نه پوندو آهي، تيئن وحدت (هيڪڙائي) جي درياه ۾ ڪثرت

جون ڪيائون ڪالعدم ٿي ويون.

انفرادي هستي جو سنڌو نه رهيو يڪايڪ وحدت جو مهراڻ موجون هڻڻ لڳو.

قاضي قاضن جي ڪلام جو نئون ناياب ذخيره هندستان جي صوبي هريان جي هڪ ڳوٺ ۾ پڳتن

جي مڙهي يا من مان قلمي صورت ۾ مليو آهي، جنهن کي دهليءَ جي هڪ لائق سنڌي اديب هيري

چينا لال ناڪر، سڌاري سنواري ”قاضي قاضن جو ڪلام“ جي عنوان سان ڪتابي صورت ۾ ڇپايو

-X-X-X-

آهي.

جي پڙهڻ ڪري شاهه بيگ جي دل تي ڏاڍو اثر ٿيو ۽ پڙهو ڏياريا ٿين ته ڪوبه سپاهي ٺٽي جي ماڻهن جي مال ۽ اولاد کي هٿ نه لائي ۽ پنهنجي ٻٽيءَ مان هڪ تير ڪڍي قاضي قاضن کي ڏنائين ۽ حڪم ڪيائين ته جنهن به ماڻهو ڏانهن قاضي صاحب اشارو ڪري، سو کيس سپرد ڪيو وڃي. هن واقعي بعد چڻ قاضي قاضن جو شاهه بيگ سان گهڻو رستو ٿي ويو ۽ اڪثر موقعي مهل شاهه بيگ تي مڪاني ڳالهين بابت، صلاح مصلحت ڪرڻي پوندي هئي، تڏهن قاضي قاضن کي گهرائيندو هو. ڄام فيروز جي پٽن پوڻ بعد دريا خان جا پٽ محمود خان ۽ منڻ خان مخالفت تي ڪمر ٻڌي بيهي رهيا. ارڻ خان ۽ رتن مل سوڍي جي مدد سان، سهڻن ۽ سوڍن جو لشڪر گڏ ڪري ظاهر ڪيائون ته ”مٿس مارائي ڪانسواءِ ڪيئن مڙنداسون“ شاهه بيگ ارغون سيوهڻ هٿ ڪرڻ بعد قاضي قاضن کي ڏانهن موڪليو ته کين ان مڃڻ جي نصيحت ڏئي، پر انهن قاضي کي پاڻ وٽ اچڻ نه ڏنو.

شاهه بيگ ارغون جي وفات کانپوءِ مرزا شاهه حسن تخت تي ويٺو، جنهن قاضي قاضن کي بکر جو قاضي مقرر ڪيو، جنهن بعد اتي ئي سڪونت اختيار ڪيائين. اٽڪل ويهارو ورهيه انهي منصب تي رهيو، جيڪي شرعي فيصلو وٺس ايندا هئا سي ڪمال احتياط، امانت ۽ ديانتداري سان نبيريندو هو. سندس استعيفيٰ بعد اها جاءِ سندس ڀاءُ قاضي نصرالله کي ملي.

قاضي قاضن پنهنجي زندگيءَ جا آخري ڏينهن مديني منوره ۾ گذاريا، جتي سنڌ جا ٻه مشهور عالم قاضي عبدالله بن قاضي ابراهيم لاهوتي ۽ شيخ عبدالله متقي ابن مولانا سعد درهيلوي، سندس هر صحبتي هئا. سنه 958 هجري مطابق 1551ع ۾ وفات ڪيائين. قاضي قاضن جو تصوف ڏي لاڙو ميران مهديءَ جي ارادتمندي کانپوءِ ٿيو، پر سندس هڪ بيت مان ظاهر ٿئي ٿو ته سندس دل جي دري انهيءَ کان به اڳي روحانيت جي طرف کليل هئي. بيت آهي ته:

جوڳي جاڳايوس، ستو هوس نند ۾،

تهان پوءِ ٿيوس، پريان سندي پيچري.

باطني اسرارن سمجهڻ ۾ ظاهري علم هڪ وڏي رکاوٽ آهي، تنهن بابت قاضي

قاضن پنهنجي هڪ بيت ۾ چوي ٿو ته:

سيئي سيل ٿيام، پڙهيام جي پاڻ لئه،

اڪر اڳيان اڀري، واڳو ٿي وريام.

يعني اهي ظاهري علم جا ڪتاب، جي مون پڙهيا، سي طريقت جي واٽ ۾ ويتر

مون کي ٻاهرن ڪنڊن وانگر ٿي لڳا ۽ انهن جو هر هڪ اڪر، واڳون جي پيانڪ شڪل ڌاري مون

تي اڀري آيو. طريقت جي واٽ ۾، دنياوي قسم جو علم وسارڻو پوي ٿو، فقه ۽ نحو جا ڪتاب

سليم سھتو
اسسٽنٽ پروفيسر
صدر، سنڌي شعبو

قاضي قاضن سيوهاڻي

سونھاري سنڌ ڪيترن ئي املھه ماڻڪن کي جنم ڏنو آھي، ان ۾ سنجي ذھانت ۽ اعليٰ فڪر سان نہ رڳو سنڌ جي ماڻھن جي رهنمائي ڪئي بلڪ سڄي دنيا لاءِ بہ ڪم ڪندڙ ڪارڪن ۽ عمل راھه بڻيا. سندن اعليٰ خدمتن جي ڪري نہ رڳو کين مقبوليت حاصل ٿي بلڪ سنڌ بہ سڄي دنيا ۾ متعارف ٿي. انھن املھه ماڻڪن ۾ ”قاضي قاضن سيوهاڻي“ جو بہ شمار ٿئي ٿو.

قاضي قاضن ابن قاضي ابو سعيد ابن قاضي زين الدين ابن قاضي قاضن هڪ مشهور معروف شخص ٿي گذريو آهي. سندس حياتي جو مختصر احوال تاريخ معصومي ۾ ڏنل آهي. هي صاحب گهڻن قسمن جي علمن سان مالا مال هو. قرآن مجيد جو حافظ هو ۽ قرأت ۽ تجويد بہ چڱي طرح ڄاڻندو هو. حديث، تفسير، اصول فقه، تصوف ۽ علم آلات (ڪلن ٺاھڻ جو هنر) ۾ چڱو عبور هوس، لکڻ ۽ پڙهڻ ۾ سندس ڪوبه ثاني ڪونه هو. علم رياضي جو سٺو ڄاڻو هو. قومه جواني ۾ سيد جونپوري، جو ميران مهدي جي نالي سان مشهور آهي، تنهن جي مريدن جي ٽوليءَ ۾ شامل ٿيو، جنهن ڪري شريعت جا عالم کيس ٽوڪيندا هئا. انهيءَ مان ڏسجي ٿو ته قاضي قاضن جو تصوف ڏي خيال مريديءَ کانپوءِ ٿيو. سلوڪ جي واديءَ ۾ گهڻيون رياضتون ڪيائين ۽ سير سفر بہ ڏاڍا ڪيائين.

تاريخ 11 محرم، 927 هجري (23 ڊسمبر 1520ع) جو جڏهن شاهه بيگ ٺٽي جي ويجهو درياھ لنگهي ڄام فيروز جي لشڪر کي شڪست ڏني، جو دريا خان جي سرڪردگي هيٺ هو، تڏهن شاهه بيگ لاڳيتو 20 تاريخ تائين، ٺٽي ۾ عام ڦر جو حڪم ڏنو. ڪيترن ماڻهن جو اهل و عيال پڪڙيو ويو ۽ پڻ ڄام فيروز جا ٻار ٻچا شهر اندر رهجي ويا. جڏهن شاهه بيگ کي خبر پئي، تڏهن ڪن چڱن مڙسن کي ڏياري موڪليائين ته ڄام فيروز جي حويليءَ تي پهرو ڏين ۽ ان جي حرمت ۽ عصمت بچائين. آخر اهو غضب جو طوفان قاضي قاضن جي طفيل اجهايو ويو.

قاضي قاضن جو عيال پڻ بند ڪيو ويو هو، سو حيران ۽ سرگردان ٿي، ٺٽي جي گهٽين ۾ پنهنجي گم ٿيل پيارن کي ڳولڻ لڳو. هڪڙو خط، جنهن ۾ ماڻهن جي تباهي جو دردناڪ احوال لکيو هئائين، سو حافظ محمد شريف جي هٿان، شاهه بيگ جي خدمت ۾ موڪليائين. ان خط

هڪ انگريزي شاعر چيو آهي ته: "هي اهي هت آهن جن پينگهي کي لوڏيو ۽ اهي ساڳيا هت دنيا ۾ حڪمراني ڪن ٿا". اهو سچ آهي ته انسان بغير علم اندو آهي، زبان بغير مجبور، اکين بغير بي وس، ڪنن بغير لاچار، اهڙي طرح اهو به سچ آهي ته انسان ماءُ بغير اڏورو آهي. جيڪڏهن انسان پنهنجي زندگي ۾ پنهنجي ماءُ جي خدمت حاصل ڪري ورتي ته اهو انسان دنيا ۽ آخرت ۾ ڪامياب ٿي سگهندو. ماءُ دنيا ۾ هڪ اهڙو بهترين رشتو آهي جيڪو ڪڏهن به ٽٽي نٿو سگهي، ڇو جو ماءُ بنا معمولي شيءِ نه آهي، ماءُ نه صرف پنهنجي ٻار جي حفاظت ڪندي آهي پر انهن کي زندگي جي هر موڙ تي اڳتي وڌائڻ جي همت ڏياريندي آهي.

-X-X-X-

سدا ياد رکو

- ☆ جيڪڏهن دل گناهن کان پاڪ آهي ته ان ۾ خدا به نظر اچي ٿو.
- ☆ مصيبت ۽ تڪليف جو پهچڻ هلاڪت لاءِ نه پر آزمائش ۽ امتحان لاءِ هوندو آهي.
- ☆ جنهن شخص ۾ خودداري نه آهي، اهو سڀ ڪجهه آهي، پر انسان نه آهي.
- ☆ ٻين جي حالت تي غور ڪرڻ سان نصيحت حاصل ٿئي ٿي.
- ☆ پاڙيسرين کي ستائڻ وارو دوزخي آهي، اهو کڻي سڄي رات عبادت ڪري ۽ ڏينهن جو روزيدار هجي.
- ☆ پئسي جي تلاش وارو ڪڏهن به سکون تائين پهچي نٿو سگهي.

(چونڊيندڙ ڪيڊٽ شاهريزب سهتو ڪٽ نمبر 1119 شهباز ڊويزن)

ڪيڊٽ نثار احمد سومرو

ڪٽ نمبر: 98133

لطف ڊويزن

ماءُ هڪ وڏي نعمت آهي

الله تعاليٰ هن دنيا ۾ ڪيتريون ئي نعمتون انسان جي پلائي ۽ ڪيون آهن، انهن نعمتن مان جيڪا دنيا جي عظيم ترين، اعليٰ اخلاق ۽ اعليٰ درجي واري نعمت آهي، اها نعمت ”ماءُ“ آهي.

ماءُ هڪ اهڙو رشتو آهي جو انسان ڄمڻ کان مرڻ تائين ان رشتي (امڙ) کي ياد ڪري ٿو. دنيا ۾ ڪوبه اهڙو شخص نه هوندو جيڪو پنهنجي امڙ جيڪل کي ياد نه ڪري. ماءُ پنهنجي جان خطري ۾ وجهي ڪري به پنهنجي ٻار کي بچائڻ جي وڌ ۾ وڌ ڪوشش ڪندي آهي. هميشه هر وقت هر جاءِ ۽ هر ڏکي وقت ۾ ماءُ ئي مدد ڪندي آهي.

اڄ جو انسان جيڪو تمام اعليٰ ۽ افضل درجي تائين وڃي پهتو آهي، سڀ ڪرڻا امڙ جي ڪري ئي ٿيا آهن. ٻار کي ماءُ ايڏي پياري هوندي آهي جيترو ساهه، پر ساهه کان به گهڻو ماءُ پنهنجي ٻچي کي پيار ڏيندي آهي. ننڍپڻ ۾ ٻار پهريئين ماءُ کي پڪاريندو آهي، ڇو جو ماءُ ئي ته ان کي سمجهائيندي آهي. ماءُ جي عزت ۽ احترام اسان سڀني جو فرض آهي، ان لاءِ جو اسان جي پياري پيغمبر حضرت محمد صلعم جن به تمام گهڻو تاڪيد ڪيو آهي.

هڪ دفعي جو واقعو آهي ته هڪ اصحابي حضور اڪرم صلعم وٽ آيو ۽ عرض ڪيائين ته ”اي الله تعاليٰ جا آخري پيغمبر مان جهاد ۾ شريڪ ٿيڻ چاهيان ٿو“. پاڻ ڪريم صلعم جن فرمايو ته ”ڇا تنهنجي امڙ زندهه آهي؟“ ته هن اصحابي عرض ڪيو ته ”ها سائين! زندهه آهي“ حضور اڪرم صلعم فرمايو ته ”پوءِ تون وڃي ڪري پنهنجي امڙ جي خدمت ڪر، اهو ئي تنهنجو جهاد آهي“. اهڙيءَ طرح حضور اڪرم صلعم جن جي هي حديث آهي ته:

”جنت ماءُ جي پيرن هيٺيان آهي“ ان مان اهو ثابت ٿئي ٿو ته اهو اولاد جنهن جي جواني ۾ ماءُ هجي ۽ هو بدنصيب اولاد پنهنجي ماءُ جي تڪليفن کي سک، آرام ۽ راحت ۾ تبديل نه ڪري ته اهو اولاد ڪڏهن به ڪامياب نه ٿيندو.

حساب سان متي ۾ ملائي مٿان پاڻي ڏيو. زمين ۾ موزون ريڇ اچڻ کانپوءِ ٻج لڳايو يا پٺيڙي منتقل ڪريو. ڦوٽهڙو ڪرڻ کانپوءِ ضرورت مطابق هلڪي گڏ ڪري جڙي ٻوٽن کي ڪيندا رهو. آخري گڏ گل اچڻ وقت ڪري اڌ ڪلوگرام امونيم سلفيٽ سڄي پلاٽ (ڄاڻايل سائز) ۾ مرلہ ۾ وجهڻ سان گل تمام طاقتور ۽ وڏو ٿيندو، پر خيال رهي تہ اهو پاڻ ٻوٽن جي پنن ۽ شاخن تي نہ پوي. پنن ۽ شاخن تي به سان ٻوٽا سڙي ويندا.

ٻين جي فصلن ۽ ڀاڄين کي نقصان رسائيندڙ ڪيڙن (جيتن) کان بچاءُ لاءِ مختلف قسمن جو زهر ي دوائون (Pesticides) استعمال ڪيون وينديون آهن. مشاهدن ۽ تجربن مان ثابت ٿيو آهي (زهريلي) دوائون انساني و حيواني زندگي لاءِ مضر آهن. ان لاءِ دوا جي استعمال وقت نہ بيت احتياط جي ضرورت آهي. نوگاس (Nogos) ۽ فاسڊرين (Phosdrine) اهڙيون دوائون آهن، جن جو زهر 24 ڪلاڪن کانپوءِ ختم ٿي ويندو آهي. تجربن مان ثابت ٿيو آهي تہ 48 ڪلاڪ يعني ٻن ڏينهن کانپوءِ اسپري شده ڀاڄيون ڌوئي استعمال ڪري سگهجن ٿيون.

ڄاڻايل دوائن جي نہ ملڻ جي صورت ۾ ميلاتيان (Malathion) جو استعمال ڪيو وڃي، پر هن دوا جو اثر هڪ هفتي تائين رهندو ان لاءِ هن دوا (زهر) جي اسپري کان هڪ هفتي تائين ڀاڄيون استعمال نہ ڪرڻ گهرجن.

دوا تيار ڪرڻ جو طريقو:

هڪ مرلہ پلاٽ يعني 16.5×16.5 فٽ = 272 مربع (Sq) فٽ جي اسپري لاءِ اڌ گيلن (تقريباً اڍائي ڪلو) پاڻي ۾ ڪابه هڪ دوا:

1- نوگاس = 2 گرام يا

2- ميلاتيان = 2 گرام يا

3- ڊائي ٿين = 3 گرام چڱي طرح پاڻي ۾ حل ڪري اسپري ڪيو وڃي.

نوٽ: دوا اسپري ڪرڻ وقت منهن تي ڪپڙو ٻڌڻ گهرجي.

اسپري خشڪ موسم ۾ ڪيو وڃي، هوائون هلندڙ نہ هجن.

برسات جي دوران اسپري نہ ڪيو وڃي، صبح سوڀري يا شام جو اسپري ڪرڻ

سان بهتر نتيجا حاصل ٿيندا.

-X-X-X-

(4) پٽريلِي زمين، هن زمين ۾ پٽر يا روڙو موجود هئڻ سان پاڻي جلد ضايع ٿي ويندو آهي، ان ڪري پوڻا نشونما حاصل ڪري نه سگهندا آهن ۽ ڦوٽهڙو ڪري جلدي ئي مرجھائجي ويندا آهن. بهرحال پاڇين جي پوک لاءِ مٽي ڄاڻايل پهرين نمبر واري زمين بهتر ثابت ٿيندي، اگر اهڙي قسم جي زمين ميسر نه هجي ته چيڪي مٽي واري زمين کي بهتر بنائڻ لاءِ زمين کي 2 يا 3 فٽ تائين کوٽائي ڪري پٽر ڀڄي ان سان واري ۽ سٽريل وٽاڻ جو پاڻ (Compost) چڱي طرح ملائڻ گهرجي. وارياسي زمين ۾ چيڪي مٽي ۽ پاڻ ملائڻ سان زمين ۾ زرخيزي وڌي ويندي. ان کانسواءِ اهڙي زمين جنهن ۾ سرن (Bricks) جا ٽڪرا، سيمنٽ، پٽر يا روڙو وغيره موجود آهن ته ان زمين جي چڱي طرح کوٽائي ڪري غير مطلوبه شيون ٻاهر ڪڍيون وڃن، جيئن صرف مٽي تي رهجي وڃي، ان کان پوءِ وٽاڻ جو پاڻ چڱي طرح ملائي پاڇين جي پوک بلڪل ڪري سگهجي ٿي.

احتياط:

وٽن جي چانو اکثر پاڇين جي پوک ۾ رڪاوٽ هوندي آهي، ان لاءِ پاڇين پوکڻ جا پلاٽ وٽن کان هڪ کان ڏيڍ ميٽر پري ٺاهڻ گهرجن، ڇاڪاڻ ته وٽن جون پاڙون زمين اندر ڦهليل هونديون آهن، جيڪي ويجهڙائي ۾ پوکيل پاڇين جي تمام خوراڪ جذب ڪري وينديون آهن ۽ پاڇين کي مناسب نشونما نه ملڻ ڪري هڪ ته واڌ ويجهه به نه ٿيندي ۽ ٻيو پيداوار به گهٽ ملندي. جيڪڏهن پلاٽ کي مٽي ڄاڻايل فاصلي رکڻ جي گنجائش ناهي ته ان صورت ۾ پلاٽ جي کوٽائي ڪري وٽن جون ڦهليل جڙون وڍڻ گهرجن. البته چانو جي هيٺ اهڙيون پاڇيون پوکيون وڃن، جن جا پن پاڇيءَ طور استعمال ٿيندا هجن، جهڙوڪ پالڪ، مٽي ۽ ڦوڏنو وغيره.

پاڇيون ٻن طريقن سان پوکيون وينديون آهن:

1- بچ رستي ۽ 2- پٽيري رستي.

1- اهي پاڇيون جيڪي بچ وسيلي زمين ۾ چٽيون وينديون آهن، سي ڪڍو، ميهو، توري، ڪيرا، ونگا (ڪڪڙي)، ڪريلا، پينڊي، چؤنرا (لوبيا)، پٽاٽا، مٽر، موري، گوگڙو (شلغم)، چقندر، ٿور، پالڪ، ڌاڻا، هرڀو وغيره آهن.

2- اهي پاڇيون جن جي پوک پٽيري ذريعي ٿيندي آهي سي گل گوبي، بند گوبي، گنڍ گوبي، بصر، سلاد، ٽماٽا، ڳاڙها مرچ، شمله مرچ ۽ واڱڻ وغيره آهن. ڦوڏنو صرف جڙ ذريعي لڳايو ويندو آهي، جيڪو ڪنهن نرسري يا سبزي مارڪيٽ ۾ دستياب هوندو آهي. نئين پوک ڪرڻ يا بچ چٽڻ کان ٻه ڏينهن اڳ مٽي ۾ 500 گرام امونيم سلفيٽ يا 250 گرام يوريا، سپر فاسفيٽ 500 گرام ۽ نائٽروفاس 50 گرام في مرلہ يعني پلاٽ سائز 16.5×16.5 فٽ = 272 مربع (Sq) فٽ جي

محمد يوسف سمون
ايگريڪلچر سپروائيزر
ايگريڪلچر ڊپارٽمينٽ

گھريلو پيماني تي پاڇين جي پوک ۽ موسم (Indoor Vegetables Garden And Season)

پاڇين جي غذائي اهميت جي مطابق پاڇين جي پوک گھرن جي اندر خالي ۽ کلي جڳھن تي ڪرڻ سان روزانه تازيون پاڇيون حاصل ڪري سگھجن ٿيون.

(1) گرميءَ جي موسم (اونهاري) جون پاڇيون (Summer Season Vegetables Gardening)
ڪڏو (Pumpkin)، ڪيرا (Cucumber)، واڱڻ (Egg Plant)، ميهو (Tinda Gourd)، ونگا (ڪڪڙي)
(Long Gourd)، پينڊي (Lady Finger (Okra)، ٿوري (Spong Gourd)، ڪريلا (Bitter Gourd)،
چونرا (لوبيا) (Common Bean).

(2) ٿڌي موسم (سياري) جون پاڇيون (Winter Season Vegetables Gardening)

پتاٽو، گل گوبي، بند گوبي، گنڍ گوبي، ٽماٽر، گاڙها مرچ، شملامرچ، مٿر،
گجر، موري، گوگڙو، چقندر، بصر، ٿور، پالڪ، ڌاٽا، سلاد، قودنو ۽ مٽي.

پلاٽ ايراضي (One Marla Scheme)

16.5x16.5 فٽ = 272 مربع (Sq) فٽ

زمين جي تياري: زمين جو اڪثر ڪري چئن قسمن جو مشاهدو ڪيو ويو آهي:

(1) زرخيز ۽ ڀرندڙ (نرم) زمين، جنهن ۾ پاڻي کي گهڻو عرصو رکڻ جي صلاحيت هوندي اٿس،
پاڇين جي پوک لاءِ بهترين سمجھي ويندي آهي.

(2) چيڪي مٽيءَ واري زمين، تمام گهڻو زرخيز هوندي آهي پر پاڻي گهٽ جذب ڪندي آهي.

(3) وارياسي زمين، واري گهڻي هئڻ ڪري پاڻي جلد جذب ٿي هينئين ته ۾ هليو ويندو آهي، ان
ڪري ريڇ يا زرخيزي قائم نٿي رهي، گرمين ۾ ته ٻوٽا پاڻي جي گهٽتائي ڪري جلد مرجھائي يا
سڪي ويندا آهن.

ڪيڊٽ مسعود اخلاق

ڪٽ نمبر: 2K162

محمد بن قاسم ڊويزن

انجام پاڙڻ

انجام جي معنيٰ آهي ”واعدو“ ڪرڻ. الله تعاليٰ فرمائي ٿو ته: ”اگر انجام ڪريو ته ان کي پورو به ڪريو.“ هڪ ڏينهن جي ڳالهه آهي ته چون ٿا حضرت عمر فاروق رضه جي درٻار ۾ ٻه نوجوان هڪ همراھ کي جهلي آيا ۽ فرياد ڪيائون ته هن اسان جي پيءُ جو قتل ڪيو آهي ۽ اسان سان انصاف ٿئي. حضرت عمر فاروق رضه ڏوهاري کان پڇيو ته هن ڳالهه سچ آهي، ڏوهاري پنهنجو ڏوهه قبول ڪيو. حضرت عمر فاروق رضه حڪم ڏنو ته ان کي قتل ڪيو وڃي. ڏوهاري عرض ڪيو ته اي اميرالمؤمنين اجازت هجي ته ائون هڪ عرض ڪريان. حضرت عمر فاروق رضه چيو ته اجازت آهي. هن فرمايو ته مون کي منهنجي پيءُ ڪجهه رقم ڏني ۽ فرمايائين ته هي تنهنجي پيءُ جي آهي. هن ڏينهن جي اجازت

ڏيو ته ائون اها امانت ڏئي اچان. حضرت عمر فاروق رضه فرمايو ته هڪ شرط تي توکي اجازت ملندي، جيڪڏهن تون پنهنجو ضامن ڏيندين، ڏوهاري اتي ويٺل ماڻهن ڏانهن نهارڻ لڳو، ڊڄي ڊڄي هڪ ماڻهوءَ تي هٿ رکيو ۽ چيائين ته هي منهنجو ضامن آهي. حضرت عمر فاروق رضه فرمايو ته ڇا تون هن جو ضامن ٿيڻ لاءِ تيار آهين، ان شخص جيڪو حضرت ابوذر غفاري هو فرمايو ته ها ائون هن جو ضامن آهيان ۽ ان ماڻهوءَ کي اجازت ڏني وئي، ٻه ڏينهن گذري ويا ۽ ٽئين ڏينهن جو سچ اڀريو سڀ ماڻهو گڏ ٿي ويا. درٻار پرڄي وئي، ڏوهاري اڃا تائين ڪونه پهتو هو. ماڻهن حضرت ابوذر غفاري کان پڇيو ته ڏوهاري ڪٿي آهي. حضرت ابوذر غفاري چيو ته دل جاءِ ڪريو هو اچي ويندو جي نه آيو ته ائون ضمانت جا شرط پورا ڪندس، جيترا هئا ماڻهو اوتريون هيون ڳالهيون. سچ لهڻ وارو هو ڏوهاري سهڪندو سهڪندو در تي اچي ڪريو ۽ فرمايائين ته هاڻي مون کي پلي سزا ڏيو، ڇو جو ائون امانت ڏئي آيو آهيان. حضرت عمر فاروق رضه فرمايو ته اي حضرت ابوذر غفاري ڇا تون هن کي سڃاڻي ٿو، حضرت ابوذر غفاري فرمايو ته اي اميرالمؤمنين خدا جو قسم آهي ته ائون هن کي ڪونه سڃاڻان ٿو، پر جڏهن هن هيترن ماڻهن کي ڇڏي مون تي اچي هٿ رکيو، ته مان انڪار نه ڪري سگهيس، مون کي يقين هو ته هي ضرور انجام پاڙيندو. حضرت عمر فاروق رضه اها ڳالهه ٻڌي ڏاڍو خوش ٿيو. فريادين فرمايو ته اي اميرالمؤمنين اسان هن کي خدا ڪارڻ معاف ڪيو آهي. ان ڳالهه تي درٻار ۾ خوشي چائنجي وئي ۽ هن ڏوهاري کي ڇڏيو ويو. ٻارو! توهان کي هن مثال مان ضرور سبق مليو هوندو ته واعدو ڪجي ته پوءِ نپائجي.

-X-X-X-

۽ ڪن نفرت به ڏني. آءُ نفرت کان ڏاڍو ڊڄندو آهيان، مون کي نفرت کان ڏاڍو خوف ٿيندو آهي. ڪاش! نفرت نه ٺهي ها، پر جي نفرت نه هجي ها ته محبت کي ڪيئن ماڻجي ها، خدا جي ڪا به شيءِ اجائي نه هوندي آهي. نفرت ۽ ڏک اهي به ته سندس نعمتون آهن، جو انهن سان محبت معلوم ٿئي ٿي ۽ سک کي سڃاڻجي ٿو. اي رب هاڻي تو ۾ ئي آسرا آهن ته ڪو رحم ڪرين، يا رب بس منهنجي دعا آهي ته هن دنيا ۾ مون کي چڱائي ڏي ۽ آخرت ۾ به چڱائي ڏي.

سوميت صرف ٻارڙن ۾ نه هوندي آهي، اڪثر ڪري مرڻ ڪندي تي پهتل ۾ به مون کي معصوميت جي جهلڪ ڏسڻ ۾ ايندي آهي، جي هر ماڻهو جي منهن ۾ معصوميت جي مهڪار اچي وڃي ۽ نهن سان دوڪا ۽ فريب اڏامي وڃن ته هي دنيا بهشت کي به مات ڪري ڇڏي ۽ آءُ جيئري جا ٻوٽا به جنت جا جلوا پسي سگهان. مون ڏي ڏهن چئن جي سنگت آهي، چئن پيارن سان پيار آهي ۽ ٻن چئن سان عشق آهي، عشق صرف سونهن سان نه ٿيندو آهي، بلڪ ڪنهن به شيءِ کي ماڻهو جيڪڏهن ڪنهن به قيمت تي حاصل ڪرڻ چاهي، انهي جو ئي نالو عشق آهي. مون کي جيڪڏهن اهي مٿيان پاتي ملي وڃن ته آءُ جهان کي به جنت سمجهندس. اهو احوال نه صرف منهنجو آهي پر هر ماڻهو کي ڪجهه نه ڪجهه ڪپي، جي اهو سڀ ڪجهه هن کي ملي وڃي ته اهو انهن کي ئي جنت جون نعمتون سمجهڻ لڳي ٿو. ڪاش! جو ماڻهو محبت ڪرڻ چاڻين.

مان منت ٿو ڪريان ماڻهن کي ۽ منهنجي محبوبن کي ته سمورا ويڃا وساري، شڪ کي دلين مان ڌڪاري، نفرت جون پاڙون پٽي، محبت جو بچ پوکين، پنهنجي اندر جي زمين کي زرخيز ڪري ان ۾ پوکيل پيار جي ٻوٽن کي پاڻي رسائيندا رهن، جيئن ان مان ڦٽندڙ فصل جي ذريعي هي دنيا ترقي ڪندي رهي ۽ مان مرڪن جا مائڪ مائي سگهان. هنن هيڏن سارن لفظن کي جي شاهه جي ستن ۾ بند ڪبو ته ڪجهه هيئن ٿيندو:

سپت پريا سپرين، ڪپت ڪين ڪريو،

ٿورن گهڻن ڏينهن ۾ ماڻهو وڃن مريو،

تيسين قرب ڪريو، جيسين جيئرا آهيون جهان ۾.

-X-X-X-

ڪيڊٽ ظهيرالدين نظاماڻي

ڪٽ نمبر: 9737

جناح ڊوريزن

جيسين جيئرا آهيون جهان ۾

ڪٿي ورهيه آيا ۽ گذري ويا، ڪٿي ماڻهو مليا ۽ وڃڙي ويا. صرف يادون رهجي ويون، ماضي جون يادون، جيڪي ماڻهو چاهي ته به واپس نٿو آڻي سگهي. هڪ ڏاڍا ڏٺاسين، سور به سوين سٺاسين، سڪن ۾ ساھ ڪنيوسين، خوشين جا خزانا به لڌاسين، پر وقت وڃائجي وري ۽ واپس نٿو اچي سگهي. بس صرف پيا پسن لاءِ پيا جيون، ڪجهه ماڻهن جو ڪجهه محبوبن جو دل کٽڻ لاءِ پيا جيون، ڪجهه پنهنجن جي ڪجهه پراون جي، مرڻ کانپوءِ ته مالڪ سان وڃي ملنداسين، نه هي کيل هوندو نه تماشو، بندو هوندو ۽ بادشاهه ۽ پوءِ پاڻ ئي پيا پنهنجا حساب ڪنداسين. فڪر صرف هن فاني ۽ فسادي دنيا جو آهي ته من ڪا ماڻهو منهنجي ڳالهه مڃين، رب کي راضي ڪن ۽ ڦٽي ڪن هي ڍونڍ جهڙي دنيا جنهن کي ڪايو ڪري اوڳاريو ڇڏين. صرف پنهنجي وجود کي واضح ڪن ۽ ان مان هر هڪ کي چاهي هو شاهه هجي يا گدا، مشرڪ هجي يا مسلمان، پنهنجو هجي يا پرايو، دوست هجي يا دشمن کي نفعو پهچائين، نفرت ۽ نقصان جهڙا نيچ لفظ پنهنجي زندگي جي ڪتاب مان ڪڍي ڇڏين، امن ۽ عدل جهڙا عاليشان لفظ اپنائين، ڪينو، ساڙ ۽ ڪدورت ڪڍي، حوس ۽ حسد کي دور ڪري هڪ اهڙو انسانيت جو عالم قائم ڪن جنهن منجهه پيار هجي ۽ پنهنجائپ هجي.

مان چاهيان ٿو ته ماڻهو مڪاري ۽ مطلب پرستي کي ڇڏي، منجهندڙ مانجهي کي صحيح ڪري، پنهنجي هستي جي لغڙ کي بلندي تي پهچائين، مان گهڻن ماڻهن سان مليس، ڪي مطلبي، ڪي منفاق، ڪي محبتي، ڪي مهربان ۽ انهن مان گهڻن کي حاصل ڪرڻ چاهيم پر ڪنهن کي به صحيح نموني پنهنجو نه ڪري سگهيس. منهنجي خواهش آهي ته مرڻ کان پهرين پنهنجن پيارن کي پنهنجو ڪري ڪي مرڪون مائي سگهان، منهنجي وجود مان ڪنهن کي به نقصان نه رسي، شل سيني کي نفعو پهچي.

پنهنجن کان ڪجهه پيار پئير ۽ پراون کي به ڏاڍو ستايم، گهڻن ڏٺو، ڪن لنوايو

واپار جون سهولتون به وڌي ويون آهن. مطلب ته سائنس جا ڪيترائي ڪرشمه آهن ۽ اڪر انهن تي بحث ڪجي ٿو ته اسان جو ڪافي وقت گذري وڃي ٿو. سائنس انسان کي تمام گهڻو فائدو رسايو آهي. سفر کان وٺي ملاقات تائين، علم کان وٺي عالم ٿيڻ تائين، بي لوڻ ٿيڻ کان وٺي هڪ دولتمند ۽ مالدار ٿيڻ تائين، مزاح کان وٺي مزي تائين، ڪار کان وٺي جهاز تائين، زمين کان وٺي آسمان تائين، ڪي ڪاري کان وٺي ٻئي سياري تائين، پاڪستان کان وٺي آمريڪا تائين، ٽيليفون کان وٺي ڪمپيوٽر تائين، سائنس ئي سائنس ترقي ڪئي آهي ۽ انهيءَ سان اسان کي اهو اندازو ٿئي ٿو ته سائنس جا ڪيترائي ڪرشمه آهن. زندگي هزار ورهه هجي يا هڪ سيڪنڊ، مگر زندگي، زندگي هوندي آهي سائنس جي ترقي هڪ منٽ لاءِ هجي يا هزار ورهين لاءِ مگر سائنس جي ترقي، سائنس جي ترقي ئي رهندي آهي.

الله تعاليٰ انسان جي ذهن کي ايترو ته وسيع ڪيو آهي جنهن ۾ هن دنيا جون سڀئي خوبيون اچي وڃن ٿيون، سڀ يادون اچي وڃن ٿيون، ذهن ۾ کوجنا جا اوزار ۽ سائنسي ترقي جا وڏا وڏا جبل اچي وڃن ٿا، جتي سائنس جا ڪرشمه هزارين ۽ لکين تعداد ۾ ملن ٿا، جنهن سان سائنسي دنيا اجاگر ٿي وڃي ٿي ۽ ترقي، ترقي ٿيندي وڃي ٿي. جتي خوشيون، بهارون، مزا، گل پوک ۽ هر قسم جو مزو اچي ٿو ۽ دل جي دنيا آزاد ٿي وڃي ٿي ۽ هڪ ئي پڪار دل مان نڪري ٿي ته واه سائنس تنهنجا ڪرشمه.

-X-X-X-

نير

سيوهڻ به درياھ جي ڪناري سان آباد ۽ خشڪيءَ واري رستي سان هتان 60 ڪوھ کن پري آهي. هتان ۽ پروارن شهرن جي مکيه پيداوار نير آهي ۽ بيان جهڙو سٺو آهي، پر خراب ان ڪري آهي، جو جڏهن بنايو ويندو آهي تڏهن ان سان واري ملائيندا آهن. هتي ساليانو 2000 من نير جڙندو آهي، هتي اسان کي 36 پائين ۾ هڪ سير ملي ٿو. جڏهن ته نٿي ۾ ساڳيو 40 پائين ۾ وڪرو ٿئي ٿو، اتي 1000 ڪورين جا گهراڻا رهن ٿا، جيڪي اعليٰ قسم جو بافتو اٿين ٿا پر ماپ ۾ نصريور واري ڪپڙي کان گهٽ آهي.

ايڇ- ٽي سورلي جي ڪتاب پٽ جو شاه تان ورتل.

(چونڊيندڙ ڪيڊٽ غلام مهدي شاه ڪٽ نمبر 9811 اقبال ٻويزن)

پوء به انهن کي استعمال ڪري اڳي وڌڻ اڃ جي انسان جو ڪم آهي. اڃ جي انسان هن دنيا ۾ ڪيتريون ايجادون ڪري سائنس جي دنيا کي تمام گهڻي ترقي ڏني آهي. جنهن ۾ انسان ذات لاءِ تمام گهڻيون فائديمند ڳالهائون موجود آهن.

سائنسي دنيا انسان جي حياتي ۾ ونولو آڻي ڇڏيو آهي. اڪر اسان ڪنهن هڪ شيءِ تي ڳالهائون ٿا ته ان تي اسان کي ڪيترو ئي وقت لڳي وڃي ٿو. اڪر اسان ڪمپيوٽر جو مثال وٺون جو سائنسي ڪرشمي مان هڪ وڏو اهم ترين ڪرشمو آهي. ان ڪمپيوٽر سڄي دنيا ۾ ونولو آڻي ڇڏيو آهي. اڪر اسان ڪمپيوٽر کان مدد وٺي ڪو ڪم ڪيون ته اسان لاءِ اسان ٿيو وڃي. اهو ڪم توڙي ڪنهن واپار جو هجي يا ڪنهن بئنڪ وغيره سان لاڳاپيل هجي، ڪنهن سان آمهون سامهون ڳالهائڻ جو هجي يا خط پٽ ڪرڻ جي، ڪنهن پڙهائڻ جي لحاظ کان هجي يا ڪنهن کي پڙهائڻ جي لحاظ کان، مطلب ته اڪر اسان ڪمپيوٽر تي ڳالهائون ٿا ته اسان کي تمام گهڻو وقت لڳي وڃي ٿو. جنهن سان اسان کي اهو پتو پئي ٿو ته واقعي سائنس دنيا ۾ ترقي ڪئي آهي ۽ سائنس جا ڪرشمه انسان ذات لاءِ هائڪار نه پر فائديمند آهن.

اڃ اسان جنهن دؤر مان گذري رهيا آهيون، اتي انسان هن دنيا مان نڪي ڪنهن بي دنيا تي پهچڻ چاهي ٿو ۽ وڏي کوجنا ڪرڻ چاهي ٿو. زمين پار ڪري آسمان تي وڃڻ چاهي ٿو. اڃ ڪلهه جي دور کي اسان 21 هين صدي جو دور چئون ٿا. اڃ ڪلهه جي دؤر کي اسان سائنسي دؤر چئون ٿا، جتي انسان زمين کان آسمان تائين وڃڻ جي کوجنا ۾ لڳو پيو آهي. هڪ سياري کان ٻئي سياري تي وڃڻ لاءِ ڪوششون آهن، سندس زندگي هميشه کوجنا ۾ گذري آهي. هاڻي اسان جڏهن ايتري ترقي ڏسون ٿا ته اسان کي اهو محسوس ٿئي ٿو ته سائنس جا ڪرشمه ايترا ته بي شمار آهن جو انسان اڃا به چاهي ٿو ته ايتري کوجنا ڪجي جو انسان ذات لاءِ فائديمند هجي. سائنس هن دنيا ۾ هڪ اهم مقام رکيو آهي. اڃ جڏهن اسان اک ڦرائي هن دنيا کي ڏسون ٿا ته اسان کي هڪ عجيب قسم جو فرق محسوس ٿئي ٿو، جڏهن ڪو دؤر هوندو هو جنهن ۾ انسان پنهنجي گهر ۾ رهي به خوفزده هوندو هو، مگر اڃ سائنس ائين نه ٿيڻ ڏنو آهي ۽ اهم اوزار ايجاد ڪيا آهن، جنهن سان اسان جا گهر محفوظ آهن ۽ هر خوف کان بالاتر آهن. هڪ اهو به دور هوندو هو جو انسان کي بيماريون وڪوڙي ڇڏينديون هيون ۽ الاڻي ڪيترا انسان معذور ٿي ويندا هئا، مگر اڃ سائنس ائين نه ڪرڻ ڏنو آهي ۽ اهڙيون اهڙيون ايجادون ڪيون آهن جنهن سان انسان هر وقت تندرست نظر اچي ٿو. ڪو اهو به دؤر هوندو هو جنهن ۾ انسان واپار ڪرڻ لاءِ جانور کي استعمال ڪندو هو، جنهن سان گهڻائي جانور بڪ ۽ اڃ جي ڪري مري ويندا هئا، مگر سائنس اڃ ائين نه ڪرڻ ڏنو آهي ۽ وڏا وڏا جهاز تيار ڪيا آهن جنهن ۾ سفر سان گڏوگڏ

سائنس جا ڪرشنا

عظيم الله تعاليٰ هيءَ دنيا خلقي ته ان ۾ بيشمار شيون، حيوان، انسان ۽ مختلف معدنيات رکيون. الله تعاليٰ انسان کي پيدا ڪرڻ کان اڳ پنهنجي ملائڪ سگورن کان اهو واعدو ورتو هو ته اڄ مان جنهن انسان کي خلقي رهيو آهيان، اهو توهان سڀني کان ذهين هوندو ۽ مون ان کي هر قسم جي خاصيت ڏني آهي. انهن ائين چيو ته اي خدا هي انسان تنهنجي نافرمان ڪندو ۽ دنيا ۾ فساد آڻيندو، مگر انهن ملائڪن کي ڪهڙ خبر ته اهو انسان دنيا ۾ وڃي کوجنا ڪندو ۽ وڏيون وڏيون ايجادون ڪندو، جنهن تي ماڻهن کي ڏندين آڱرين اچي وينديون. ڪنهن کي ڪا خبر هئي ته اهو انسان زمين ۾ اندر هليو ويندو ۽ اتان الله تعاليٰ طرفان رکيل معدنيات دريافت ڪندو ۽ هڪ وڏو انقلاب آڻيندو.

اڄڪلهه جي دنيا ۾ اگر ڏٺو وڃي ته سائنس تمام گهڻي ترقي ڪئي آهي، ڪو زمانو هوندو هو ته ماڻهن کي رهڻ لاءِ ڪا جاءِ نه هوندي هئي، جتي اهي پنهنجو ننگ ڍڪي سگهن، پر اڄ اهي انسان وڏن وڏن محلاتن ۾ رهندا آهن. ڪو اهو به زمانو هوندو هو ته جنهن ۾ ماڻهن کي سواري لاءِ ڪا گهريل سهوليت ميسر نه هوندي هئي، مگر اڄ جو انسان گاڏين، جهازن تي سفر ڪري ٿو. ڪو زمانو هوندو هو ته انسانن وٽ ڪا اهڙي سهولت نه هوندي هئي جو هو ڪنهن سان ڳالهائي سگهن، اگر انهن جو ڪو مٿ مٿ ڪئي هزارين ڪوهن تي هجي جنهن سان اهي خيال ويڇاري سگهن ۽ انهن کي انهي ڪم لاءِ هزارين ڪوهه سفر ڪرڻو پوندو هو، جنهن سان انهن کي مالي توڙي جاني نقصان ٿيندو هو. مگر اڄ جو انسان اهي جيڪو هزارن ڪوهن کان پري ويٺي به هڪ ٻئي سان مخاطب ٿي سگهي ٿو. اگر اسان اڄڪلهه جي دؤر ۾ سائنس جي ايجادن تي نظر وجهون ته اسان کي سائنس تمام اڀريل ۽ ترقي ڪندي نظر اچي ٿي، جنهن ۾ انسان ذات لاءِ بي بها سهولتون شامل آهن، جهڙي طرح ريڊيو، ٽي وي، ڪار، جهاز، ڪمپيوٽر وغيره مگر اهي ايجادون ڪجهه به نه آهن. اڄ ڪلهه جي انسان تي ڪيتريون ذميداريون آهن، مگر

جيڪا انسان کي صحيح معنيٰ ۾ انسان بڻائي ٿي. دنيا جي هر شيءِ وڪامي سگهي ٿي، ايتري قدر جو محبت جو به ڪونه ڪو خريدار هوندو آهي پر دوستي ئي آهي جنهن لاءِ به رايو رکي به نٿا سگهجن، ڇو ته دوستي صرف دوستي آهي. وڻ ميوي سان، قومون اخلاق سان پر هڪ انسان دوستي سان سڃاتو ويندو آهي. دنيا ۾ چاندوڪي جي روشني کان وڌيڪ برڪشش شيءِ آهي ته اها آهي دوستي، ڇو ته دوستي صرف دوستي آهي. جيڪڏهن توهان ڪڏهن به ڪو دوست ناهيو ته پنهنجي دل جي اندر هڪ قبرستان به ناهي ڇڏيو، ان ۾ پنهنجي دوستن کي اڃا به دفن ڪري ڇڏيو، تڏهن ئي دوستي ڪامياب ويندي. هر ڪو ئي ماڻهو دوست دوست ڪندڙ آهي پر دوستي جي معنيٰ ڪنهن کي به خبر نه آهي. دوستي ۾ سر به هليو وڃي ته به ڪا ٺاهه ناهي، جنهن اها ڳالهه سوچي ته اهو دوستي جو اصل مقام مائي ويو. توهان چاهيو ٿا ته توهان جو دوست اوهان سان سڄو ٿئي ته پهريان توهان پاڻ ان سان سڄا ٿيو، ان جي ڪنهن به ننڍي رڌي غلطي کي نه ڏسو ته توهان اهو ياد رکو ته اهو توهان سان ضرور سڄو ٿيندو.

دوستي انسانيت ۽ زندگي جو ٻيو نالو آهي. دوستي هڪ اهڙي بادشاهي آهي جنهن جو ڪوبه حڪمران ڪونهي. دوستي جو ڳانڍاپو دل ۽ دماغ سان آهي. دوستي هڪ خوشي آهي، ڪنهن شاهوڪار جي پاڻ تاج جي لڳل هيرن کان به دوست وڌيڪ چمڪندڙ آهي. هڪ سڄو دوست هڪ قيمتي هيري کان گهٽ ناهي. هڪ سڄو دوست آئيني کان وڌيڪ صاف هوندو آهي، هڪ سٺو دوست هڪ ڪتاب کان گهٽ ناهي. اڄ جڏهن پوري دنيا کي امن جي تلاش آهي صرف دوستي جو رويو اختيار ڪرڻ سان ئي پائيدار امن ملي سگهي ٿو، ڇو ته امن ڪروز ميزائل، بم يا گولي سان ڪونه ملندو آهي ان سان ته وڌيڪ نفرتون وڌنديون آهن.

اڄ اسان کي سوچڻ گهرجي ته آخر اهو سڀ ڇا آهي ۽ هر خراب سوچ ذهن ۾ جنم ڇو ٿي وئي ۽ اسان پنهنجي روين ۾ ڪيترو صحيح آهيون. ڪٿي اسان جا رويو ڪنهن ٻئي کي ذهني عذاب ته ڪونه ٿا پهچائن؟ اگر ائين آهي ته پنهنجي روين کي درست ڪريون، ائين ڪنداسين ته اسان جو هر ڏينهن امن جو ڏينهن هوندو. هر صبح امن جو اڇو صبح ۽ دوستي ڪندڙ مرڪنڊڙ شام ۽ راحت ڀري رات ۽ دنيا ۾ پائيدار امن قائم ٿي سگهندو. اهڙو ڪرشمو صرف ئي صرف دوستي ڪري سگهي ٿي، پر شرط اهو آهي ته ان دوستي ۾ قرباني جو جذبو هجي.

-X-X-X-

دوستي

لفظ دوستي ظاهري طرح سان هڪ سادو لفظ نظر ايندو آهي پر اهو لفظ ايڏي وڏي معنيٰ رکي ٿو جنهن کي سمجهڻ عام ذهن جي وس کان ٻاهر آهي. اهو لفظ دوستي سمند جي اونھائيءَ کان ۽ آسمان جي بلندي کان به وڏي معنيٰ رکي ٿو. ان جي اهميت جو درست اندازو شايد ٿي ڪو ڪري سگھي. لفظ دوست چئن اکرن تي مشتمل آهي، انهن چئن اکرن ڊ، و، س ۽ ت ۾ دنيا جي هر رنگ، ڍنگ ۽ خوبصورتِي سمايل آهي. انهن چئن اکرن جو جيڪڏهن اشتقاق ڪڍبو ته ائين نڪرندو. ”د“ مان مراد در، ”و“ مان مراد وندينڙ، ”س“ مان مراد ساٿي ۽ ”ت“ مان مراد تنھائي. توهان ٿورو غور ڪريو ته بظاهر دوست لفظ ڪيڏو نه سادو آهي پر ان لفظ جي هر اکر ۾ هڪ وسيع پيغام سمايل آهي.

انسان پنهنجي عقل ۽ فهم جا دروازا جيڪڏهن وسيع ڪندو ته ان کي ڪائنات جون سڀ وسعتون تمام وسيع ۽ ويجهيون نظر اينديون. اهو ساڳيو ئي انسان جيڪڏهن عقل وهڻ ۽ فراست جا دروازا بند ڪندو ته اهو ڪجهه به نه حاصل ڪري سگھندو. مطلب ته هر سٺي ۽ گندي سوچ جو دارومدار ان جي سوچ تي هوندو آهي. سوچ ئي انسان کي سٺو ۽ گندو بڻائيندي آهي. هن دنيا ۾ جيڪڏهن ڪا سٺي شيءِ آهي ته اها آهي دوستي. دوستي ڇا آهي؟ ڇا دوستي ڪٿي ويندي آهي؟ ڇا دوستي ٿي ويندي آهي؟ ڇا دوستي حاصلات جو نالو آهي؟ ڇا دوستي هڪ جذبو آهي؟ اهي چند سوال آهن. جيڪي هڪ سٺي سوچ رکندڙ ذهن ۾ گردش ڪندا رهندا آهن. حقيقت ۾ دوستي هڪ جذبو آهي ۽ اهو اهڙو جذبو آهي جيڪو ڪنهن به پابندي جو پابند نه آهي ۽ نه ئي وري اهو حاصلات جو نالو آهي.

دوستي هڪ اهڙو نظريو آهي جنهن سان ڪائنات ۾ خوشي جا گلاب ٿڙي سگھن ٿا. دوستي هڪ اهڙي بوند آهي، جيڪا پٿر ۾ به سوراخ ڪري ٿي. زندگي گل آهي ۽ دوستي ان جي خوشبو آهي. دوستي ڪئنات جي ڪل وسعتن کان خوبصورت شيءِ آهي، اها دوستي ئي آهي

محمد علي جو تعلق هڪ غير مسلم خاندان سان هو. هن اسلام جو تمام گهڻو مطالعو ڪيو ۽ ايترو ته متاثر ٿيو جو هن پنهنجو مذهب ڇڏي اسلام قبول ڪيو. عجيب ڳالهه آهي ته محمد علي اسلام قبول ڪرڻ کانپوءِ پاڻ به اها عجيب ڳالهه محسوس ڪئي ته هن جيترا به مقابلا ڪيا انهن ۾ نمايان ڪاميابيون حاصل ڪيون، ايستائين جو هو رٽائر ٿي ويو.

پاڪستان جو عوام محمد علي سان ايتري ته عقيدت رکندڙ هو. جو جڏهن به هن جو ڪو مقابلو ٿيندو هو سڀ نه صرف دلچسپي سان اهو مقابلو ڏسندا، پر سڀ هن جي کٽڻ جون دعائون ڪندا هئا. اڄ به ماڻهنجي سندس لاءِ عقيدت دلين ۾ ايتري بي چوري بهرين هئي. اڄ به ماڻهو محمد علي تي ٺهيل گيت "ڪيچ مي اف يو ڪين" نه وساري سگهيا هوندا. ان کان علاوه محمد علي جو مخصوص انداز ۾ علي، علي چوڻ ۽ چورائڻ به نه پليا. اندا هن پنهنجي سڄي حياتيءَ ۾ مختلف باڪسرن سان مقابلو ڪيو پر هڪ دفعي هن کي هڪ عجيب چئلينج مليو. هن کي جاپان جي مشهور پهلوان انتونيو انوڪي چئلينج ڪيو، جيئن ته علي به ڊچن وارن مان نه هو. هن اهو چئلينج قبول ڪيو. هي پهريون دفعو هو جو ڪو باڪسر ڪنهن پهلوان سان وڙهي رهيو هو. هيءُ مقابلو سڀ ماڻهن جي مرڪز جو نشانو بڻجي ويو. هي مقابلو تمام دلچسپ ۽ يادگار رهيو. هن مقابلي ۾ انوڪي پنهنجي زوردار ڪڪن سان محمد علي جي ٽنگ زخمي ڪري ڇڏي ۽ آخرڪار اهو مقابلو ڊرا ٿي ويو.

محمد علي اڄڪلهه پنهنجي ڌيءُ ليليٰ علي کي تربيت ڏئي رهيو آهي ۽ هو به پنهنجي پيءُ وانگر باڪسنگ جي دنيا ۾ ڪاميابيون حاصل ڪري رهي آهي ۽ ڪيئن نه ڪامياب ٿيندي جنهن جي نالي سان گڏ محمد يا علي هوندو هن کي پلا ڪير ٿو هارائي سگهي.

-X-X-X-

سچو دين

ڳوٺ ۾ ٻه سئو کن گهر آهن جن مان ستر کن مسلمانن جا آهن هي چيني مسلمان پاڪ ۽ سچي دين جا پوئلڳ سڏجن ٿا. چين ۾ جڏهن اسلام آيو ته هن مذهب کي چيني چنگ - شين (Ching-Shen) سڏڻ لڳا ۽ اڄ تائين اسلام ان نالي سان سڏجي ٿو، جنهن جي معنيٰ آهي پاڪ ۽ سچو. ويندي مسجدن کي به چنگ-شين - زي سڏيو وڃي ٿو. هن Tse جو مطلب آهي عبادت گهر. الطاف شيخ جي سفرنامي اي جرنلي ٿو ٿاڻلينڊ تان ورتل. (چونڊيندڙ ڪيڊٽ فائز ابرو ڪٽ نمبر 2K071 اقبال ڊويزن)

دوستي

لفظ دوستي ظاهري طرح سان هڪ سادو لفظ نظر ايندو آهي پر اهو لفظ ايڏي وڏي معنيٰ رکي ٿو جتان کي سمجهڻ عام ذهن جي وس کان ٻاهر آهي. اهو لفظ دوستي سمبڊ جي اونهائيءَ کان ۽ آسمان جي بلندي کان به وڏي معنيٰ رکي ٿو. ان جي اهميت جو درست اندازو شايد ئي ڪو ڪري سگهجي. لفظ دوست چئن اکرن تي مشتمل آهي، انهن چئن اکرن ڊ، و، س ۽ ت ۾ دنيا جي هر رنگ، ڍنگ ۽ خوبصورتِي سمايل آهي. انهن چئن اکرن جو جيڪڏهن اشتقاق ڪڍبو ته ائين نڪرندو. ”د“ مان مراد در، ”و“ مان مراد ونڊيندڙ، ”س“ مان مراد ساڻي ۽ ”ت“ مان مراد تنهائي. توهان ٿورو غور ڪريو ته بظاهر دوست لفظ ڪيڏو نه سادو آهي پر ان لفظ جي هر اکر ۾ هڪ وسيع پيغام سمايل آهي.

انسان پنهنجي عقل ۽ فهم جا دروازا جيڪڏهن وسيع ڪندو ته ان کي ڪائنات جون سڀ وسعتون تمام وسيع ۽ ويجهيون نظر اينديون. اهو ساڳيو ئي انسان جيڪڏهن عقل وهم ۽ فراست جا دروازا بند ڪندو ته اهو ڪجهه به نه حاصل ڪري سگهندو. مطلب ته هر سٺي ۽ ڪندي سوچ جو دارومدار ان جي سوچ تي هوندو آهي. سوچ ئي انسان کي سٺو ۽ گندو بڻائيندي آهي. هن دنيا ۾ جيڪڏهن ڪا سٺي شيءِ آهي ته اها آهي دوستي. دوستي ڇا آهي؟ ڇا دوستي ڪئي ويندي آهي؟ ڇا دوستي ٿي ويندي آهي؟ ڇا دوستي حاصلات جو نالو آهي؟ ڇا دوستي هڪ جذبو آهي؟ اهي چند سوال آهن. جيڪي هڪ سٺي سوچ رکندڙ ذهن ۾ گردش ڪندا رهندا آهن. حقيقت ۾ دوستي هڪ جذبو آهي ۽ اهو اهڙو جذبو آهي جيڪو ڪنهن به پابندي جو پابند نه آهي ۽ نه ئي وري اهو حاصلات جو نالو آهي.

دوستي هڪ اهڙو نظريو آهي جنهن سان ڪائنات ۾ خوشي جا گلاب ٿڙي سگهن ٿا. دوستي هڪ اهڙي بوند آهي، جيڪا پٿر ۾ به سوراخ ڪري ٿي. زندگي گل آهي ۽ دوستي ان جي خوشبو آهي. دوستي ڪئنات جي ڪل وسعتن کان خوبصورت شيءِ آهي، اها دوستي ئي آهي

کاشف ضياء دراني
اسسٽنٽ پروفيسر
بائلاجي شعبو

محمد علي ڪلي (هڪ عظيم باڪسر)

محمد علي باڪسنگ جي دنيا جو هڪ نهايت معتبر ۽ مشهور نالو آهي، جنهن پنهنجي فن جي ذريعي سڄي دنيا ۾ منفرد مقام حاصل ڪيو ۽ باڪسنگ جي شائقين جي دلين تي 15 سالن تائين راڄ ڪيو.

محمد علي جو اصل نالو ڪيسيس ڪلي (Cassius Clay) هو ۽ هو 17 فيبروري 1942ع ۾ هڪ نيگرو فيملي ۾ ڄائو هو. محمد علي ننڍپڻ کان ئي گهڻو طاقتور ۽ راندين جو شوقين هو. اها ئي ڳالهه هئي جو هن 18 سالن جي عمر ۾ انٽرنيشنل چيمپئن شپ کٽڻ جو اعزاز حاصل ڪري ورتو. بس ڪاميابين جو سلسلو هتان شروع ٿيو ته پوءِ ڪٿي بهيڻ جو نالو ئي نه ورتو ۽ لاڳيتو ڪاميابيون حاصل ڪندو رهيو.

هن 1960ع ۾ روم ۾ ٿيندڙ مقابلن ۾ سلور ميڊل حاصل ڪيو، 15 فيبروري 1965ع ۾ سوني لیسٽن کي هارائي ورلڊ ٽائٽل جو اعزاز حاصل ڪيو. محمد علي ڪلي جي منفرد ڳالهه اها هئي ته هو رنگ ۾ پنهنجي حریف کي پهريان ٽڪائيندو هو ۽ پوءِ هن کي زوردار نونشن سان زمين بوس ڪري ڇڏيندو هو. باڪسنگ سان شوق رکندڙ ماڻهو 1974ع ۾ ٿيندڙ باڪسنگ چيمپئن شپ کي نه وساري سگهيا هوندا، جيڪا محمد علي ۽ جارج فورمين جي وچ ۾ ٿي هئي. هن مقابلي ۾ نه صرف محمد علي پنهنجي حریف کي زخمي ڪري ڇڏيو هو پر ائين رٿونڊ ۾ ناڪ آئوٽ ڪري ڇڏيائين.

هڪ ٻيو مقابلو 1975ع ۾ ليون اسپنڪس سان ٿيو، جنهن کي کٽڻ لاءِ محمد علي کي تمام گهڻي محنت ڪرڻي پئي، ڇو جو اسپنڪس تمام طاقتور باڪسر هو ۽ هن محمد علي کي زخمي ڪري ڇڏيو هو. پر آخر ۾ هميشه وانگر محمد علي هن مقابلي کي به کٽي ورتو.

گهرجي ته سائنس هن کي ٽيوب لائيت ڏني پر انسان کي ان جي به ضرورت محسوس ٿي ته اسان کي ڪو ڪرهنن سان نه ڪرڻو پوي ته سائنس هن کي آٽوميٽڪ (خودڪار) بلب ڏنا جيڪي روشنيءَ تي بند ۽ انڌيري ۾ روشن ٿي پون ٿا. پراڻي وقت ۾ انسان کي سفر ڪرڻ ۾ ڏکيائي محسوس ٿيندي هئي ٿوري سفر لاءِ به هن کي گهڻو وقت ڪپندو هو ۽ توانائي به، پر سائنس هن جو اهو مسئلو به حل ڪري ڇڏيو ۽ هن کي ڦيٽي جهڙي ايجاد سان نوازيائين. جنهن جي مدد سان هن ڪيتريون ئي گاڏيون ٺاهيون. پر انسان اڃا وڌيڪ خواهش ڪئي ته اسان کي به پڪين جيان اڏامن گهرجي ته سائنس هن کي هوائي جهاز ڏنا.

اسان جي معاشري ۾ ڪجهه ماڻهن جو خيال آهي ته سائنس اسان جي دشمن آهي. هن انسان جو قتل ڪرڻ سڀڪاريو آهي ۽ انسان صرف اک ڇنڀ ۾ هارين اٿهو ماري سگهي ٿو. هنن جي ذهن ۾ سائنس جي ايجاد ايترو ٻم ته اچي ٿو پر ڪمپيوٽر ڇو نه؟ هنن جي ذهن ۾ هٿيار ته اچي ٿو پر قلم ڇو نه؟ ڇا اهو سڀ ڪجهه سائنس جو ڪرشمو نه آهي، جي ها بلڪل سائنس جو ئي ڪرشمو آهي ته هن انسان جي زندگي اسان بنائي ڇڏي آهي.

اسان کي سوچڻ گهرجي ته جيڪڏهن سائنس ڪجهه نقصان ڪيا آهن ته ان سان گڏوگڏ اسان کي ڪيترائي فائدا به ڏنا آهن، تنهن ڪري اهو چوڻ هرگز غلط نه ٿيندو ته ”سائنسي ايجادن زندگي اسان بنائي ڇڏي آهي“.

-X-X-X-

سهڻا سخن

- ☆ نفرت کان وڏو ڪوبه دشمن نه آهي.
- ☆ محبت کان سٺو ڪوبه دوست نه آهي.
- ☆ اخلاق کان وڏي ڪابه طاقت نه آهي.
- ☆ خراب صحبت کان اڪيلائي بهتر آهي.
- ☆ دولت سان گڏ سخاوت ضروري آهي.

(چونڊيندڙ ڪيڊٽ جهانزيب ڪٽ نمبر 2K127 جناح ڊويزن)

سائنسي ايجادون ۽ زندگي

ان ان ڪڏهن پنهنجن ڪوتاهين تي نظر ڪري ٿو ۽ پنهنجي ماضيءَ کي ياد ڪري ٿو ته هن جو دؤر اڏي آدم عليه السلام کان شروع ٿئي ٿو. حضرت آدم عليه السلام کي جڏهن الله تعاليٰ هن زمين تي لائو ته ان سان گڏوگڏ هن کي زندگيءَ جا آداب به سيکاريائين، هن کي سٺي ۽ خراب شيءِ جي باري ۾ بتاڻيائين پوءِ هن پنهنجي زندگيءَ جو آغاز ڪيو ۽ پنهنجي نسل کي وڌائيندو رهيو. جيئن جيئن آبادي وڌندي رهي تيئن تيئن انهن جون ضرورتون به وڌنديون ويون. ايتري قدر جو اڄ دنيا جي آبادي ڪيترائي ارب وڌي وئي آهي.

اڄ جي انسان کي پنهنجي زندگيءَ سان گڏوگڏ آرام به ڪپي ۽ سائنس ئي اها شاخ آهي جيڪا انسان کي زندگيءَ جي هر سهولت مهيا ڪري ٿي. جيڪڏهن اسان روزمره جي ڪم ايندڙ شين تي غور ڪيون ته اسان کي هر شيءِ سائنس جي پابند نظر ايندي. قلم کان وٺي ٽائپ رائٽر تائين ڪلڪيوليٽر کان وٺي ڪمپيوٽر تائين، بلب کان وٺي فلڊ لائيت تائين، سائڪل کان وٺي هوائي جهاز تائين سڀ جون سڀ سائنسي ايجادون آهن. ڇا انهن انسان کي نقصان ڏنو آهي، نه بلڪ انهن ته اسان جي زندگي آسان ڪري ڇڏي آهي.

ڪمپيوٽر سائنس جي هڪ وڏي ايجاد آهي، جنهن دنيا کي اڄرڻ ۾ آڻي ڇڏيو آهي ۽ هاڻي انسان کي ڪجهه ڪم ڪرڻ جي به ضرورت ناهي. هو صرف ۽ صرف ڪمپيوٽر کي حڪم ڏئي ڪم ڪري سگهي ٿو. چيو ويندو آهي ته ڪمپيوٽر انساني دماغ جو نعمل بدل آهي. ڪمپيوٽر کانپوءِ انسان پنهنجي شڪل و صورت جهڙو هڪ ٻيو انسان ٺاهيو، جنهن ۾ جيڪڏهن ساهه نه آهي ته ڇا ٿي پيو، هو هر ڪم انسان وانگر ته ڪري سگهي ٿو، اهو صرف ۽ صرف سائنس جي بدولت آهي.

انسان کي جڏهن روشني جي ضرورت پئي ته سائنس هن کي بتي ڏني، پر انسان کي اڃا سڪون نه آيو ته سائنس هن کي بلب ڏنو پر اڃا انسان چيو ته مون کي وڌيڪ روشني

ڪيڊٽ عمار اصغر شيخ

ڪٽ نمبر: 98117

ايوب ڊويزن

اڄ جي دنيا ڪمپيوٽر جي دنيا آهي

اڄ ڪلهه ماڻهن کي هڪ ٻئي سان ڳالهائڻ لاءِ پنهنجي گفٽو کي مختصر ڪرڻ ۽ پيسي جي لاءِ پرواهه ڪرڻ جي ڪابه ضرورت ڪانه آهي. انٽرنيٽ دنيا ۾ ڏاڍو عام آهي ان جو استعمال هاڻي دنيا ۾ جيوڙن وانگر وڌي ويو آهي. هاڻي توهان کي هر طرف ماڻهو انٽرنيٽ تي ويٺا پنهنجي دوستن ۽ مائٽن سان ڳالهائيندا نظر ايندا. اڄ ڪلهه دنيا ۾ هر طرف ڪمپيوٽر جي حڪمراني آهي، توهان فوج کي ئي ڏسي وٺو. اڄ جي دنيا ۾ توهان کي ماڻهو پاڻ توڻين ۽ ميزائيلن ۾ گولا وجهندا نظر نه ايندا پر اهو ڪم ڪمپيوٽر جي حوالي ڪري ڇڏيو ويو آهي. ڪمپيوٽر ڪوڙ ماڻهن جو ڪم اڪيلو ڪري سگهي ٿو ۽ اهو ئي فوجن کي نه چڙو توڻيون ۽ ميزائيل تيار ڪري ڏيندو آهي پر انهن جي دشمن جي ميزائيلن ۽ ٻين هٿيارن جي بابت خبر پڻ ڏيندو آهي.

اسڪول ۽ ڪاليج ڏسي وٺو ته هر تعليمي اداري ۾ اڄ ڪلهه ڪمپيوٽر جو هڪ نظام آهي، جي توهان ڪنهن به سٺي اسڪول کان پنهنجي ٻار جي پوزيشن پڇندو ته هو توهان کي اهو هڪڙي منٽ ۾ ڪمپيوٽر جي مدد سان معلوم ڪري ٻڌائي ڇڏيندا ته توهان جو ٻار ڪيترن نمبرن ۾ آيو. اسپتال ڏسي وٺو ته اتي به اهو ئي نظام آهي. اڄ جي دنيا ۾ جي توهان ڪنهن اسپتال کان فون ڪري پڇندو ته هو توهان کي هڪڙي منٽ جي انتظار کانپوءِ ٻڌائي ڇڏيندا ته توهان جو مائٽ ڪهڙي نمبر ڪمري ۾ آهي.

اڄ جي دنيا ۾ جتي توهان کي ڪا به معلومات گهرجي ته توهان وٽ ڪمپيوٽر ۽ انٽرنيٽ هجڻ تمام ضروري آهي، توهان کي انٽرنيٽ ئي دنيا جهان جون خبرون ملي سگهن ٿيون، توهان گهر ويٺي سڄي دنيا جي معلومات کڻي ڪري سگهو ٿا. ائين توهان چئي ٿا سگهو ته اڄ جي دنيا ڪمپيوٽر جي دنيا آهي.

ٻڌي

يا ڏيڻ هينئر اهي ئي قومون ڪامياب ۽ ترقي يافته آهن جن خدا تعاليٰ جي ڏنل نعمتن مان ”ٻڌي“ جهڙي نعمت کي پرکيو. تاريخ گواهه آهي ته جيستائين مسلمان قوم پاڻ ۾ متحد ۽ ڪير ڪندڙ ئي جيستائين کين دنيا تي غلبو حاصل هو ۽ جڏهن انهن ٻڌي جهڙي نعمت کي نڪرايو تڏهن اهي حاڪم جي بجاءِ محڪوم ٿي ويا ۽ گهٽ ۾ گهٽ هڪ صديءَ تائين انگريزن جي غلاميءَ ۾ رهيا. تڏهن کين پنهنجي غلطي جو احساس ٿيو ۽ اهي ٻيهر متحد ٿي ڪري پنهنجي آزاديءَ لاءِ جاکوڙ ڪندا رهيا ۽ نيٺ الله تعاليٰ انهن کي پنهنجي رحمت سان نوازيو ۽ 1947ع ۾ پاڪستان وجود ۾ آيو. ٻڌي اهو گڻ آهي جنهن کي خود رب تعاليٰ جي ذات به ساراهيو آهي ۽ قرآن شريف ۾ فرمايو آهي ته:

ترجمو: ”۽ الله جي رسيءَ کي مضبوطيءَ سان جهليو ۽ پاڻ ۾ ٽولا ٽولا نه ٿيو“
 ٻئي هنڌ ارشاد آهي ته: ”بيشڪ مؤمن پاڻ ۾ پائڙ آهن.“ ٻڌيءَ جي باري ۾ اسان جا وڏڙا به ڪجهه چوڻيون چئي ويا آهن جهڙوڪ: (1) ٻه ته ٻارنهن، (2) ٻڌي ۾ طاقت آهي، (3) جهجهن ڪٺي چير ڪڇي. جاپان ملڪ به ٻڌي ۽ اتحاد جو هڪ زندم مثال اسان جي سامهون رکيو آهي. ٻي مهاڀاري لڙائي ۾ 1939-1944ع ۾ جاپان جي ٻن وڏن شهرن هيروشيما ۽ ناگاساڪي تي ٻه اٽم بم ڪيرايا ويا، جنهن سبب سندس معاشي ۽ اقتصادي معاملن ۾ تمام متاثر ٿي ويا پر تنهن هوندي به جاپاني قوم پنهنجي همت نه هاري ۽ محنت ۽ مشقت سان پنهنجي مالي حالت کي سڌاريندي رهي ۽ نتيجي ۾ هينئر دنيا جي خوشحال قومن ۾ ڳڻجي ٿي. تنهنڪري اسان پاڪستان کي به گهرجي ته اسين پنهنجو پاڻ ۾ ٻڌي جهڙو گڻ پيدا ڪريون. ٻڌي پهرين اسان کي پنهنجي گهر ۾ پيدا ڪرڻ گهرجي، پوءِ شهر، صوبي ۽ پوري ملڪ ۾ ڦهلائڻ گهرجي ته جيئن اسين پنهنجي ملڪ کي ترقي ڏياري سگهون ۽ هڪ وفادار پاڪستاني هئڻ جو ثبوت ڏيون.

ٻڌي جي خوين تي غور ڪندي اسان جي سنڌ جي عظيم شاعر شاهه عبداللطيف ڀٽائي رح پکين جي پريت جو ڪيڏو نه سهڻو مثال ڏنو آهي.
 وگر ڪيو وتن، ڀرت نه چنن پاڻ ۾، ڀسو پڪيڙن، ماڻهائڻ ميٺ گهڻو.

ڪيڊٽ سعيد منظور وڳڻ

ڪٽ نمبر: 9816

لطف ڊويزن

اڳوڻي ۽ اڄ جي تعليم

اڳوڻي تعليم ڪيئن هئي ۽ اڄ جي تعليم ڪيئن آهي؟ اهڙا ٿورڙا سوال سوچ جا سوال وري وري ذهن ۾ پيا اچن، سوچون سوين ڀيون اڀرن، جيتوڻيڪ اها ڳالهه صاف آهي ته گذريل تعليم جو قدر ويچار ۽ واهيو ڇا هيو ۽ اڄ ڇا آهي؟ تڏهن به مٿس ٻه ورق پراڻا چڻ هڪ رسم نه پر ضرورت ٿي پئي آهي. چوندا آهن ته اڄ جو ڏينهن ڪالهه کان جيتوڻيڪ گهڻو خراب آهي پر تڏهن به اميدن جي آسري گذارڻو پوي ٿو ۽ سڀاڻي لاءِ تڪڻو پوي ٿو ۽ اميدن جي آسري رهڻو پوي ٿو. اڳوڻي تعليم ڇا هئي، اڳوڻي تعليم جو مرڪز شاگرد هو، شاگرد جي ڪارڪردگي، هوشيارِي، ذهانت، سوچ، ويچار ۽ نتيجو ڏنو ويندو هو پر اڄ سرٽيفڪيٽ، ڊگريون، ڊگها جبا، پوڻاڪ نظر ۾ رکي پئي وڃي، جنهن جو اثر نه فقط شاگرد تي پيو آهي پر وسيع طور سموري معاشري تي پيو پوي. اڳوڻي تعليم کي پرکڻ لاءِ پٽ تي لڪيرن کي ڳڻائي حساب ڪيو ويندو هو، پر اڄ ڪمپيوٽر تي بٽن سان ٽڪ ٽڪ ڪيو ٿو وڃي، جنهن جو معيار ڏسڻ ۾ ته اوچو آهي پر نتيجو صاف ظاهر ۽ چٽو آهي جو اڳتي هلي اهي مشينون شايد ڪپارڙخاني جي سونهن بڻجن ۽ پوءِ شايد اسان جون آڱريون ڪنهن بي سريءَ سارنگي کي سورڻ جي لائق به نه ٿيون رهن. اڄ جي تعليم اصل حسابي مشين جنهن جو ٻيو نالو دماغ آهي، تنهن کي ايترو ته بيڪار ۽ ناڪاره بڻائي ڇڏيو آهي جو نظر هڪ طرف آهي ته دماغ ٻئي طرف ۽ آڱريون الله جي آسري ڀيون هلن، هن جو ڪتي حسابي کاتن ۾ ڪرڻ جي ڪوٺ.

"اصل ڇڏي، نقل سان ڪيترو ڪندي جهيڙو، ڪاٺ ڪمائينده تو ڪچو ٻڏي نه ٻيڙو، ساحل پڪڙ سوڀرو، متان سج لهي سوڙهو ٿئي".

"پڪو ڪر سبق، نقل ڏانهن نه نهار، نقل ڪندين ڪيترو، ورق ٻيو اتار، سامهون ٿي نهار متان بورڊ نظر نه اچي".

اها تجرباتي تعليم اڄ جي پستڪ واري تعليم کان سو ڀيرا سگهاري ۽ سونهاري هئي، جيتوڻيڪ هئي سادي پر هئي پڪي ۽ پختي.

ڪندي ئي مون تي سڪتو طاري ٿي ويندو آهي. مان پنهنجي ماضي کي ڏسندو آهيان ته منهنجي اکين ۾ خوشي جا لڙڪ اچي ويندا آهن. جنهن دوستن سان پنهنجي زندگي جا 6 سال گذاريا آهن، ڇا اهي وري واپس ايندا.

منهنجا دوستو! منهنجي هڪ ڳالهه ياد رکجو! هن ڪاليج ۾ داخل ٿيڻ شرط هتي توهان کي خوشين جا انبار ملندا، پيار ملندو، شفقت ملندي، پر جڏهن پاس آئو ڪري ويندو ته اهو پيار، هي خوشيون ۽ اها شفقت ياد ڪري توهان جي اکين ۾ صرف ۽ صرف لڙڪ هوندا ۽ اهي لڙڪ ڪير به توهان ان ڪسي توهان کي غريب بڻائي ڇڏيندو.

-X-X-X-

ڏوري ڏوري ڏيهه

وان گوگ جي هڪ جڳ مشهور تصوير آهي. دڳ سان ڪفي (Road Side Cafe) هن تصوير ۾ وان گوگ وڏا وڏا چٽا استعمال ڪيا آهن. گهري نيري رنگ جي چٽن ۽ ڪاري رنگ جي چٽن سان آسمان اچن وڏن ڏهن سان آسمان ۾ تارا، جن ته ڦلا (Pop Corns) هجن. پيلي رنگ جي چٽن سان جايون، ڪاري، نيري ۽ پيلي رنگ جي ٿلهين ليڪن سان فرش ۽ وڏن ڏهن سان ڪرسيون، ميزون ۽ ماڻهو چٽيا اٿس. سڄو منظر ائين تو لڳي ڄڻ اونهي خمار ۾ وان گوگ ان رستي تان لنگهي، اهو منظر ڏٺو ۽ ان سيڪنڊن جي ٿيڻي (Happening) کي حافظي ۾ محفوظ ڪري، ان جي تصوير چٽي، ان پل کي امر بنائي ڇڏيو اٿائين. اهو پل ستارا چمڪندڙ نوڪدار ٽپڪن بدران وڏا اڇا ڦلڦلا ڪپهه جون پوڻيون لڳندا آهن.

تنوير عباسي جي سفرنامي ڏوري ڏوري ڏيهه تان ورتل.

(چونڊيندڙ ڪيڊٽ ممتاز پيرزادو ڪٽ نمبر 2023 لياقت ڊويزن)

ڪيڊٽ ڪاشف سومرو

ڪٽ نمبر: 9849

جناح ڊويزن

ڪاليج ۾ آخري سحري

اڄ پرھ ڦٽيءَ جو سحريءَ لاءِ ميس ويس ۽ سحري ڪرڻ ۾ مصروف ٿي ويس. انهيءَ ڳالهه جو خيال يا احساس به نه ٿيو ته ڪو منهنجي ڀر ۾ روئي رهيو هو. هاڻ هو هيڊ ٿيل تان اٿي پنهنجي سائين سان مليو. تڏهن چاچي مٺو مون کي ٻڌايو ته هو چو پيو روئي. دراصل اڄ ڪاليج ۾ اسان جي آخري سحري هئي، ان ڳالهه جو هن کي ڏک هو، هي هو لياقت ڊويزن جو ڪيڊٽ ڪيپٽن اسد.

جڏهن مان سحري کائي ڊويزن پهتس ۽ هڪ نظر پنهنجي ماضي ڏانهن ڊوڙاير ته مون کي هڪ معصوم ۽ نماڻو ٻار بيٺل نظر آيو، جنهن کي ان وقت سائين علي نواز قل جي حوالي ڪيو ويو. ڇا ته ڏينهن هئا جڏهن اهو معصوم ٻار پنهنجي دوستن ۾ گم هوندو هو، جڏهن انهن دوستن هن معصوم ٻار جي وڏي مدد ڪئي. هي هڪ ڳوٺاڻو ٻار هو جيڪو اڄ ڪنهن به مشڪل مسئلي کي منهن ڏئي سگهي ٿو، هر لڙائي کڻي سگهي ٿو هن ٻار کي سنوارڻ ۾ صرف دوستن نه پر استادن به وڏو ساٿ ڏنو. هي معصوم ٻار جيڪو انين ۾ فيل ٿيندو هو، اڄ هر استاد هن کي پيار جي نگاهه سان ڏسندو آهي. هن کي مڪمل طور تي سنوارڻ ۾ سائين سردار بخش وڏو صاحب جو وڏو هٿ آهي، جنهن هن پٿر کي تراشي هيرو ٺاهيو.

مان هن ڪاليج مان ڇا ڇا نه حاصل ڪيو ائين ڪئي ڇڻجي ته هن ڪاليج مون کي ڇا ڇا نه ڏنو. شعيب، نظير، سجاد، زوهيب جهڙا دوست، سائين مرغوب صاحب، انور علي شاه صاحب ۽ سليم سنهو صاحب جهڙا استاد ۽ هڪ پيار ڪرڻ وارو ڊويزنل آفيسر جنهن کي مان ڪڏهن به وساري نٿو سگهان.

هاڻي ڪاليج مون کي هي سڀ شيون ڇڏڻ لاءِ چوي ٿو، مان هنن شين، هنن استادن، هنن دوستن کي ڪيئن وساريان، جنهن ۾ منهنجو ساهه پسييل آهي. وسارڻ واري جملي کي ياد

ڪيڊٽ قاضي جنيد احمد

ڪٽ نمبر: 9871

اقبال ڊويزن

ضرورت ايجاد جي ماءُ آهي

الله تعاليٰ اسان سڀني انسانن کي مٽيءَ مان ٺاهيو آهي. اسان جي زندگي جي شروعات حضرت آدم عليه السلام ۽ بي بي حوا آهن. الله تعاليٰ انسان کي اهڙي نموني ٺاهيو آهي جو هميشه هن کي ڪنهن نه ڪنهن شيءِ جي ضرورت پئي ٿي. اهو انساني فطرت ۾ ته هن انسان کي جيترو به ڏنو وڃي گهٽ آهي ۽ سدائين هو گهرندو رهندو.

انهيءَ سلسلي ۾ الله تعاليٰ به فرمايو آهي ته مان ڪنهن جي گهرج کي رائيگان نه ڪندو آهيان ۽ سدائين پورو ڪندو آهيان پر هن اشرف انسان کي ٿوري محنت ڪرڻي پوندي. انهي محنت جي هڪ ڪڙي ايجاد يعني نئون شيون ٺاهڻ به آهن.

اسان جي قرآن ۾ هر شيءِ ۽ ٻڌايل آهي ته ڪهڙي شيءِ ڪٿي ۽ ڪيئن حاصل ڪري سگهجي ٿو. گهڻن ماڻهن انهن ڳالهين تي ڌيان ڪونه ڏنو، پر جن کي انهن شين جي ضرورت هئي تن محنت ڪئي ۽ پنهنجيون مرادون حاصل ڪيائون، جيئن ته جڏهن ڪنهن انسان امير ٿيڻ جو سوچيو ۽ هن سوچيو مان جلد از جلد امير ٿي وڃان. هن دريائن ۽ سمنڊن جو رخ ڪيو، ڇاڪاڻ ته اسان جي قرآن ڪريم ۾ ٻڌايل آهي ته دنيا جا خزانا سمنڊن ۾ آهن. هن ڏٺو ته سمنڊ ۾ نه هو سامه ڪٿي سگهجي ۽ نه وري گهڻي دير تائين تري سگهجي ٿو، پوءِ هن سوچيو ته چونه مان اهڙي ٻيڙي ٺاهيان جيڪا پاڻي جي اندر تري سگهجي، پوءِ حضرت انسان سب ميرين (Submarine) ٺاهي ۽ وري هن کي هوا جي ضرورت هئي ڇاڪاڻ ته هو هوا کانسواءِ ته پاڻي ۾ ڪونه ٿو تري سگهجي ۽ دم گهٽجي مارجي ويندو، پوءِ هن آڪسيجن کي ڪمپريس ڪري هڪ ٽن يعني (Cylinder) ۾ ڀريو ۽ پاڻي ۾ لٽو. هو لٽو ته صرف هيرن ۽ جواهرن جي ڪري هو پر اندر الله تعاليٰ جي مخلوق ڏسي حيران رهجي ويو ته سمنڊ جي اندر به هڪ دنيا وسيل آهي. هن جي ضرورت ته دولت هئي پر الله جي مخلوق ڏسي ڍنگ رهجي ويو.

حضرت انسان جڏهن اڏرڻ چاهيو ته هوائي جهاز ٺاهيائين، جڏهن ترڻ چاهيو ته

ڪيڊٽ قاضي جنيد احمد

ڪٽ نمبر: 9871

اقبال ڊورن

ضرورت ايجاد جي ماءُ آهي

الله تعاليٰ اسان سڀني انسانن کي مٽيءَ مان ٺاهيو آهي. ساڳي زندگي جي شروعات حضرت آدم عليه السلام ۽ بي بي حوا آهن. الله تعاليٰ انسان کي اهڙي نموني ٺاهيو آهي جو هميشه هن کي ڪنهن نه ڪنهن شيءِ جي ضرورت پئي ٿي. اهو انساني فطرت ۾ ته هن انسان کي جيترو به ڏنو وڃي گهٽ آهي ۽ سدائين هو گهرندو رهندو.

انهيءَ سلسلي ۾ الله تعاليٰ به فرمايو آهي ته مان ڪنهن جي گهرج کي رائيگان نه ڪندو آهيان ۽ سدائين پورو ڪندو آهيان پر هن اشرف انسان کي ٿوري محنت ڪرڻي پوندي. انهي محنت جي هڪ ڪڙي ايجاد يعني نئون شيون ٺاهڻ به آهن.

اسان جي قرآن ۾ هر شيءِ ۽ ٻڌايل آهي ته ڪهڙي شيءِ ڪٿي ۽ ڪيئن حاصل ڪري سگهجي ٿو. گهڻن ماڻهن انهن ڳالهين تي ڌيان ڪونه ڏنو، پر جن کي انهن شين جي ضرورت هئي تن محنت ڪئي ۽ پنهنجيون مرادون حاصل ڪيائون، جيئن ته جڏهن ڪنهن انسان امير ٿيڻ جو سوچيو ۽ هن سوچيو مان جلد از جلد امير ٿي وڃان. هن دريائن ۽ سمنڊن جو رخ ڪيو، ڇاڪاڻ ته اسان جي قرآن ڪريم ۾ ٻڌايل آهي ته دنيا جا خزانا سمنڊن ۾ آهن. هن ڏٺو ته سمنڊ ۾ نه هو سامه ڪٿي سگهجي ۽ نه وري گهڻي دير تائين تري سگهجي ٿو، پوءِ هن سوچيو ته چونه مان اهڙي ٻيڙي ٺاهيان جيڪا پاڻي جي اندر تري سگهجي، پوءِ حضرت انسان سب ميرين (Submarine) ٺاهي ۽ وري هن کي هوا جي ضرورت هئي ڇاڪاڻ ته هو هوا کانسواءِ ته پاڻي ۾ ڪونه ٿو تري سگهجي ۽ دم گهٽجي مارجي ويندو، پوءِ هن آڪسيجن کي ڪمپريس ڪري هڪ ٽن يعني (Cylinder) ۾ ڀريو ۽ پاڻي ۾ لٽو. هو لٽو ته صرف هيرن ۽ جواهرن جي ڪري هو پر اندر الله تعاليٰ جي مخلوق ڏسي حيران رهجي ويو ته سمنڊ جي اندر به هڪ دنيا وسيل آهي. هن جي ضرورت ته دولت هئي پر الله جي مخلوق ڏسي دنيا رهجي ويو.

حضرت انسان جڏهن اڏرڻ چاهيو ته هوائي جهاز ٺاهيائين، جڏهن ترڻ چاهيو ته

هو (الله تعاليٰ) هڪ آهي ۽ ڪوبه سندس مٿ ٿاني ۽ شريڪ نه آهي، جيڪي انسان دوئي کي چنبرڙيا يعني واحد جي وحدانيت جو اقرار ڪندي به شرڪ ڪيو، ڪنهن ٻئي ۾ ويساهه ۽ يقين رکيو، سي سنئين راهه تان پٽڪي گمراهه ٿي ويا.

هي دنيا آخرت جي ڪيتي آهي، انسان پنهنجي عملن سان جيڪي ڪجهه هت پوکيندو، اهو ئي آخر ۾ لٿندو، تنهن ڪري سمجهه رکندڙ ماڻهو پنهنجي زندگي رب جي ٻڌايل رستي تي هلڻ گذارڻ چڏين ٿا. ڪجهه ناسمجھ ماڻهو اهڙن انسانن کي هارائيل ۽ زندگي وڃائيندڙ سمجهن ٿا پر ائين آهي، انهي حوالي سان شاهه صياحب فرمايو آهي ته:

وحده لا شريڪ له، اي وهائج ويءُ،
ڪٿين جي هارائين، هنڌ تنهنجو هيءُ،
پاڻان چونڌءِ پيءُ، پري جامر جنت جو.

الله هڪ آهي ۽ ٻيو ڪوبه سندس مٿ ٿاني ۽ شريڪ نه آهي. تون اهو اقرار ڪري، توحيد، يقين ۽ ايمان وارو رستو اختيار ڪري وڏو نفعو ۽ خزانو حاصل ڪج. تون ان رستي تي ڪٿين يا وري هارائين (دنيا جي نظرن ۾) پر تنهنجي لاءِ ڪوشش ڪرڻ جو هنڌ هيءُ ئي آهي، جيڪڏهن تون هت توحيد وارو، ايمان ۽ يقين قائم رکيو ته توکي ايندڙ زندگيءَ ۾ انهي جو انعام ملندو ۽ الله تعاليٰ جي طرفان ازخود توکي جنت جي شربت جو پيالو پري ڏيندا ۽ چوندا ته هيءُ پيءُ.

دنيا ۾ اهڙا ڪيئي انسان آهن الله سائينءَ کي هڪ مڃيندي ۽ محمد صلي الله عليه وسلم کي ان جو پيارو ۽ آخري رسول تسليم ڪرڻ جي باوجود گهٽ علم محدود سوچ ۽ عقيدتي جي ناڀختگي هئڻ سبب هو پنهنجو ڪنڌ ٻين درن تي جهڪائين ٿا، تن کي ڏسي شاهه صاحب ڪيڏن نه سهڻن لفظن ۾ چيو آهي ته:

وحده لا شريڪ له، جان ٿو چئين ايئن،
مڃ محمد ڪارڻي، نرتون منجهان نيهن،
تان تون وڃڻو ڪيئن، نائين سر ٻٽن کي.

جڏهن تون ”وحده لا شريڪ له“ چئي، پنهنجي زبان سان الله جي وحدانيت جو اقرار ڪيو آهي ۽ محمد صلي الله عليه وسلم کي ان جو آخري رسول ۽ پنهنجو پيرجهلو، ڏکڻ ۽ ڏوهن کان بچائيندڙ مڃيو آهي ته پوءِ تون ٻئي در چڏي، ڪيئن ۽ ڪهڙي طرح ٿو وڃين، ٻين جي آڏو پنهنجو ڪنڌ جهڪائين؟

-X-X-X-

هر ڳالهه وساري ڇڏ يعني پنهنجي دل ۾ ٻيو ڪوبه غير خيال ۽ عقيدو اچڻ نه ڏي. بس تون جڻ ته
الله هڪ آهي، جيڪو توسان حياتي جي هر لحظي ۾ گڏ ۽ ساڻه ڀساهر ۾ موجود آهي، جيڪو
تنهنجو سڄڻ مددگار ۽ سارسنيال لهندڙ آهي.

انهيءَ ئي حوالي سان شاهه لطيف وري ٻئي هنڌ فرمايو آهي ته:

تون چئو الله هيڪڙو، وائي ٻي وسار،

تن ۾ تند تنوار، سدا سپيرين جي.

مطلب ته تون کليل لفظن ۾ اهو اقرار ڪر ته الله هڪ آهي، ان عقيدتي ڪانسواءِ
زبان تي ٻي ڪابه ڳالهه نه آڻ. تون سدائين اها ڳالهه ياد رک جيڪا انهن سائنسپن پنهنجي مخلوق لاءِ
موڪلي آهي يعني توحيد ۽ وحدانيت واري هدايت، جيڪا ڌڻي سڳوري پنهنجي پاڇه سان، پنهنجي
پياري پيغمبر حضرت محمد صلعم جن جي ذري سان تائين، اسان جي ئي پلائي ۽ رحمت لاءِ
موڪلي آهي.

اڄوڪي دؤر ۾ انسان خدا جي ٻڌايل راهه کي ڇڏي گمراهي واري رستي تي هلي
پيو آهي. هو ڄاڻي وائي رب جي ٻڌيل حڪمن کان منهن موڙڻ ۾ مصروف آهن. هو دنياوي
خواهش جي آڏو بيوس بڻيل آهن. شايد اهڙي ئي انسان لاءِ پٽ ڌني فرمايو آهي ته:

وحده لا شريك له، ٻڌءِ نه ٻوڙا،

ڪِ تو ڪنين نه سڻا، گهٽ اندر گهوڙا،

ڳاڙيندين ڳوڙها، جت شاهد ٿيندءِ سامهان.

شاهه صاحب فرمايو آهي ته ڇا تون ٻوڙو آهين، جو ”وحده لا شريك له“ وارو آواز
نه ٻڌو آهي ۽ حقيقت کي نه پروڙيو آهي، تون پنهنجي نفساني خواهش جي شور، گوڙ ۽ هل جي
ڪري پنهنجي اندر يعني ضمير تائين اهي آواز نه پهچائي سگهيو آهين يا دنيا جي رنگينين ۾ گم ٿي
انهن کان ڄاڻي وائي منهن موڙي رهيو آهين. پر ياد رک حساب واري ڏينهن، جڏهن پڪا شاهد
تنهنجي ڪڏن ڪرتوتن جي شاهدي ڏيندا ۽ تنهنجي خلاف پڪا بيان ڏيندا، تڏهن تو وٽ پنهنجي
صفائيءَ ۾ چوڻ لاءِ ڪجهه به نه هوندو. بس فقط روئيندين ۽ پڇنائيندين.

شاهه لطيف، شرڪ اختيار ڪري درست راهه کي ڇڏي رليل ۽ پٽڪيل ماڻهن کي

ڏسي فرمايو آهي ته:

وحده لا شريك له، هي هيڪڙائي حق،

ٻيائيءَ کي پڪ، جن وڌو سي ورسيا.

هو (الله تعاليٰ) هڪ آهي ۽ ڪوبه سندس مٿ ٿاني ۽ شريڪ نه آهي، جيڪي انسان دوئي کي چنڊيا يعني واحد جي وحدانيت جو اقرار ڪندي به شرڪ ڪيو، ڪنهن ٻئي ۾ ويساهه ۽ يقين رکيو، سي سنئين راه تان پٽڪي گمراه ٿي ويا.

هي دنيا آخرت جي ڪيتي آهي، انسان پنهنجي عملن سان جيڪي ڪجهه هت پوکيندو، اهو ئي آخر ۾ لٿندو، تنهن ڪري سمجهه رکندڙ ماڻهو پنهنجي زندگي رب جي ٻڌايل رستي تي هلي گذري ڃي ٿا. ڪجهه ناسمجهه ماڻهو اهڙن انسانن کي هارايل ۽ زندگي وڃائيندڙ سمجهن ٿا پر ائين نه آهي، انهي حوالي سان شاهه صياح فرمايو آهي ته:

وحده لاشريڪ له، اي وهائج ويءُ،
ڪٿين جي هارائين، هنڌ تنهنجو هيءُ،
پاٿان چونڊ ٿي، پري جامر جنت جو.

الله هڪ آهي ۽ ٻيو ڪوبه سندس مٿ ٿاني ۽ شريڪ نه آهي. تون اهو اقرار ڪري، توحيد، يقين ۽ ايمان وارو رستو اختيار ڪري وڏو نفعو ۽ خزانو حاصل ڪج. تون ان رستي تي ڪٿين يا وري هارائين (دنيا جي نظرن ۾) پر تنهنجي لاءِ ڪوشش ڪرڻ جو هنڌ هيءُ ئي آهي، جيڪڏهن تون هت توحيد وارو، ايمان ۽ يقين قائم رکيو ته توکي ايندڙ زندگيءَ ۾ انهي جو انعام ملندو ۽ الله تعاليٰ جي طرفان ازخود توکي جنت جي شربت جو پيالو پري ڏيندا ۽ چوندا ته هيءُ پيءُ.

دنيا ۾ اهڙا ڪيئي انسان آهن الله سائينءَ کي هڪ مڃيندي ۽ محمد صلي الله عليه وسلم کي ان جو پيارو ۽ آخري رسول تسليم ڪرڻ جي باوجود گهٽ علم محدود سوچ ۽ عقيددي جي ناپختگي هئڻ سبب هو پنهنجو ڪنڌ ٻين درن تي جهڪائين ٿا، تن کي ڏسي شاهه صاحب ڪيڏن نه سهڻن لفظن ۾ چيو آهي ته:

وحده لاشريڪ له، جان ٿو چئين ايئن،
مڃ محمد ڪارٿي، نرتون منجهان نيهن،
تان تون ويڻو ڪيئن، نائين سر پٿن کي.

جڏهن تون ”وحده لاشريڪ له“ چئي، پنهنجي زبان سان الله جي وحدانيت جو اقرار ڪيو آهي ۽ محمد صلي الله عليه وسلم کي ان جو آخري رسول ۽ پنهنجو پرجهلو، ڏکڻ ۽ ڏوهن کان بچائيندڙ مڃيو آهي ته پوءِ تون ٻئي در ڇڏي، ڪيئن ۽ ڪهڙي طرح ٿو وڃين، ٻين جي آڏو پنهنجو ڪنڌ جهڪائين؟

-X-X-X-

هر ڳالهه وساري ڇڏي يعني پنهنجي دل ۾ ٻيو ڪوبه غير خيال ۽ عقيدو اچڻ نه ڏي. بس تون ڇڻو ته الله هڪ آهي، جيڪو توهان حياتي جي هر لحظي ۾ گڏ ۽ ساڻه ساڻه موجود آهي، جيڪو تنهنجو سڄو مددگار ۽ سار سنڀال لهندڙ آهي.

انهيءَ ئي حوالي سان شاهه لطيف وري ٻئي هنڌ فرمايو آهي ته:

تون ڇڻو الله هيڪڙو، وائي ٻي وسار،

تن ۾ تند تنوار، سدا سپيرين جي.

مطلب ته تون کليل لفظن ۾ اهو اقرار ڪر ته الله هڪ آهي، ان ۽ ٻڌي ڪانسواءِ زبان تي ٻي ڪابه ڳالهه نه آڻ. تون سدائين اها ڳالهه ياد رک جيڪا الله سائين پنهنجي مخلوق لاءِ موڪلي آهي يعني توحيد ۽ وحدانيت واري هدايت، جيڪا ڌڻي سڳوري پنهنجي پاڻهن سان، پنهنجي پياري پيغمبر حضرت محمد صلعم جن جي ذري سان تائين، اسان جي ئي پالائي ۽ رحمت لاءِ موڪلي آهي.

اڄوڪي دؤر ۾ انسان خدا جي ٻڌايل راهه کي ڇڏي گمراهي واري رستي تي هلي پيو آهي. هو ڄاڻي وائي رب جي ٻڌايل حڪمن کان منهن موڙڻ ۾ مصروف آهن. هو دنياوي خواهشن جي آڏو بيوس بڻيل آهن. شايد اهڙي ئي انسان لاءِ ڀٽ ڌڻي فرمايو آهي ته:

وحده لا شريك له، ٻڌيءَ نه ٻوڙا،

ڪو ڪنهن نه سڻا، گهٽ اندر گهوڙا،

ڳاڙيندين ڳوڙها، جت شاهد ٿيندءِ سامهان.

شاهه صاحب فرمايو آهي ته ڇا تون ٻوڙو آهين، جو ”وحده لا شريك له“ وارو آواز نه ٻڌو آهي ۽ حقيقت کي نه پروڙيو آهي، تون پنهنجي نفساني خواهشن جي شور، گوڙ ۽ هل جي ڪري پنهنجي اندر يعني ضمير تائين اهي آواز نه پهچائي سگهيو آهين يا دنيا جي رنگينين ۾ گم ٿي انهن کان ڄاڻي وائي منهن موڙي رهيو آهين. پر ياد رک حساب واري ڏينهن، جڏهن پڪا شاهد تنهنجي ڪڏن ڪرتوتن جي شاهدي ڏيندا ۽ تنهنجي خلاف پڪا بيان ڏيندا، تڏهن تو وٽ پنهنجي صفائيءَ ۾ چوڻ لاءِ ڪجهه به نه هوندو. بس فقط روئيندين ۽ پڇتائيندين.

شاهه لطيف، شرڪ اختيار ڪري درست راهه کي ڇڏي رليل ۽ پتڪيل ماڻهن کي

ڏسي فرمايو آهي ته:

وحده لا شريك له، هي هيڪڙائي حق،

ٻيائيءَ کي ٻڪ، جن وڏو سي ورسيا.

وحدہ لاشريڪ لہ، جڏهن چيو جن،
تن مڃيو محمد ڪارڻي هيجان ساڻ هنين،
تڏهن منجهان تن، اوتڙ ڪونه اوليو.

مطلب ته جن ”وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ“ چئي پوري يقين سان ايمان آندو ۽ الله سائين،
کي سجدو ڪيو، تن وڏي خوشي ۽ دل جان سان محمد صلي الله عليه وسلم کي پنهنجو پرجهلو
ڏکڻ ۽ ڏوهن کان بچائيندڙ ۽ سهارو ڪري مڃيو. تڏهن اهڙن (پڪي يقين ۽ ايمان وارن) مان
ڪوبه ٻي راه ٿي نه پليو. سڀ سلامتي واري منزل تي پهتا. الله سائين به انهن تي راضي ٿي پنهنجي
رحمت جا سڀ در ٻولي ڏيا ۽ ڪنهن به پریشانيءَ ۾ هنن کي نه ڦاسايو.

جڏهن به انسان پنهنجي رب جي ٻڌايل راه تي نڪري پوي ٿو، تڏهن رب به
پنهنجي رحمتن جا دروازا هنن لاءِ کولي ڇڏي ٿو. هو پاڻمرادو دنيوي ڪار وهنوار، حرفتن ۽
چالاڪين کان دور ٿي وڃن ٿا. بس رات توڻي ڏينهن هنن جا اهي جتن هوندا آهن ته رب راضي
رهي. هنن جي انهن علمن کي پليل ۽ پتڪيل انسان سمجهي نه سگهندا آهن. شاهه صاحب ان
حوالي سان فرمايو آهي ته:

وحدہ جي وديا، ڪيا الا الله اڏ،
سي ڌڙ ڀسي سڌ، ڪنهن آياڳي نه ٿي.

هن بيت جو مطلب هي آهي ته جيڪي ماڻهو خدا جي راضي لاءِ سندس ٻڌايل راه
تي هلي پيا ۽ الله سائين جي هيڪڙائي کي تسليم ڪري، وحدت سان گڏجي ويا، تن جا دنيوي
تعلق ۽ عيش و آرام سان واسطا وڍجي يعني پاڻمرادو ختم ٿي ويا. هو سدائين الا الله واري سمونڊ ۾
ٻڌل رهن ٿا. سندن اهو اعليٰ مقام ۽ مرتبو ڪنهن بدبخت ۽ نياڳي انسان کي نظر نه ايندو آهي ۽
نه ئي ڪو بدبخت ۽ نياڳو انسان اهڙو مقام حاصل ڪرڻ جو سوچيندو آهي. بخت آوار انسان ئي
اهڙي مرتبي ۽ مقام جي سڌ ڪندو رهندو آهي ته شال مون تي به منهنجو رب راضي ٿي اهڙي
مهرباني ڪري. شاهه صاحب جي شاعري ۽ فن، زندگيءَ جي شاعري ۽ فن آهي، هو زندگيءَ جو
شاعر آهي، سندس شاعريءَ ۾ زندگيءَ جا هزارين رنگ ۽ روپ سمايل آهن. هر هنڌ ڪو نه ڪو
پيغام، ڪو نه ڪو سنيهو پڻ سمايل هوندو آهي. توحيد جي حوالي سان چيل سندس شعرن مان هو
هڪ شعر ۾ فرمائي ٿو ته:

چئو تون الله هيڪڙو، ٻي واڻي وساري ڇڏ،
اوتان توسين گڏ، سڄڻ ساهه ڀسار ۾.

مطلب ته تون کليل لفظن ۾ اهو اقرار ڪر ته الله هڪ آهي، ان عقيدتي کانسواءِ ٻي

والي واحد وحده رازق رب رحيم،
 سو ساراه سچو ڌڻي، چڻي حمد حڪيم،
 ڪري پاڻ ڪريم جوڙڻون جوڙ جهان جي.

شاه صاحب هن بيت ۾ الله جل جلاله جي ذاتي ۽ صفاتي نالن سان تعريف فرمائي آهي. قرآن شريف ۾ الله سائين جي سٺو نالن مان (الله) اسم ذاتي آهي ۽ ٻيا سمورا نالا صفاتي آهن. ان ڪري الله سائين سڀني نالن مان (الله) يعني اسم ذاتي جو شان وڌيڪ فرمائي آهي ۽ ان کي سڀني نالن مان وڌيڪ پلو قرار ڏنو آهي. تنهن ڪري شاه لطيف پنهنجي رسالي جي رڳو بيت جو آغاز اول الله چڻي ڪيو آهي، ڇڻ ته هو ٻين پڙهندڙن کي به مخاطب ٿي چڻي رهيو آهي. اول الله چڻو، جيڪو سچي جڳ جهان جو ملڪ آهي، اهو قادر پنهنجي قدرت ۽ طاقت سان اڙڻون محڪم ۽ موجود آهي. هو سچي ڪائنات کي اڪيلو رزق ڏيندڙ، پالڻهار ۽ ٻاجهارو آهي. تون انهيءَ سچي ڌڻي، سدا حڪمت جي سائين جي تعريف ڪري ساراه، جو هو ساراه لائق آهي. هو سچي ڪائنات جو اڪيلو جوڙيندڙ آهي، الله سائين سموري جهان جو خالق ۽ مالڪ آهي ۽ محمد صلي الله عليه وسلم ان جو موڪليل آخري رسول آهي. کيس پنهنجو محبوب ۽ حبيب بڻائي پيدا ڪيائين. اسان مسلمانن تي خداوند ڪريم جو اهو احسان آهي جو اسان کي ان جي امت بڻايائين. شاه لطيف ان حوالي سان فرمايو آهي ته:

جوڙي جوڙ جهان جي جڏهن جوڙيائين،
 خاوند خاص خلقي محمد مڪائين،
 ڪلمون تنهن ڪريم تي چتو چيائين،
 انا مولاڪ وانت محبوبي ائين اتائين،
 ڏکي ڏنائين ٻئي سرائون سيد کي.

يعني، جڏهن خداوند ڪريم هن جهان کي جوڙي مڪمل ڪيو، تڏهن ڪيترن ئي نبين ۽ پيغمبرن کانپوءِ محمد کي خلقي نه صرف پنهنجو محبوب ۽ حبيب بڻائي هن جهان ۾ موڪليو بلڪ امت لاءِ خاص خاوند يعني نگهبان، رحمت العالمين ۽ محسن انسانيت بڻائي موڪليو ۽ اسان کي پاڻ سڳورن صلي الله عليه وسلم تي ڪلمي پڙهڻ جو حڪم ڏنائين. حضور صلعم کي چيائين ته اڄ تنهنجو ڌڻي آهيان ۽ تون منهنجو محبوب ۽ پنهني جهانن جو سردار آهين يعني ”ٻئي سرائون سينگاري“ ڏنائينس.

عالم ارواح ۾ جڏهن الله سائين سڀني روحن کي فرمايو هو ته ”الست بربڪم“ يعني ”ڇا، مان اوهان جو رب آهيان“، تڏهن روحن جواب ڏنو ته ”قالوا بلي“ يعني هاڻو تون اسان جو رب آهين ۽ پوءِ سجدو ڪيائون پنهنجي رب کي. ان حوالي سان شاه صاحب فرمايو آهي ته:

سراج احمد چنا
ليڪچرار، سنڌي شعبو

شاهه لطيف جي شاعريءَ ۾ توحيد جو عقيدو

”اله الا الله“ جو اقرار ڪري، الله سائين جي ذات ۽ صفتن تي ايمان آڻڻ توحيد آهي. توحيد اسلام جو اهو بنيادي ۽ پهريون تصور آهي، جنهن انسان جي زندگيءَ ۾ انقلاب آڻي، کيس لاتعداد خدان جي خوف ۽ بندگيءَ کان آزاد ڪري ڇڏيو. توحيد جو عقيدو اسلامي تعليم جو بنياد آهي، جنهن کانسواءِ اسلام جي عمارت بيهي ئي نٿي سگهي، ڇاڪاڻ ته جيڪڏهن رب ڪريم جي حڪمن ۽ عقيدن کي پاسيرو ڪيو وڃي ته پوءِ باقي هر عقيدو ۽ حڪم پنهنجي معنيٰ وڃائيندي محسوس ٿيندو. اهو ئي سبب آهي ته الله تعاليٰ جي ذات ۽ صفتن تي ايمان آڻڻ اسلام جي شروعات به آهي ته تڪميل به آهي.

دنيا جي ادبي ڪيترن ۾ مسلم گهراڻن سان تعلق رکندڙ لکين شاعر ٿي گذريا آهن. انهن مان اڪثريت اهڙن شاعرن جي آهي، جن ڌڻي سڳوري جي سراهه ۽ واکاڻ ۾ ڪجهه نه ڪجهه شعر ضرور لکيا ۽ چيا آهن. ان حوالي سان جيڪڏهن نمايان نالن جي لسٽ جوڙبي ته سوين مشهور و معروف نالا اسان جي سامهون نروار ٿي بيهندا، پر جيئن ستارن ۾ چند نمايان هوندو آهي، گلن ۾ جيئن گلاب جو گل پري کان پڌرو هوندو آهي يا جيئن پکين ۾ هنجھه من موهيندڙ لڳندو آهي، تيئن سوين معروف و مشهور نالن ۾ سنڌ جي عظيم شاعر حضرت شاهه عبداللطيف ڀٽائي به جو نالو نمايان ۽ نروار نظر اچي ٿو.

شاهه لطيف جي سموري شاعري جتي عوامي رنگ ۽ ڍنگ، جوش ۽ جذبي، سوچ ۽ سونهن، سلاست ۽ بلاغت سان ڀريل آهي، اتي اهي شعر پڻ اسان لاءِ عظيم سرمايو آهن، جن ۾ شاهه صاحب پنهنجي ڌڻي سڳوري جي نه صرف واکاڻ ڪئي آهي بلڪ عام ماڻهن جو هٿ پڪڙي توحيد وارو گس ڏيکاريندي نظر اچي ٿو. اسان هٿ شاهه صاحب جي لاتعداد شعرن مان ڪجهه اهڙن ئي شعرن کي پيش ڪري روشني وجهون ٿا، جن ۾ ڌڻيءَ سڳوري جي واکاڻ ۽ توحيد جو عقيدو لکيل ۽ واضح انداز ۾ بيان ٿيل آهي.

اول الله علیم، اعليٰ عالم جو ڌڻي،

قادر پنهنجي قدرتي سڀن قائم آه قديم،

انهيءَ توبه کانپوءِ مٿائي ڇڏي توهان جا گناهه ۽ داخل ڪري ڇڏيندو توهان کي جنت جي انهن باغن ۾ جن جي هيٺان نهرون جاري آهن". ۽ ٻين ڪيترن جڳهن تي الله تعاليٰ قرآن ۾ توبه جي متعلق ارشاد فرمايو آهي ۽ توبه جي متعلق تمام گهڻيون حديثون به آهن جن مان هڪ حديث ۾ حضور صلعم جن فرمايو ته:

"الله تعاليٰ هر رات جو پنهنجي رحمت ۽ مغفرت جو هٿ وڌائيندو آهي ته جيئن ڏينهن جا گنهگار توبه ڪن ۽ هر ڏينهن جو هٿ وڌائيندو آهي ته جيئن رات جا گنهگار توبه ڪن ۽ اهو سلسلو قيامت تائين جاري رهندو".

هڪ ٻي حديث ۾ آهي ته ڪنهن شخص ڪو گناهه ڪيو ۽ پوءِ ان گناهه جي معافي وٺي ٿو ته الله تعاليٰ فرمايو ته منهنجي پانهي کي خبر آهي ته ان جو ڪو خدا آهي جيڪو گنهگارن جي پڪڙ ڪري ٿو ۽ معاف به ڪري سگهي ٿو ته مون پنهنجي پانهي کي بخشي ڇڏيو.

اسان سڀني جو دشمن شيطان آهي جيڪو پاڻ ته الله تعاليٰ جي رحمت کان پري ٿي ويو آهي ۽ دوزخي بنجي ويو آهي، اهڙي طرح اهو اسان کي به پاڻ سان گڏ رکڻ چاهي ٿو. انهي لاءِ هر ڏينهن کي پنهنجي زندگي جو آخري ڏينهن سمجهي پنهنجي گناهن جي جلد کان جلد توبه ڪرڻ کپي. ڇاڪاڻ ته اگر ڪوئي شخص تمام گنهگار آهي ۽ مرڻ جي وقت توبه ڪري ٿو ته الله تعاليٰ انهن جي توبه قبول نه ڪندو. انهيءَ لاءِ جيڪو نيڪي جي حالت ۾ مرڻ چاهي ٿو ته ان کي کپي ته اهو نيڪ ڪم ڪري ۽ گناهه نه ڪري ته انشاءِ الله آخرت ۾ اهو نيڪن سان هوندو.

-X-X-X-

ڪتابن جو وڪرو

28379200000	آمريڪا	1
10872400000	جاپان	2
9764400000	جرمني	3
4870100000	برطانيا	4
2771400000	چين	5
2760400000	اٽلي	6
2735500000	برازيل	7
2733300000	اسپين	8
2733300000	فرانس	9
1805200000	ڏکڻ ڪوريا	10

(چونڊيندڙ ڪيڊٽ قاضي جنيد احمد ڪٽ نمبر 9871 اقبال پويزن)

ڪيڊٽ حافظ عميس

ڪٽ نمبر: 9954

جناح ڊويزن

توبه ۽ استغفار

الله تعاليٰ هن دنيا ۾ رسولن، نبين ۽ پنهنجن ڪتابن کي انهيءَ لاءِ نازل ڪيو ته جيئن انسان کي پنهنجي سٺي ۽ خراب جي خبر پوي ۽ هو گناهن ۽ خراب ڪمن کان بچي ۽ نيڪ ۽ سٺن ڪمن ڏانهن اچن ۽ الله جي رضامندي ۽ بخشش حاصل ڪن. جن ماڻهن الله ۽ ان جي رسولن ۽ نبين ۽ الله جي نازل ڪيل ڪتابن کي نه مڃيو ۽ ايمان نه آندو ته انهن پنهنجي زندگي بغاوت ۽ نافرمانِي ۾ گذاري، ته اهي جرم، معافي جي قابل نه آهن. ڪفر ۽ شرڪ وارن جي نجات لاءِ ضروري آهي ته هو سڀ کان پهرين ڪفر ۽ شرڪ کان توبه ڪري ۽ ايمان ۽ توحيد کي قبول ڪري. ڇاڪاڻ ته انهيءَ کان بغير نجات ناممڪن آهي، پر جيڪي ماڻهو ايمان وارا آهن يعني الله ۽ ان جي رسولن تي ايمان آڻيندا آهن، اهي به ڪڏهن ڪڏهن شيطان جي سازش ۾ اچي ويندا آهن ۽ گناه ڪري وٺندا آهن ته الله تعاليٰ انهن لاءِ توبه ۽ استغفار جو دروازو کليل رکيو آهي. توبه ۽ استغفار جو مطلب آهي ته جڏهن ڪنهن کان گناه ٿي وڃي ته اهو ان تي شرمسار ٿئي ۽ آئنده گناه کان بچڻ جو ارادو ڪري ۽ الله کان پنهنجي ڪيل گناه جي معافي وٺي. ائين ڪرڻ سان الله تعاليٰ پنهنجي ٻانهن سان راضي ٿي ويندو آهي ۽ گناه معاف ڪري ڇڏيندو آهي، پر اهو ضروري ياد رکجي ته توبه صرف زبان سان نه ڪئي وڃي، پر ڪيل گناه تي افسوس هجي ۽ آئنده گناه نه ڪرڻ جو ارادو به ضروري آهي. (توبه جو مثال اهڙو آهي ته ڪنهن شخص ڪاوڙ ۾ يا ڏک جي ڪري خودڪشي جي ارادي سان زهر کائي ڇڏيو ۽ پوءِ جڏهن ان زهر جي اثر سان ان شخص کي سخت تڪليف پهتي ۽ هاڻي ان کي پنهنجي غلطي تي افسوس ٿئي ۽ پوءِ هو ڊاڪٽر وغيره کان دوا وٺي ته انهي وقت هن جي دل جو فيصلو اهو ٿي هوندو ته اگر هو بچي ويو ته پوءِ ڪڏهن اهڙي حرڪت يا غلطي نه ڪندو) بس توبه ڪرڻ واري جي دل جي حالت به اهڙي هجڻ کپي. ان کي پنهنجي گناه تي افسوس هجڻ کپي ۽ آئنده گناه نه ڪرڻ جي ارادي سان توبه ڪرڻ کپي. الله تعاليٰ توبه جي باري ۾ سورة تحرير ۾ ارشاد فرمائي ٿو ته:

”اي ايمان وارو! توبه ڪريو الله سان سڄي توبه اميد آهي ته توهان جو مالڪ

تم شهري زندگي ۾ تهذيب ۽ تمدن، قدر ۽ روايتون اولين جڳهه والارين ٿا. ڳوٺاڻي زندگي جاگيرداري نظام جو طوق ڳچي ۾ پايو جهالت ۽ پسماندگي، جو زندهه روپ پيش ڪري ٿي. شهري زندگي ماڻهو کي وقت جي اهميت جو احساس ڏياري ٿي ۽ جڏهن ته ڳوٺاڻا ماڻهو وقت جي رفتار کان بي نياز، سستي ۽ ڪاهلي جا مجسما هوندا آهن.

جناب صدر! منهنجا دوست ڪتابي ۽ ڏند ڪٿائي ڳالهين ڪن ٿا، خير ناهي ڇا پيا ثابت ڪرڻ چاهين، پر مون وٽ سندن لاءِ هي شعر آهي.

”اگر ناهي رهيو اثر، منهنجي آهن ۾،
 ته آءُ ياد ڪندس توکي دعائن ۾،
 دل و جان سان توکي سمجهائڻ جي ڪيم،
 پر تون تير اچليندو رهين فضاڻن ۾،
 زندگي بي مزي چونه لڳي ان کي تابش،
 جيڪو رهندو هجي اڃا غفائن ۾.“

-X-X-X-

علم

- ☆ علم ڄاڻ آهي، ان کي حاصل ڪر.
- ☆ علم امن جو نالو آهي، ان کي وڌاءُ.
- ☆ علم عزت آهي، ان کي حاصل ڪر.
- ☆ علم محبت جو نالو آهي، ان جو قدر ڪر.
- ☆ علم حاصل ڪر چاهي توکي چين چونه وڃڻو پوي.
- ☆ علم حاصل ڪر پينگهي کان قبر تائين.
- ☆ علم جيڪڏهن روشني آهي ته ان کي پين تائين پهچاءُ.
- ☆ علم انسانيت آهي ته ان کي قائم ڪر.
- ☆ علم جتان به ملي ان کي حاصل ڪر.

(چونڊيندڙ ڪيڊٽ نصرالله سولنگي ڪٽ نمبر 2k056 اقبال ڊويزن)

جناب صدر! خوشي ترقيءَ جو ٻيو نالو آهي ۽ شهر ترقي جي علامت آهن. انساني سماج جو سفر هڪ گهر کان شروع ٿئي ٿو ۽ وڌڻ جديد ۽ پراسائش شهرن تي ختم ٿئي ٿو ۽ جڏهن انسان اردگرد جي ماحول کان تنگ ٿي پيو ۽ جامد ۽ هڪ هنڌ بيٺل زندگي سندن حواسن کي ٽڪائي وڌو ته هنن شهرن جو رخ ڪيو. ڳوٺاڻي زندگي هڪ محدود دنيا پيش ڪري انساني جيون مان خوشين جي لذت کي جلاوطن ڪري ڇڏيو، جڏهن ته شهر جتي ڪائناتي لذتون حسين نظارا دل کي مسخر ڪندڙ ماحول زندگيءَ جا هڙئي هيچ ۽ جيون جون سڀئي ضرورتون موجود هونديون آهن.

جناب صدر! شهري زندگي انساني معاشري جي ترقي يافتہ صورت آهي، جڏهن ته ماڻهن جو سڀ کان وڏو مسئلو روزگار جو هوندو آهي. روزگار هوندو ته معاشي مسئلا حل ٿي ويندا ۽ جڏهن ماڻهو بي پريشانين کان آجو آهي ته يقيناً هو خوش هو. بکي پيٽ لاءِ خوشيون بي معنيٰ هونديون آهن ۽ ساڻهو ٻهراڙيءَ جي خوبصورت نظارن ڪوئل ۽ بلبل جي گيتن سان پنهنجو پيٽ ڪونه ٿو پري سگهي. شيخ اياز جي چواڻيءَ موجب ته:

”ڍو بنا ڍوليا ڪانهي ساڃاه سونهن ۾“.

جناب صدر! منهنجا دوست ڳوٺن جون سنڀالون بيان ڪندي ڪونه پيا ڏاڍين، پر انهيءَ زندگيءَ جي جهالت واري پاسي جي باري ۾ سندن ڇا خيال آهي؟ ڳوٺاڻي زندگي جي فرسوده ۽ پراڻين روايتن جي قربانگهه ۾ قربان ٿيندڙ انهن دوشيزه نينگرين جي باري ۾ سندن ڇا خيال آهي؟ جيڪي علم جي زيور کان محروم آهن. ڳوٺاڻي زندگي جي پريچ راهن ۾ رهندڙ انهن نوجوانن جي علمي اڃ ڪير اجهائيندو جن جي لاءِ تعليم ڪنهن جبل جي پوٽي هوندي آهي.

جناب صدر! جديد زماني جي تقاضا هيءَ آهي ته جديد تعليم سان گڏ هٿياربند ٿي ترقيءَ جي راهه تي گامزن ٿئي پر افسوس صد افسوس! ڳوٺن جي اداس ۽ مايوس ماحول سائنس ۽ جديد ٽيڪنالوجي پنهنجا قدم ڪونه رکيا آهن ۽ هتي انهيءَ سوال جو اڀرڻ فطري عمل آهي ته اهو ماحول ۽ اها زندگي جيڪا جديد سهولتن کان ناواقف هجي جيڪا سڌائس ۽ جديد ٽيڪنالوجي کان دور هجي جيڪا جهرمر لائينن کان محروم هجي آخر ڪيئن ٿي خوشي جو سرچشمو ٿي سگهي؟

جناب صدر! ڳوٺاڻي زندگي سڀني برائين جي نرسري آهي، تعليم کان وانجهيل، ماحول ۾ صرف چور، ڌاڙيل ۽ ڦورو ٿي جنم وٺندا آهن، اهڙو ماحول جتي علم ۽ عقل تي بندش هجي، جتي ترقي ممنوع هجي، اتان جو ماڻهو جانورن کان به بدتر زندگي گذاريندو هوندو. جڏهن

ڪيڊٽ عامر حسين پنهور

ڪٽ نمبر: 1125

محمد بن قاسم ڊويزن

احمد علي
ليڪچرر

شهري ماڻهو وڌيڪ خوش آهن (تاريخ)

حقيقت هن حال جي، جي ظاهر ڪيان ڌري

ته لڳي ماڻ مرن ڪي، ڏونگر پون ڌري،

ويجن وڻ ٻري، اوڀر اڀري ڪين ڪي.

جناب صدر! ڪڏهن ڪڏهن ماڻهوءَ جي دل ڪنهن جي معصوميت تي لڙڪ وهائڻ

چاهيندي آهي، جي ها جناب صدر! هن مهل منهنجي دل به منهنجي معصوم ۽ اڻڄاڻ دوستن تي روئڻ

ٿي چاهي. منهنجا دوست خبر ناهي موئن جي ڌڙي واري دؤر جي ڳالهه ٿا ڪن جو ليڪو ڪڍي

بيهي رهيا آهن ته ڳوٺاڻا ماڻهو وڌيڪ خوش هوندا آهن.

شريف شهر جو نالو، ذليلي تي پيو آه،

رفيق راهه بدلجي، رذيل ٿي پيو آه،

علاج خوف زده آ، جو درد غنڊو آ،

حڪيم پاڻ ڪڏهو ڪو عليل ٿي پيو آ.

جناب صدر! فرسوده ۽ پراڻين روايتن جي پوئلڳ منهنجي نادان دوستن کان پڇو ته

ڇا هو پاڻ ڳوٺاڻي زندگي قبول ڪندا؟ الميو اهو آهي ته پاڻ شهر جي پر آسائش ۽ پرسڪون ماحول

۾ رهندڙ ماڻهو ڳوٺ جي تنگ ۽ تڪليف ده زندگي کي بهتر سمجهي رهيا آهن.

منهنجا فرسوده روايتن جا پوئلڳ دوست پنهنجي رويي ۾ قطعي طور حقيقت پسند

ناهن، اگر هو حقيقت پسنديءَ جو مظاهرو ڪن ها ته پوءِ يا ته شهرن جي آرام ۽ آسائش جي

تعريف ڪن ها يا ته رلي ڪلهي تي ڪشي ٻهراڙيءَ ۾ وڃي ڪنهن پونگڙيءَ ۾ قديم طرز زندگي

اپنائين ها.

الهي
زمير
يه
مضو
ان
بشر
عليه
ڪو
تر
تر

ڪيڊٽ ذوهيب شيخ

ڪٽ نمبر: 2K032

لياقت ڊويزن

اسلام ۾ علم جي اهميت

علم جي معنيٰ آهي ڄاڻڻ ۽ سڃاڻڻ. قرآن ۽ حديث جي رهنمائي ۾ مسلمان کي علم جي طرف سڀ کان وڌيڪ توجہ ڏيڻ گهرجي. علم کانسواءِ انسانيت جي ضرورتن کي نه ته سڃاڻي سگهجي ٿو ۽ نه ئي پورو ڪري سگهجي ٿو. علم جي ذريعي حلال ۽ حرام، فائدي ۽ نقصان جي تميز به پيدا ٿيندي آهي. قرآن ڪريم مسلمانن لاءِ زندگي جو مڪمل ضابطو آهي. ان ۾ علم حاصل ڪرڻ جي جيتري هدايت ڪئي وئي آهي ان جو مثال ٻين مذهبن ۾ نٿو ملي. قرآن پاڪ ۾ علم جي باري ۾ بار بار ۽ مختلف انداز ۾ زور ڏنو ويو آهي ۽ سڀ کان پهرين وحي اها ئي نازل ٿي ته: ”پڙه پنهجي پروردگار جي نالي سان جنهن توکي پيدا ڪيو“

”اي نبي — اهو ٻڌايو ته ڇا اهي ماڻهو جيڪي علم وارا آهن ۽ جيڪي بي علم آهي، اهي برابر ٿي سگهن ٿا؟“.

”توهان مان جن ماڻهن ايمان آندو آهي ۽ جن کي علم ڏنو ويو آهي، الله انهن جا درجا بلند ڪندو“.

قرآن پاڪ ۾ جيترو علم تي زور ڏنو ويو آهي ان کان وڌيڪ حديثن تي زور ڏنو ويو آهي. علم جي اشاعت جي سلسلي ۾ نبي صلعم جي ڪوششن جو هن ڳالهه مان اندازو لڳائي سگهجي ٿو ته جنگ بدر کانپوءِ جيڪي ڪافر قيدي آزاد ٿيڻ لاءِ معاوضو نه ڏئي سگهيا، انهن لاءِ پاڻ صلعم جن فرمايو ته اهي ڏهن مسلمان ٻارن کي پڙهڻ ۽ لکڻ سيکارين ته انهن کي آزاد ڪيو ويندو. علم جي اهميت ۽ فضيلت حديثن جي روشني ۾ هيٺين روايتن مان معلوم ٿئي ٿي.

* علم جي طلب هر مسلمان (مرد ۽ عورت) تي فرض آهي.

* علم ۽ حڪمت مومن جي گم ٿيل ميراث آهي. جتان به مليس ان کي حاصل ڪرڻ جي ڪوشش ڪري.

فهرست

صفحہ	ليکڪ	عنوان	شمار
3	ڪيڊٽ ذوهيب شيخ	اسلام ۾ علم جي اهميت	1
4	ڪيڊٽ عامر حسين پنهور	شهري ماڻهو وڌيڪ خوش آهن	2
7	ڪيڊٽ حافظ عميس	توبه ۽ استغفار	3
9	سراج احمد چنا، ليڪچرار	شاهه لطيف جي شاعري ۾ توحيد جو عقيدو	4
14	ڪيڊٽ قاضي جنيد احمد	ضرورت ايجاد جي ماءُ آهي	5
16	ڪيڊٽ ڪاشف سومرو	ڪاليج ۾ آخري سحري	6
18	ڪيڊٽ سعيد منظور وڳڻ	اڳوڻي ۽ اڄ جي تعليم	7
19	ڪيڊٽ حبيب يونس سومرو	بڌي	8
20	ڪيڊٽ عمار اصغر شيخ	اڄ جي دنيا، ڪمپيوٽر جي دنيا آهي	9
21	ڪيڊٽ فيصل غوث شاھ	سائنسي ايجادون ۽ زندگي	10
23	ڪاشف ضياءَ دراني، اسسٽنٽ پروفيسر	محمد علي ڪلي هڪ عظيم باڪسر	11
25	ڪيڊٽ عمران حسين	دوستي	12
27	ڪيڊٽ سليم عباس لاشاري	سائنس جا ڪرڻا	13
30	ڪيڊٽ ظهيرالدين نظاماڻي	جيسين جيئرا آهيون جهان ۾	14
32	ڪيڊٽ مسعود اخلاق	انجام پاڙڻ	15
33	محمد يوسف سمون، زراعت سپروائيزر	گهريلو پيماني تي پاڇين جي پوک ۽ موسم	16
36	ڪيڊٽ نثار احمد سومرو	ماءُ هڪ وڏي نعمت آهي	17
38	سليم سهتو، اسسٽنٽ پروفيسر	قاضي قاضن سيوهائي	18

محمد علي قاسم
پيچر شعبي

الهي
زمين

مصور

اے
بشر

علم
کوئي

تری
تری

سندي پاگو

سُتائتي جاگ، نند نه کجي ايتري،
 توجو سائيه پانئيو، سوماجاندي جو ماگ
 سلطاني سهاگ، نندون کندي نه ملي

شاه عبداللطيف ڀٽائي رح

کیڈٹ: سید عمران صغیر
کٹ نمبر: 2K-085
جناب ڈویژن

کیڈٹ: منصور رضا
کٹ نمبر: 98127
شہباز ڈویژن

”اے میرے پاکستان“

ہم تجھ پر قربان اے میرے پاکستان
تیری اونچی شان اے میرے پاکستان
یہ سبز ہلالی پرچم اور برے کھلیان
یہ ٹھرنوں کی آوازیں اور برے کسان
اور برے کسان
اے میرے پاکستان

یہ سرحد کے رکھوالے یہ مرے جری جوان
دشمن دیکھ کے ڈر جائے یہ ایسی کڑی کمان
یہ ایسی کڑی کمان
اے میوے پاکستان
آنے والی نسلیں رکھیں تیرا اونچا نام
تو اللہ کا انعام تو اللہ کا پیغام
تو اللہ کا پیغام
اے میرے پاکستان

ہم تجھ پر قربان اے میرے پاکستان
تیری اونچی شان اے میرے پاکستان

-X-X-X-

غزل

وہ جو انجان نظر آتا ہے
دل کا مہمان نظر آتا ہے
خونِ دل سے جو چمن سینچا تھا
آج ویران نظر آتا ہے
جو بھی آتا ہے جہاں میں یارو
خود سے انجان نظر آتا ہے
جس نے نفرت سے ہمیں دیکھا تھا
خود پشیمان نظر آتا ہے
جب اٹھاتا ہوں کسی پر انگلی
اپنا ہی گریبان نظر آتا ہے

-X-X-X-

جناب والا!

آج غریب نوجوان اپنی زندگی کے تقریباً ۲۶ سال تعلیم کے حصول میں لگا کر بھی نوکری کے لیے دردر کی ٹھوکریں کھاتا ہے، نوکری بھی نہیں ملتی، اگر نوکری ملتی ہے تو اُسے جس کے ہاتھوں میں سفارشی پرچی اور رشوت کے لیے جیسے نوٹوں سے بھری ہوئی ہوں۔ اسی لیے تو فیض نے کہا تھا کہ:

یہ داغ داغ اجالا یہ شب گزیدہ سحر
وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں
یہ وہ سحر تو نہیں جس کی آرزو لے کر
چلے تھے یار کہ مل جائے گی کہیں نہ کہیں
فلک کے دشت میں تاروں کی آخری منزل
کہیں تو ہوگا شب ست موج کا ساحل
کہیں تو جا کے رگے گا سفینہ غمِ دل

لیکن غمِ دل کا یہ سفینہ کہیں نہیں رکا ۰۰۰ میرے وطن کے مزدور کو منزل نہیں ملی، کسان، استاد اور کلرک سمیت لاکھوں افراد اس سحر کی تلاش میں ہیں جس کا خواب انھوں نے دیکھا تھا ۰۰۰ آج بھی لاکھوں افراد اس حسین صبح کے منتظر ہیں جب مظلوموں کی دادی ہوگی:

جب تخت گرائے جائیں گے
جب تاج اچھالے جائیں گے
کچھ اپنی سزا کو پہنچیں گے
کچھ اپنی جزا لے جائیں گے

-X-X-X-

جناب والا!

آج غریب نوجوان اپنی زندگی کے تقریباً ۲۶ سال تعلیم کے حصول میں لگا کر بھی نوکری کے لیے دردر کی ٹھوکریں کھاتا ہے، نوکری بھی نہیں ملتی، اگر نوکری ملتی ہے تو اُسے جس کے ہاتھوں میں سفارشی پرچی اور رشوت کے لیے جیبیں نوٹوں سے بھری ہوئی ہوں۔ اسی لیے تو فیض نے کہا تھا کہ:

یہ داغ داغ اجالا یہ شب گزیدہ سحر
وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں
یہ وہ سحر تو نہیں جس کی آرزو لے کر
چلے تھے یار کہ مل جائے گی کہیں نہ کہیں
فلک کے دشت میں تاروں کی آخری منزل
کہیں تو ہوگا شب ست موج کا ساحل
کہیں تو جا کے رگے گا سفینہ غمِ دل

لیکن غمِ دل کا یہ سفینہ کہیں نہیں رکا ۰۰۰ میرے وطن کے مزدور کو منزل نہیں ملی، کسان، استاد اور کلرک سمیت لاکھوں افراد اس سحر کی تلاش میں ہیں جس کا خواب انہوں نے دیکھا تھا ۰۰۰ آج بھی لاکھوں افراد اس حسین صبح کے منتظر ہیں جب مظلوموں کی داد رسی ہوگی:

جب تخت گرائے جائیں گے
جب تاج اچھالے جائیں گے
کچھ اپنی سزا کو پہنچیں گے
کچھ اپنی جزا لے جائیں گے

-x-x-x-

چاہیں گے... لیکن افسوس!

وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں

صدر محترم! ہم تو سمجھتے تھے کہ آزادی کی سحر بڑی صاف و شفاف ہوگی، اس کا اُلا بے باغ ہوگا لیکن افسوس
میرے وطن کو میرے اپنوں نے لوٹ لیا، کبھی اسلام کے نام پر، تو کبھی روٹی، کپڑے اور... کے نام پر تو کبھی شریعت
کے نام اور کبھی جمہوریت کے نام پر:

بارش کے بعد بھی جس کا وہی عالم ہے
ہم تو سمجھ رہے تھے کہ موسم بدل گیا

جناب والا!

میرے وطن کو آزاد ہوئے نصف صدی سے زیادہ وقت ہو چکا ہے، لیکن میرے کھیتوں کو اپنے لہو سے سینچنے
والا کسان بے حال ہے، مزدور کی زندگی اک جنجال ہے۔ معلم مفلوک الحال ہے، کلرک کنگال ہے لیکن! حاکم خوش حال
ہے اور سیاست دان نہال ہے۔

صدر محترم!

میرے ملک میں مسند اقتدار سے چمٹے رہنے، وطن کی دولت لوٹنے اور پردیس میں کوٹھیاں بنانے والوں کی
کمی تو نہیں لیکن کمی ہے تو غریب سے ہمدردی کرنے والوں کی ۱۰۰۰ امیر کو چھینک بھی آجائے تو مہنگے ترین اسپتالوں
میں سرکاری خرچ پر علاج ہوتا ہے اور غریب کا کوئی پرسان حال نہیں۔

اسی لیے جناب والا یہ کہنا پڑتا ہے کہ:

وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں

جناب صدر!

حصولِ آزادی کے سفر میں ہمارے اکابر نے کب یہ سوچا تھا کہ آزاد ملک میں ہمارے اپنے نوجوان بے
روزگاری کے ہاتھوں خودکشی پر مجبور ہوں گے۔ ہمارے اکابر نے کب یہ سوچا تھا کہ زر پرستی کے اس دور میں جاہلوں
کے لیے تو گلاب اور قند کے شربت ہوں اور دانا خونِ جگر پینے پر مجبور ہوں گے۔ تازی گھوڑے پر پالان ڈال کر اُسے
گدھا بنا دیا جائے گا اور گدھے کو سجا کر اس کی عزت کی جائے گی؟

کیڈٹ: عمیر افضل

کٹ نمبر: 2K-05

اقبال ڈویژن

وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں

(یہ تقریر نکل پاکستان انٹراسکول مقابلہ تقاریر میں کی گئی)

جو صیب پبلک اسکول کراچی کے زیر اہتمام منعقد کیا گیا)

جناب صدر!

جب میں اس ملک کے عوام کو ظلم کی چکی میں پستے، مفلسی کا عذاب جھیلتے، دہشت گردی کا نشانہ بنتے اور آزادی کے نام پر غلامی کے طوق گلے میں ڈالے دیکھتا ہوں تو مجھے کہنا پڑتا ہے کہ:

وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں

صدر ذی قدر!

ہمیں آزادی کی بہت بڑی قیمت چکانی پڑی ہے، آزادی کی منزل تک پہنچنے کے لیے ہمیں آگ اور خون کا دریا پار کرنا پڑا ہے۔ حصول آزادی کے اس سفر میں نیزے تھے، بھالے تھے، برچھیاں تھیں، کرپائیں تھیں اور ان کے درمیان ہم نہتے تھے۔ تنہا تھے لیکن پھر بھی منزل آزادی کا انتخاب کیا کیوں کہ ہمارے عزم جواں تھے اور ولولے تازہ، اور پھر چشمِ فلک نے دیکھا کہ نور آزادی نے غلامی کی ظلمتِ شب کو شکستِ فاش دی:

ملی نہیں ہے ہمیں ارضِ پاک تحفے میں

جو لاکھوں دیپ جلے ہیں تو یہ چراغِ جلا

صدر ذی شان!

حصول آزادی کے بعد ہم یہ سمجھتے تھے کہ ہمیں اپنی منزل مل گئی ہے۔ اب ہمارے دکھوں کا مداوا ہوگا، غموں سے نجات ملے گی، جھوٹ، چوری اور بے ایمانی کا خاتمہ ہو جائے گا اور اب وہی ہوگا جو غریب، محکوم اور مجبور انسان

غلط نہ ہوگا کہ دہشت گردوں کے تمام گروہوں میں یہی سب سے زیادہ مہلک ہے۔ یہ گروہ نہ صرف تعلیمی ماحول کو گھن کی طرح کھانے لگتا ہے بلکہ معمارانِ وطن کی تمام صلاحیتوں، جذبوں اور تمناؤں کو اسلحے اور منشیات کے ذریعے ختم کر ڈالتا ہے۔ دہشت گردوں کا یہ گروہ کینسر سے بھی زیادہ خطرناک ہوتا ہے یہ ملک و ملت کے لیے زہرِ قاتل کا درجہ رکھتا ہے۔ بد قسمتی سے آج ہمارا ملک بھی دہشت گردی کے مختلف گروہوں کی آماجگاہ بن چکا ہے۔

دہشت گردی ملک کے تمام حصوں میں پھیل چکی ہے جس کی وجہ سے ملک کو بہتر نقصان اٹھانا پڑ رہا ہے۔ دہشت گردی کی وجہ سے پاکستان کا نام پوری دنیا میں بدنام ہو رہا ہے اور پاکستان میں آئے ہوئے غیر ملکیوں پر حملے سے غیر ملکی پاکستان چھوڑ کر اپنے وطن واپس جانے کی کوشش کر رہے ہیں جس سے دنیا میں پاکستان کی ساکھ متاثر ہو رہی ہے اور معیشت بھی تباہ ہو رہی ہے۔ اگر ہمارا یہی حال رہا تو ہم کبھی بھی ترقی نہیں کر سکیں گے۔ ملک میں غربت اور بے روزگاری بڑھ جائے گی اور تعلیمی تناسب بھی کم ہو کر بالکل ختم ہو جائے گا۔ دہشت گرد جو مال اسلحے کی خریداری پر خرچ کرتے ہیں اگر اسے کاروبار میں لگائیں اور ملک میں کارخانے قائم کریں تو نہ صرف بے روزگاری ختم ہوگی بلکہ ملک کو بھی مالی طور پر استحکام حاصل ہوگا اور خوشحالی بڑھے گی۔

حکومت کو چاہیے کہ دہشت گردی کو روکنے کے لیے ایسی مہم چلائے جس سے قوم کو دہشت گردوں سے نجات حاصل ہو اور ہمیں بھی چاہیے کہ ہم سیکورٹی ایجنسیوں اور محکمہ پولیس کے ساتھ تعاون کریں تاکہ پاکستان کی دھرتی دہشت گردوں سے پاک ہو جائے اور ہمیشہ خوش حال رہے۔

-X-X-X-

عقل اور خواہش

جانوروں میں خواہش پائی جاتی ہے لیکن عقل نہیں ہوتی۔ فرشتوں میں عقل ہوتی ہے لیکن خواہش نہیں پائی جاتی۔ انسان میں یہ دونوں باتیں ہیں۔ اس میں عقل بھی ہے اور خواہش بھی۔
اگر انسان خواہش سے عقل کو دبا لیتا ہے تو جانوروں کی صف میں شامل ہو جاتا ہے اور اگر عقل سے خواہش کو دبا لیتا ہے تو اس کا شمار فرشتوں کی صف میں کیا جائے گا۔

انتخاب: کیڈٹ جنید بھٹی، کٹ نمبر: 9832، لطیف ڈویرن

دہشت گردی ایک بُرا فعل ہے

حالیہ دور میں دہشت گردی ہمارے معاشرے میں خاصی عام ہو گئی ہے جو افسوس ناک امر ہے۔ دین اسلام میں دہشت گردی کی سخت ممانعت کی گئی ہے کیوں کہ تمام مذاہب میں صرف دین اسلام ہی کو امن و سلامتی کی ضمانت ٹھہرایا گیا ہے۔ دہشت گردی کا فعل نہ صرف انسانی ماحول کا امن و سکون چھین لیتا ہے بلکہ جو لوگ دہشت گردی کا نشانہ بنتے ہیں ان کے خاندان والوں کی زندگی بھی اجیرن ہو جاتی ہے اور انھیں شدید دکھ اور صدمہ پہنچتا ہے، بہت سے بچے اپنے ماں باپ سے محروم ہو جاتے ہیں، مائیں اپنے بچوں سے ہاتھ دھو بیٹھتی ہیں اور والدین کی ہلاکت کی وجہ سے بچوں کے خواب ادھورے رہ جاتے ہیں اور وہ معاشرے میں در بدر ہو جاتے ہیں۔ معاشرے کا ہر فرد یہی چاہتا ہے کہ دہشت گردی کا جڑ سے خاتمہ کر دیا جائے۔

دہشت گردی کے مختلف گروہ ہیں۔ مثلاً کوئی گروہ معصوم شہریوں کی جان لیتا ہے، کوئی چھوٹے بچوں کو اغوا کرتا ہے تو کوئی شہریوں پر فائرنگ کر کے ان میں خوف و ہراس پھیلاتا ہے۔ اپنے مفادات کے لیے شہریوں پر بمباری کرتا ہے۔ دہشت گردوں کے تمام گروہ دراصل حق کے سامنے باطل کا کردار ادا کرتے ہیں اور ملک دشمن عناصر کا آلہ کار بن کر دہشت گردی کے نت نئے منصوبے بناتے ہیں مگر نہایت دکھ کے ساتھ یہ کہنا پڑتا ہے کہ دشمن کے ناپاک عزائم کو پایہ تکمیل تک پہنچانے والوں میں اپنے ملک کے باسی بھی شامل ہوتے ہیں جو ذاتی مفاد کی خاطر جس شاخ پر اپنا آشیانہ بناتے ہیں اسی کو کاٹنا چاہتے ہیں۔

دہشت گردوں کے ایک گروہ کا تعلق تعلیمی ماحول کو برباد کرنے اور تعلیمی اداروں کے پرسکون ماحول میں ”انارکی“ پھیلانے نیز درس گاہوں کو اپنے ناپاک عزائم کی آماج گاہ بنانے والوں سے ہوتا ہے۔ اور اگر یہ کہا جائے تو

کیڈٹ: مبشر علی قائم خانی

کٹ نمبر: 9858

لطیف ڈویژن

کیڈٹ: فیصل جعفر

کٹ نمبر: 9948

محمد بن قاسم ڈویژن

غزل

رہ الفت میں یوں بدنام نہ کر
جذبہ عشق کو ناکام نہ کر
آنسوؤں سے مرا دامن تر ہے
اب رُلانے کا مجھے کام نہ کر
جان دے دوں گا تری اُلفت میں
مجھ پہ بے داد سر عام نہ کر
میری تنہائی مجھے ڈس لے نہ کہیں
فرقتوں کو تو مرے نام نہ کر
میں وفا کیش ہوں جانِ جاناں
یونہی ظالم مجھے بدنام نہ کر

-X-X-X-

پٹارو کے سنہری دن

صبح ہوئی ہے شاہی کٹ میں اور فل کٹ میں شام
ہم نے اپنی دنیا کردی کالج ہی کے نام
پی ٹی وی ٹی رگڑا شگوا یا پھر ایکسٹرا ڈرل
یہی تو اپنے رہ گئے یارو! سب سے اچھے کام
ہیر کنگ ہو جائے تو ہم پہروں ہنستے رہتے ہیں
اپنا حلیہ دیکھ کے یارو! شرمائے گلفام
سیکورٹی میں ایسی سختی ایجوٹنٹ نے کر دی ہے
کوشش اپنی بنک کی بھی اب ہوتی ہے ناکام
چوبیس گھنٹے سہے سہے رہتے ہیں کیڈٹس
ڈیلی آرڈر میں ”رگڑے“ کی ہیں جو خبریں عام
کوئی بولے ڈیوٹی کیڈٹ کوئی پکارے ڈڈو
فیصل میں اب بھول چکا ہوں اپنا اصلی نام

-X-X-X-

کچھ توقف کے بعد اُس نے مجھ سے کہا کہ اگر تم دھیان سے دیکھو تو اس جھیل میں پانی نہیں بلکہ میرے بھائیوں کا خون ہے جو اس ٹھنڈی ہوا میں خوش بو بن کر بکھر گئے ہیں مگر آج بھی دنیا کو آواز لگا کر یہی کہہ رہے ہیں کہ:

دیکھو... دیکھو...! دیکھو...!

کشمیر... ہے...!

شہداء نے پکارا ہے فردوس کے بالا خانوں سے
ہم راہِ وفا میں کٹ آئے تمہیں پیار ہے اب تک جانوں سے

-X-X-X-

کیا آپ جانتے ہیں...؟

- ☆ حضور اکرمؐ نے حضرت جبرائیل کو اصل روپ میں صرف دو مرتبہ دیکھا تھا۔
- ☆ کوئٹہ پاکستان کا سب سے اونچا شہر ہے۔
- ☆ جان ٹیلر وہ امریکی صدر ہے جس کے چودہ بچے تھے۔
- ☆ سوئٹزر لینڈ کی ریاستوں کو گینیز کہا جاتا ہے۔
- ☆ امریکی صدر اینڈریو جانسن نے اپنی شادی کے بعد پڑھنا لکھنا سیکھا۔
- ☆ شہد کی مکھی کی پانچ آنکھیں ہوتی ہیں۔
- ☆ الیگزینڈر ڈیو مازوہ واحد شخص تھا جو ناول لکھتے وقت نیلا کاغذ، اشعار لکھتے وقت زرد کاغذ اور عام مضامین لکھتے وقت گلابی رنگ کا کاغذ استعمال کرتا تھا۔
- ☆ شاہراہ پاکستان کو ہنگامی حالت میں رن وے کے طور پر بھی استعمال کیا جاتا ہے۔
- ☆ زیورج (جرمنی) میں دنیا کا سب سے بڑا سونے کی فروخت کا بازار ہے۔
- ☆ قائد اعظم کے مزار میں جو فانوس آویزاں ہے۔ وہ اسی فنٹ لمبا اور اس کا وزن تقریباً ۱۸۴ من ہے۔
- ☆ دنیا میں سب سے زیادہ آبشاریں ناروے میں ہیں۔
- ☆ دنیا کا سب سے بڑا ۱۱ ٹی بجلی گھر کینیڈا میں واقع ہے۔
- ☆ کنگ باکن ہمالیہ کی وہ چوٹی ہے جسے ابھی تک سر نہیں کیا گیا۔

انتخاب: کیڈٹ عمر فاروق، کٹ نمبر 98122، لیاقت ڈویژن

کیڈٹ ارسلان آفتاب

کٹ نمبر 1142

محمد بن قاسم ڈویژن

کشمیر لہو لہو

اُس روز معمول کے مطابق جب میں ورزش سے فارغ ہو کر اخبار پڑھنے بیٹھا تو میری نظر اخبار کے اُس کونے پر ٹھہر گئی جہاں قائد اعظم کا یہ کافرمان لکھا ہوا تھا ”کشمیر پاکستان کی شہہ رگ ہے“۔ اس کو پڑھتے ہی جیسے میرے اندر کا انسان مجھ سے رہ رہ کر یہ سوال کرنے لگا کہ کیا میں نے اُس دھرتی کو جسے ہم اُس کے وجود سے جدا ہونے سے نہ روک سکے تھے پلٹ کر دیکھا ہے۔ اپنے ضمیر کی اس ملامت کے بعد میں نے جونہی نظر اٹھا کر اپنے کشمیر، جنت نظیر کی طرف دیکھا تو میری روح کانپ اٹھی، میری آنکھوں میں لہو اتر آیا جب میں نے اُن بیٹوں کا خون جنہیں اُن کی ماؤں نے سینے سے لگا کر پالا ہوا تھا دریاؤں کے پانی میں بہتا دیکھا، ماؤں، بہنوں اور بیٹیوں کی عزتوں کو تار تار ہوتے دیکھا، درندگی کو چلتی ہوئی ہوا میں پایا اور اُن معصوم کشمیریوں کو گھروں میں دبا اور سہا ہوا دیکھا جو اس بات کے منتظر تھے کہ کب موت اُن کی تقدیر بن جائے۔ جب میں اس ہولناک منظر کو برداشت نہ کر سکا تو میں نے آنکھیں بند کر لیں مگر میری بند آنکھیں بھی مجھے اس زہریلی حقیقت سے نہ بچا سکیں اور میرے تصور میں ہر طرف چنار کے وہ پیڑ آنے لگے جن سے خون ٹپک رہا تھا۔ میں نے حقیقت سے چشم پوشی کے لیے ایک طرف سر پٹ دوڑ لگا دی جب میں تھک کر ایک جھیل کے کنارے سانس لینے کے لیے رکا تو مجھے کچھ دور سے ایک معصوم بچہ آتا دکھائی دیا۔ جس کے ہاتھ میں کوئی کھلونا تھا۔ جب وہ بچہ میرے قریب آیا تو میں یہ دیکھ کر ششدر رہ گیا کہ اُس بچے کے پاس کوئی کھلونا نہیں بلکہ بندوق تھی۔ جب میں نے اُس بچے سے اُس کے ہاتھ میں کھلونے کی جگہ بندوق کا سبب پوچھا تو اُس نے جواب دیا کہ کھلونے تو اُن بچوں کے لیے ہوتے ہیں جو آزاد فضا میں جنم لیتے ہیں۔ اُن بچوں کے لیے نہیں جو پیدا ہوتے ہی کسی کی ماتم کی آواز سے سہم جاتے ہیں، ہوش سنبھالتے ہی اپنے خاندان والوں کے خون کی ہولیاں دیکھتے ہیں، سر عام ماؤں، بہنوں کی آبرو لٹتے دیکھتے ہیں۔

جس ہستی کے سر پر ہے وہ استاد ہے۔ اساتذہ اور طلبہ کا رشتہ بڑا ٹوٹ ہوتا ہے۔ ان دونوں کے باہمی روابط کی بدولت معاشرے میں صحت مند ماحول قائم ہوتا ہے۔ بچے کی شخصیت کی تعمیر میں اساتذہ کی انفرادی توجہ کا بڑا دخل ہوتا ہے اور استاد کی یہ توجہ طلبہ کے مستقبل کے لیے روشن راہیں پیدا کرتی ہے۔ استاد اور شاگرد کے باہمی روابط کی بدولت ملک میں باشعور، روشن دماغ، اور تجسس و تحقیق کے مالک افراد پیدا ہوتے ہیں۔ یعنی استاد ایک ایسی فیکٹری کا کارکن ہے جہاں نوع انساں کی قسمت بنتی ہے اور مقدس فریضے کی تکمیل ہوتی ہے۔ بقول شاعر:

قسمتِ نوع بشر تبدیل ہوتی ہے یہاں
اک مقدس فرض کی تکمیل ہوتی ہے یہاں

الغرض ایک طالب علم کی تمام اچھی صفات استاد ہی کی مرہونِ منت ہیں۔ استاد کی توجہ سے طالب علم اپنے ملک و قوم کے لیے زندگی کے مختلف شعبوں میں خواہ وہ سیاسی ہوں، سماجی ہوں، کھیلوں کا میدان ہو یا جنگ کا میدان وہ کارہائے نمایاں انجام دیتے ہیں جن کی مثال ملنی مشکل ہی نہیں ناممکن ہوتی ہے۔

ارسطو کی نظر میں: ”استاد طالب علم کا زیور ہے۔ اور طالب علم استاد کا“، لیکن بڑے ہی افسوس کے ساتھ کہنا پڑتا ہے کہ آج کا طالب علم استاد کے مرتبے اور مقام سے نا آشنا ہے۔ وہ تعلیم یافتہ ہونے کے باوجود اپنی اقدار سے واقف نہیں۔ بعض طلبہ تو استاد کو محض ملازم ہی سمجھتے ہیں جو ہر ماہ ان سے فیس کی صورت میں تنخواہ وصول کرتا ہے۔ اسی لیے وہ ڈانٹ ڈپٹ کو مثبت معنوں میں نہیں لیتا۔ بعض والدین بھی اس کا منفی اثر لیتے ہیں۔ حقیقت یہ ہے کہ اس معاملے میں سب کو تھمیل، بردباری اور رواداری سے کام لینا ہوگا۔ تبھی ہم استاد کے کھوئے ہوئے وقار، درس گاہوں کی اہمیت اور معیارِ تعلیم کو بلند کر سکیں گے۔

-X-X-X-

کیڈٹ: محمد طاہر خورشید

کٹ نمبر: 2K164

شہباز ڈویژن

سمندر اور گوہر

کسی بھی معاشرے میں معلم کی ذات سب سے بلند اور اہم ترین حیثیت رکھتی ہے۔ کیوں کہ معلم کی ذات کا اثر ہی طلبہ کی شخصیت کو جاگر کرتا ہے۔ طلبہ معلم کی ذات کا اتنا اثر قبول کرتے ہیں کہ کسی دوسرے شخص سے متاثر نہیں ہوتے۔ کیوں کہ معلم اپنے ذاتی کردار سے بچوں کے سامنے اعلیٰ کردار کا نمونہ پیش کرتے ہیں جس کی وجہ سے طلبہ میں روشن صفات پیدا ہوتی ہیں۔ جن میں راست بازی، دیانت داری، ہمدردی، خلوص، تعاون اور محنت جیسی صفات سرفہرست ہیں۔ تعلیم کے میدان میں استاد کا کردار بنیاد کی حیثیت رکھتا ہے۔ جب کہ طالب علم اس بنیاد پر تعمیر ہونے والی عمارت کا درجہ رکھتے ہیں۔ استاد طالب علم کے ذاتی جوہر کو پنپنے کا موقع فراہم کرتا ہے۔ استاد ہی کے ذریعے طلبہ کی متوازن تربیت ہوتی ہے۔ طلبہ کے ذہن، اخلاق اور کردار دراصل اساتذہ ہی کے ذہن اور کردار کا آئینہ ہوتے ہیں۔ تاریخ کے مطالعے سے ہمیں پتا چلتا ہے کہ بڑی بڑی اصلاحی تحریکوں، اور سیاسی انقلابات کی محرک اساتذہ کی شخصیات ہی نظر آئیں گی۔ ماضی قریب میں جھانکیں تو ہمیں تحریک پاکستان میں بنیادی کردار ادا کرتے ہوئے اساتذہ نظر آئیں گے جب ہم مذہب اسلام سے رابطہ کرتے ہیں تو وہ بھی استاد کو اعلیٰ مقام پر فائز کرتے ہوئے دکھائی دیتا ہے اور جس سے مسلمان تو کیا غیر مسلم بھی انکار نہیں کر سکتا۔ والدین جس بچے کی تخلیق کا ذریعہ بنتے ہیں اس کا وجود صرف اور صرف فرش تک محدود ہوتا ہے مگر اساتذہ اسی وجود کو اپنے علم و تربیت کی بدولت عرش کی بلندی تک پہنچاتے ہیں۔ قرآن مجید کے احکامات یہ ہیں کہ: ”اگر تم نہیں جانتے تو عالموں سے پوچھو“۔ یہ احکامات اساتذہ کی اہمیت کا واضح ثبوت ہیں۔ تعلیم طلبہ کی صلاحیتوں کی نشوونما اس طور پر کرتی ہے کہ وہ معاشرتی بہبود کی بنیادوں کے حصول کی خاطر اپنی تمام قوتوں کو بروئے کار لائیں اور ایک متوازن معاشرہ منظم ہو سکے۔ یہ گہما گہمی

تمھاری تہذیب اپنے خنجر سے آپ ہی خودکشی کرے گی
جو شاخِ نازک پہ آشیانہ بنے گا ، ناپائیدار ہوگا

ڈاکٹر اقبال کے شاعرانہ کمال و جمال کے بے شمار رنگ ہیں۔ ہر جہت نیا انداز اور خوب صورتی لیے ہوئے
ان کی خیرہ اشعار سے ہر ملک پر فکر کے افراد فیض یاب ہوتے ہیں اور ہوتے رہیں گے۔ وہ ایک وسیع النظر
شاعر تھے اور انہوں نے شاعری کو ایک نئی جہت سے آشنا کیا۔ ان کے فارسی اشعار بھی نہایت بلند مقام رکھتے ہیں۔
ان کے اشعار پر مزاح کا پہلو بھی رکھتے ہیں۔ انھوں نے معاشرتی غفلت، بصیرت کے فقدان اور مسائلِ حیات سے
بے رخی پر طنز کے تیر چلائے لیکن یہ شاعری بھی بھرپور مقصد لیے ہوئے ہے۔ مثلاً انھوں نے اس زمانے میں
انگریزی معاشرے سے متاثر ہونے کے بڑھتے ہوئے رجحان کو دیکھ کر طنزاً فرمایا:

لڑکیاں پڑھ رہی ہیں انگریزی
ڈھونڈ لی قوم نے فلاح کی راہ
روش مغربی ہے مد نظر
وضع مشرق کو جانتے ہیں گناہ

اس زمانے میں لوگوں کی نوکر شاہی پر طنز کیا کہ:

میرا یہ حال بوٹ کی ٹو چاشتا ہوں میں
ان کا یہ حکم ، ” دیکھ ! میرے فرش پر نہ ریگ“
کہنے لگے ” اونٹ ہے بھدا سا جانور
اچھی ہے گائے رکھتی ہے کیا نوک دار سینگ“

آج ہم جس بد حالی کا شکار ہیں، ضرورت اس امر کی ہے کہ مسلمانوں، خصوصاً نوجوانوں میں عقابی روح
بیدار ہو اور اس کے لیے اقبال کی شاعری سے زیادہ سے زیادہ فائدہ اٹھایا جائے۔

عقابی روح جب بیدار ہوتی ہے جوانوں میں
نظر آتی ہے ان کو اپنی منزل آسمانوں میں

-X-X-X-

کیڈٹ: محمد عاطف بابر

کٹ نمبر 9895

محمد بن قاسم ڈویژن

حکیم الامت

علامہ محمد اقبالؒ پاکستان کے بنیادی فلسفے کے خالق ہیں، شاعر مشرق ایک ایسی شخصیت ہیں جو کسی تعارف کی محتاج نہیں۔ وہ پاکستان کے شہر سیالکوٹ میں پیدا ہوئے۔ فلسفے اور فارسی کی تعلیم حاصل کی جس نے ان کی شخصیت پر گہرا اثر کیا۔

”جہاں تازہ کی نمو“ علامہ اقبال کے کلام کا بنیادی فلسفہ ہے جب کہ ”فلسفہ خودی“ علامہ کے کلام کا مرکز و محور ہے۔ علامہ اقبال کے اس فلسفے نے مسلمانوں کی سوچ کے دھاروں کا رخ موڑ دیا اور تشنہ روحوں کو سیراب کر دیا۔ اس فلسفہ نے عوام و خواص میں بے پناہ مقبولیت حاصل کی اور آج تک شہرت رکھتا ہے۔

اقبال کی شاعری میں تصوف کا رنگ بہت گہرا ہے۔ جو اللہ تعالیٰ اور رسول اللہؐ سے ان کے گہرے قلبی لگاؤ کو ظاہر کرتا ہے۔ اپنے اکثر اشعار میں وہ اپنی ملت اور حضورؐ کی امت کی تعریف کرتے ہیں۔ اس کی تاریخ یاد کرتے ہیں اور اس حقیقت کو دہراتے ہیں کہ یہ امت، علاقے اور ملک کی حدود سے بالاتر ہے۔ تو حید پر اس کی اساس ہے اور کعبہ اس کا مرکز و محور ہے۔ وہ کہتے ہیں:

چین و عرب ہمارا ہندوستان ہمارا
مسلم ہیں ہم، وطن ہے سارا جہاں ہمارا
تیغوں کے سائے میں ہم، پل کر جواں ہوئے ہیں
خنجر ہلال کا ہے قومی نشان ہمارا

اقبال مشرقی تہذیب کے دل دادہ تھے اور مغربی تہذیب کو ناپسند فرماتے تھے۔ ۱۹۰۵ء سے ۱۹۰۸ء کے درمیان

اقبال یورپ میں علم حاصل کرتے رہے اور اس وجہ سے انھیں مغربی تہذیب کو سمجھنے کا موقع ملا۔ وہ فرماتے ہیں کہ:

احمد علی قاضی
لیکچرر شعبہ اُردو

کیڈٹ عاطف ریاض
کٹ نمبر: 99138
محمد بن قاسم ڈویژن

”پناہ گاہ“

چلچلاتی دھوپ میں آکاش پہ چیلوں کے غول
بے بسی کی دھول چھائی بج اٹھے طوفاں کے ڈھول
ٹٹماتے عکس میں چہروں پہ تھے کتنے ہی خول
خوف کی چنگھاڑ سے لرزا تھا دل، چھایا تھا ہول
نالہ و فریاد کے سمجھا کہاں کوئی تھاں بول
لب پہ خشکی چھا گئی اور آ گیا ان میں بھی جھول
بس یکا یک جھلملاتا نور سا اک چھا گیا
چلچلاتی دھوپ کو ابر بہاراں کھا گیا
چاہتوں کا زور طوفانوں کا دل دہلا گیا
کھوکھلے چہروں پہ حاوی حسن الفت آ گیا
اس فصیل مرمریں سے خوف بھی گھبرا گیا
سسکیوں میں گونجتا ہر نالہ معنی پا گیا
شربت طہور لب پہ نغمگی پھیلا گیا
پاک بانہوں کی پناہ گاہ پا کے میں چھپتا گیا
ماں تیری آغوش میں سویا تو جنت پا گیا

-X-X-X-

غزل

دعویٰ کر پائے نہ محفل میں شناسائی کا
ہم سے ہوتا بھلا ساماں تیری رسوائی کا
اپنی ہستی کو مٹایا تو یہ جانا ہم نے
عشق کی راہ میں کب کام ہے دانائی کا
آبلے پیروں کی تقدیر بنے جاتے ہیں
روپ دے ڈالا ہمیں اس نے تو رسوائی کا
گرچہ الفت میں بُرا حال ہوا ہے اپنا
بخشا اعزاز کیوں اس نے ہمیں ہرجائی کا
پوچھتا ہے کوئی جب حال تو ہنس دیتے ہیں
رونا روئیں بھلا کیسا غم تنہائی کا

-X-X-X-

Co-effectient of Linear Expansion اچھا اب اجازت چاہوں گا کیوں کہ مجھے ابھی
بھی معلوم کرنا ہے۔ اچھا اپنا خیال رکھنا اور اپنی Battery کو ہمیشہ Charge رکھنا۔ خد افذ

فقط تمہارا

ڈاکٹر ابج

ایم۔ ایس سی، پی۔ ایچ ڈی،

ماسٹرز ان Annalytical Fiziks

-X-X-X-

کیا آپ جانتے ہیں؟

- ☆ ۱۳ اگست ۱۹۴۷ء کو ریڈیو پاکستان نے اپنی پہلی سروس میں سورہ فتح کی تلاوت نشر کی۔
- ☆ اورنگ زیب وہ نفل بادشاہ ہے جس نے اپنے دور حکومت میں سکوں پر کلہ طیبہ لکھنا ممنوع قرار دے دیا تھا۔
- ☆ ریڈان گیس لوہے سے چار گنا زیادہ بھاری ہوتی ہے۔
- ☆ امریکی صدر جان ٹیلر نے نو اسی ڈگریاں حاصل کیں۔
- ☆ دنیا میں سب سے زیادہ فروخت ہونے والا ناول Valley of the Dolls ہے۔
- ☆ خالص دودھ میں % 87.17 پانی پہلے سے موجود ہوتا ہے۔
- ☆ سوڈان کے قومی ترانے کا نام "God Soldier" (اللہ کا سپاہی) ہے۔
- ☆ دنیا کا سب سے بڑا ہیلی پیڈ، این کھی، جنوبی ویت نام میں ہے۔
- ☆ مشہور جانور یاک (Yak) کے دودھ کا رنگ گلابی ہوتا ہے۔
- ☆ حنیف محمد نے بارہا دوس میں مسلسل ۱۶ گھنٹے اور دس منٹ تک کرکٹ کھیل کر ایک عالمی ریکارڈ قائم کیا۔
- ☆ برصغیر میں ہاکی کا کھیل برطانیہ سے آیا۔
- ☆ پاکستان کی طرف سے سب سے زیادہ ٹیسٹ کرکٹ میچ حنیف محمد نے کھیلے۔

کیڈٹ: عدنان، کٹ نمبر: 2K-007، اقبال ڈویژن

احمد علی
لیکچرر

ایلی
زمیں

یہ
مصور

اے
بشر

علیم
کوئی

تری
تری

کیڈٹ روہیل عزیز

کٹ نمبر 9802

لیاقت ڈویژن

پیک Physician کا اپنے محبوب کے نام خط

پیارے محبوب!

بعد از سلام عرض ہے کہ میں تمہیں اپنا یہ Proved خط اس وجہ سے تحریر کر رہا ہوں کہ میں نے تمہاری Sound Waves بہت عرصے سے نہیں سُنیں اور نہ ہی اُن کی Frequency معلوم کی ہے۔ شاید تم نے میری Love Theory کو Reject کر دیا ہے۔ تمہیں شاید اندازہ نہیں کہ میں تم سے کتنی زیادہ Velocity سے پیار کرتا ہوں۔ تم نے شاید میرے دل کی Depth معلوم کرنے کا صحیح Formula Apply نہیں کیا۔ اسی وجہ سے تمہیں میرے پیار کی Maximum Range کا اندازہ نہیں ہو سکا۔ تم نے جب سے میرے اور اپنے درمیان High Resistance پیدا کر لیا ہے۔ میرے اندر کا سارا Flowing Current جم گیا ہے۔ میرے Power Station نے تمہیں کبھی نہیں بھلایا ہر وقت 240 Volt سے تمہیں یاد کرتا رہتا ہے اگر تمہیں اعتبار نہیں تو Galvanometer کے ذریعے میرے Current کا Flow معلوم کر سکتے ہو، کہیں ایسا نہ ہو کہ میری Battery تمہاری یاد میں Explode ہو جائے میں تم سے التجا کرتا ہوں کہ تم اپنے اور میرے درمیان تمام Resistance ہٹا کر Capacitor لگاؤ تاکہ ہم دونوں کے Power station کا Connection مکمل ہو جائے۔ خُدا کے لیے میرے اور اپنے درمیان Radius کم کر کے Force of attraction بڑھاؤ، چاہے وہ Newton's Law of Gravitation کے مطابق ہی کیوں نہ ہو۔ اتنی ناراضگی تو Ruther Ford نے بھی اپنی Theory reject ہونے پر نہ کی تھی۔ میں نے تو صرف تمہارے Transformer میں کچھ Corrections کی ہیں۔

آپ لوگوں کی ہمت کی داد دینی چاہیے کہ آپ حضرات اپنے اسکولوں میں غیر ملکی زبان سکھارہے ہیں۔ اگر میں اپنے ملک میں اُردو سکھانے کی صرف تجویز پیش کرتا تو مجھے اگلے دن دماغی اسپتال میں داخل کر دیا جاتا۔ آپ واقعی بہادر قوم ہیں۔ اب نہ جانے انہوں نے بہادر کا لفظ استعمال کرتے ہوئے کس جانب اشارہ کرنا چاہا تھا۔ ہمیں اپنی معاشرت اور قومی تشخص مٹانے پر یا کالے انگریز کھلوانے پر۔

اکثر حلقوں کا خیال ہے کہ ہم انگریزی سیکھ کر ہی ترقی حاصل کر سکتے ہیں کیوں کہ انگریزی زبان میں سائنسی و علمی کتابوں کا ذخیرہ موجود ہے اور زیادہ تر علمی کتابیں مغربی ممالک سے آتی ہیں جو انگریزی میں ہی ہوتی ہیں اور ان کو سمجھنے کے لیے انگریزی زبان سمجھنا ضروری ہے۔ مگر شاید وہ یہ بھول جاتے ہیں کہ سرسید نے بھی تو ایک محمدن اینگلو اورینٹل سائنٹیفک سوسائٹی قائم کی تھی۔ جس میں ساری غیر ملکی کتابوں کا اُردو میں ترجمہ کیا جاتا تھا۔ سرسید نے اُردو زبان کی ترقی میں جو کردار ادا کیا وہ تاریخ میں سنہری الفاظ سے رقم ہے۔ آج جو اتنا سرمایہ کھیل تماشوں، غیر ملکی ایجنٹوں کی آسائشوں اور بڑے بڑے جلسوں میں خرچ ہو رہا ہے اس سے کیا ہم پاکستان میں ایک سائنٹیفک سوسائٹی نہیں بنا سکتے؟

یہ ایک ایسا سوال ہے جس کے بارے میں ہم سب کو خلوص نیت کے ساتھ سوچنا ہوگا۔

-X-X-X-

چمکتے حروف

- ☆ ہم دولت سے نرم بستر حاصل کر سکتے ہیں نیند نہیں۔ ☆ جوں جائے وہ منزل نہیں ہوتی وہ تو منزل کا نشان ہے۔
- ☆ شیر کا بچہ شیر ہی بنے گا خواہ اُس کی تربیت کہیں بھی ہو۔ ☆ مسکراہٹ روح کا دروازہ کھول دیتی ہے۔
- ☆ اُس خوشی سے دور رہو جو کل کو غم کا نشان بن کر دکھ دے۔ ☆ کسی کا دل نہ دکھا کہ تو بھی دل رکھتا ہے۔
- ☆ دنیا میں کئی عجوبے ہیں مگر انسان سب سے بڑا عجوبہ ہے۔ ☆ توبہ کرنا آسان ہے لیکن گناہ چھوڑنا بہت مشکل۔
- ☆ ہر اچھا کام پہلے ناممکن ہوتا ہے۔ ☆ دوستی اختیار کرو مگر اپنی آبرو کو ہاتھ سے نہ جانے دو۔
- ☆ محبت بلا آخر ہر شے کو فتح کر لیتی ہے۔

(انتخاب: کیڈٹ محمد منتظر، کٹ نمبر: 1004، لطیف ڈویژن)

کیڈٹ: عمار حیدر آرائیں

کٹ نمبر 99141

ایوب ڈویژن

قومی زبان اور ہم

اُردو کو اسلامی جمہوریہ پاکستان کی قومی زبان کا درجہ حاصل ہے۔ اُردو لشکری زبان کہلاتی ہے کیوں کہ یہ مختلف زبانوں سے مل کر بنی ہے۔ لہذا پاکستان میں علاقائی سطح پر بولی جانے والی زبانوں کی آمیزش اسے ہر مکتبہ فکر سے ہم آہنگ کرتی ہے۔ بانی پاکستان حضرت قائد اعظمؒ نے ۲۳ مارچ ۱۹۴۸ء کو جلسہ تقسیم اسناد ڈھا کہ یونیورسٹی میں فرمایا تھا۔

”اگر پاکستان کے مختلف حصوں کو باہم متحد ہو کر ترقی کی شاہراہ پر گامزن ہونا ہے تو اس کی سرکاری زبان ایک ہی ہو سکتی ہے اور وہ میری ذاتی رائے میں اُردو اور صرف اُردو ہے۔“

مگر افسوس سے کہنا پڑتا ہے کہ عہد حاضر میں مغربی کلچر کی رغبت اُردو زبان کے وجود کے لیے خطرہ بنتی جا رہی ہے۔ اب روزمرہ کی گفتگو میں انگریزی الفاظ کا استعمال نہ صرف بڑھ گیا ہے بلکہ سوسائٹی میں پڑھا لکھا اور ماڈرن کہلوانے کی ضمانت سمجھا جاتا ہے۔ پاکستان کے قیام سے پہلے ہمارے رہنماؤں نے بڑی کوشش کی کہ اُردو سرکاری دفاتر میں رائج ہو مگر آج پوری صدی گزر جانے کے بعد بھی سرکاری فائلوں میں انگریزی ہی انگریزی نظر آتی ہے۔ افسوس اس بات پر ہے کہ ہمارے بزرگ جن لوگوں سے آزادی حاصل کرنے کی جدوجہد کرتے رہے ہم انہی کی زبان استعمال کرنا چاہتے ہیں اور اس میں فخر محسوس کرتے ہیں۔

اسی حوالے سے مجھے انگلستان کے ایک ماہر تعلیم کا واقعہ یاد آ رہا ہے۔ موصوف پاکستان کے محکمہ تعلیم کا دورہ کرنے آئے تو دیکھا کہ سب اسکولوں میں انگریزی زبان سکھائی جا رہی ہے۔ دورہ کے اختتام پر انہوں نے فرمایا کہ

نو جوانوں کی آنکھوں میں نشے کے بجائے علم کا نور تھا اور ان کے ہاتھوں میں کتابیں تھیں مجھے اپنے عمل پر شرمندگی ہوئی مگر میرے ذہن میں پچھلی تصویر تھی جب چند نو جوان روشنی کے گرد حلقہ بنا کر نشہ کر رہے تھے۔ اسی لیے آج پھر چند نو جوانوں کا حلقہ اور روشنی دیکھی تو خیال آیا کہ شاید یہ بھی نشے میں اپنا مستقبل گھول رہے ہیں۔ لیکن یہ تو پڑھ رہے تھے

... میں نے ان نو جوانوں سے معذرت چاہی۔ جب میں پلٹنے لگا تو ان میں سے ایک نو جوان نے مجھ سے کہا کہ میں نہ صرف آپ سے بلکہ لوگوں سے یہ سوال کرنا چاہتا ہوں کہ آخر آپ سب اتنے ظالم کیوں ہیں؟
آپ لوگ ہم نو جوانوں کو اپنی رائے کے ترازو میں اتنی بے انصافی سے کیوں تولتے ہیں؟
چند نو جوانوں کی لغزشوں کی وجہ سے پوری نو جوان نسل کو مورد الزام کیوں ٹھہرایا جاتا ہے آخر کیوں؟
... آخر کیوں؟

نو جوان کی آواز میری سماعتوں پر ہتھوڑے سے برسائے لگی، بہت سے سوالیہ نشان میرا منہ چڑانے لگے۔ مجھ سے کچھ بن نہ پڑا۔

-X-X-X-

تلاشِ گمشدہ

حضرات! ہم سے "خلوص" گم ہو گیا ہے۔ اس کی عمر کئی ہزار برس ہے۔ گھر سے خود غرضی سے ان بن ہونے کی وجہ سے ناراض ہو کر چلا گیا ہے۔ اس کو آخری بار "ہمدردی" کے ساتھ دیکھا گیا تھا تب سے ان دونوں کی کچھ خبر نہیں۔
اس کے بھائی "اخوت" اور "سخاوت" بہت پریشان و بے قرار ہیں اور بہن "حب الوطنی" کا تو کچھ نہ پوچھیں۔
جب کہ اس کے دوست "محبت" اور "مہربانی" اس کی تلاش میں خود کھو گئے ہیں۔ اس کی غیر موجودگی میں اس کے دشمن شریکوں نے "تعصب" اور "ہوس" کے ساتھ مل کر تباہی و بربادی مچا رکھی ہے۔ اس کی ماں "انسانیت" شدید بیمار ہے اپنے جگر گوشے "خلوص" سے ملنا چاہتی ہے۔

آپ سب حضرات سے گزارش ہے کہ جس کو ملے وہ برائے مہربانی اس کی ماں کے پاس پہنچا دے۔

انتخاب: کیڈٹ مبشر علی قائم خانی، کٹ نمبر: 9858، لطیف ڈویژن

کیڈٹ عدنان آفتاب

کٹ نمبر 98109

جناح ڈویژن

سوالیہ نشان ۰۰۰؟

دسمبر کی اندھیری رات، ویران سڑک، خنک ہوا، رات کا دوسرا پہر۔ میں شال اوڑھے اپنے خیالوں میں گم
اک سمت جا رہا تھا۔ اچانک میری نظر سڑک کے اُس کنارے پر پڑی جہاں روشنی کے گرد کچھ نوجوان حلقہ بنائے بیٹھے
تھے۔ میں نے تصور کی آنکھ سے دیکھا، وہ نوجوان دن بھر کی سخت محنت مزدوری کے بعد تعلیم حاصل کر رہے تھے۔ قائد
کی محنت رنگ لارہی تھی۔ اقبال کا خواب شرمندہ تعبیر ہو رہا تھا۔ مگر جب میں اُن نوجوانوں کے پاس سے گزرا تو یہ دیکھ
کر ششدر رہ گیا کہ مستقبل کے وہ معمار ہیروئن کا نشہ کرنے میں مصروف تھے۔ مجھے قائد کی محنت رائیگاں اور اقبال کا
خواب کرچی کرچی ہوتا دکھائی دیا۔ یہ منظر کسی برے خواب کی طرح مرے ذہن میں نقش ہو گیا۔ میں نے خود کو حوصلہ دیا
اور خون کے گھونٹ پی کر گھر لوٹ آیا۔ میں ایک طویل عرصے تک خود سے یہ سوال کرتا رہا کہ کیا یہی وہ پاکستان ہے جس
کی خاطر میرے بزرگوں نے جان و مال کی قربانیاں دی تھیں؟ کیا یہی وہ نوجوان ہیں جن کے مستقبل کو تباہ بنا کر بنانے
کے لیے کئی نسلیں صفحہ ہستی سے مٹ گئیں؟ کیا یہی وہ نوجوان ہیں جنہیں قائد اعظم نے قوم کا معمار کہا تھا۔ لیکن ان
سب سوالوں کا جواب بس اک جان لیوا خاموشی تھی۔ ان سوالوں نے میرے دل میں نوجوانوں کے لیے نفرت
پیدا کر دی۔

زندگی کا یہ سفر یوں ہی جاری تھا کہ ایک رات تقدیر نے مجھے پھر اُسی موڑ پر لاکھاڑا کیا اور میں نے دیکھا کہ چند
نوجوان روشنی کے گرد بیٹھے ہیں۔ اس منظر کو دیکھ کر اس بار پھر میری آنکھوں میں وہی تصویر آگئی جسے بھلانے کی میں
نے نجانے کتنی کوششیں کی تھیں مگر بھلا نہ پایا تھا۔ میں اپنے جذبات پر قابو نہ رکھ سکا اور اُن نوجوانوں کی طرف دوڑا اور
اُن کے درمیان جلتی ہوئی آگ کو بجھا دیا۔ بجھتے ہوئے انکاروں کی روشنی میں اُنہیں دیکھا تو حیران رہ گیا کیوں کہ ان

کیڈٹ: راؤ محمد ذاکر

کٹ نمبر: 9889

اقبال ڈویژن

”امریکہ کو اگر لفظوں میں لکھا جائے تو“

کوئی بندہ بیکار نہیں
پابندی وقت دشوار نہیں
تعلیم کا دہرا معیار نہیں
ایجادات کا شمار نہیں
قانون سے بیزار نہیں
پھر بھی کچھ باتیں ایسی ہیں جو دل کو تڑپاتی ہیں مثلاً
غذا مزیدار نہیں
کھانے میں اچار نہیں
گھی کا بگھاڑ نہیں
چوڑیوں کی جھنکار نہیں
بہن کا پیار نہیں
ابا کی پھنکار نہیں
داتا دربار نہیں
قائد کا مزار نہیں
اور سب سے بڑھ کر اردو کا اخبار نہیں

فقط ایک گرین کارڈ ہولڈر

-X-X-X-

امریکہ کو اگر لفظوں میں لکھا جائے تو کچھ ایسے ہے کہ...

زمین ہموار نہیں

موسم کا اعتبار نہیں

لوگ وفادار نہیں

مذہب سے سروکار نہیں

خلوص سے ہم کنار نہیں

وقت مددگار نہیں

حالات سازگار نہیں

خدا کے شکر گزار نہیں

غرض یہ کہ امریکہ کوئی شاہ کار نہیں...

مگر اس کے باوجود اس ملک میں کچھ باتیں ایسی ہیں کہ جو

پاکستان میں ہوں تو یہ ملک دنیا کا بہترین ملک بن جائے

فضول تہوار نہیں

رسومات کا مینار نہیں

سڑکوں پر غبار نہیں

بھکاری کا دیدار نہیں

نملوں پہ قطار نہیں

ایک
ز
یہ
مض
ا
بشر
عل
ک
تر
تر

ساتھ گیارہ بچے ۰۰۰ پہلی کے بچے کچھ خریدتے تو کہتے کہ ”پاپا! ہمیں یہ چاہیے! پاپا! ہمیں وہ چاہیے“۔ پاپا کہتے ”ماما سے پوچھ لو“ ۰۰۰ دوسری کے بچے کچھ خریدتے تو کہتے ۰۰۰ ”ابا! مجھے وہ برون والی بوٹی لینی ہے“۔ ابا کہتے ”اتناں سے پوچھ لے“ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ اتناں ۰۰۰ نہ ۰۰۰ نہ ۰۰۰ ماما۔ وہ تو آپے سے باہر ہو جاتیں اور کہتیں ”ارے کم بخت۔ تجھے کتنی دفتروں سے گئے ہیں“۔ ابا کہتے ”مجبوراً مجھے کوہ ۰۰۰ میں تیری ماما ہوں ماما۔ سب کے سامنے اماں و اماں نہ بولے کر مجھ کو“۔

صدر مہربانی! آج جس گھر میں بھی ماماں ہیں۔ ان سے پوچھئے بغیر تو کوئی پرندہ بھی پر نہیں مار سکتا۔ ہمارے سامنے بھی اسی ماماں ہیں۔ مجال نہیں کہ ان کی مرضی کے بغیر گھر میں کچھ ہو جائے۔ شوہر تو سارا دن اُن کے آگے پیچھے دُوم ہلاتے ہیں۔ اور بچے۔ اُن بے چاروں کی تو دُوم ہی نہیں ہے۔

جناب والا!

ایک بیٹے کی شادی ہوئی تھی۔ دو سال بعد ایک عزیز نے پوچھا ”میاں کتنے بچے ہیں تمہارے“ کہنے لگے ”میرے؟ یہ میں اُن کی ماما سے پوچھوں گا“۔

”تمہارے پاپا نے ریٹائرمنٹ لے لی“۔ ”نہیں۔ ماما نے منع کر دیا“۔

”تمہارے سسرال والے شکایت کرتے ہیں! بہو کو بھیجتے کیوں نہیں“۔ کہنے لگے ”ماما سے پوچھوں گا“۔

سعادت کی بھی حد ہوتی ہے آخر

وہ ملتے بھی ہیں تو کہہ کر اپنی ماما سے

صدر محترم!

پڑوس کے گھر میں گڈو کی ماما کا حکم چلتا ہے اور دفتر میں گڈو کے ماما کا اور پاپا۔ وہ تو بس نام کے افسر ہیں۔ کام تو سارا ماما دکھاتے ہیں۔ کلرکوں کو جھڑکی دیتے ہیں۔ ”تجھے صاحب سے کہہ کر نوکری سے نکلو ادوں گا“۔ دفتر کی گاڑی۔ صاحب سے زیادہ خود استعمال کرتے ہیں۔ دفتر والے صاحب سے زیادہ ماما سے تنگ ہیں۔ سب کا ناک میں دم کر رکھا ہے۔ دفتر کا عجیب ماحول ہو گیا ہے۔ لوگ پوچھتے ہیں ”صاحب ہیں؟“ ملازم کہتے ہیں ”ماما ہیں“۔ اچھا ہمارے کام کا کیا ہوا۔ ”وہ۔ ماما نے منع کر دیا“۔ ”تو صاحب کیا کرتے ہیں“۔ ”جی وہ۔ بس جو ماما کہتے ہیں“۔ ”ارے بھائی یہ ماما کون ہیں“۔

”شی ۰۰۰ ای۔۔۔ صاحب کے سالے ہیں“۔ ”تو یہ دفتر میں کیا کر رہے ہیں“ ۰۰۰ یہ تو ماما سے پوچھوں گا۔

-x-x-x-

گئی تو کیا میری ماما برقعہ اوڑھیں گی؟

ماما سے پوچھوں گا۔ ہی ہی ہی...

جناب صدر!

ہمارے ملک کا حال تو آپ کے سامنے ہے۔ یہ بھی ماماؤں کے رحم و کرم پر چل رہا ہے۔ پاپا تو نام کے حکمران ہوتے ہیں پالیسیاں تو ماما بناتی ہیں۔ اس لیے جناب والا جب بھی میرا گھومنے کو جی چاہتا ہے تو میں ماما سے پوچھ لیتا ہوں۔ بس پھر کسی بھی سرکاری دورے کا پلان تیار ہو جاتا ہے۔ پلان ماما کا، نام پاپا کا اور ماما کا دل چاہے تو ملک میں الیکشن بھی ہو جاتے ہیں اور سلیکشن بھی۔ لیکن اس مرتبہ جن کی سلیکشن ہوئی ہے وہ تو خود ماما کو لگام دینا چاہتے ہیں۔ اب کیا ہوگا؟ ماما سے پوچھوں گا۔ ویسے یہ ماما میں سرکاری محفلوں میں دیکھنے کے قابل ہوتی ہیں۔ بابا تو بھگی بلی اور ماما گڑ کی ڈلی۔ جسے دیکھو ماما کے پیچھے بھاگتا ہے۔ آخر سب ماما کے ہی پیچھے کیوں بھاگتے ہیں؟ یہ تو میں ماما سے ہی پوچھوں گا۔

صدر گرامی!

ہمارے معاشرے میں ماما کا ایسا فیشن چلا ہے کہ انگریز نے تو ماما کہنا ہی چھوڑ دیا ہے۔ ویسے یہ بات ضرور ہے کہ جو ماما کہتی ہیں وہی ہوتا ہے۔ ہمارے ملک کی ہر عورت یہی چاہتی ہے کہ اسے ماما کہہ کر بلا یا جائے۔ کٹو پکوڑے والے کی بیوی بھی اپنے بچوں سے کہتی ہے کہ ”مجھے ماما کہو“۔ بخشود دودھ والے کی بیوی بھی یہی چاہتی ہے کہ بچے اسے ماما کہیں۔ اور دینو قصائی کی بیوی کو تو ماما سننا اتنا پسند ہے کہ وہ گیارہ بچوں کی ماما تو بن چکی ہے لیکن اس کا خیال ہے کہ ”بار ہواں کھلاڑی بھی بہت ضروری ہے“۔ ”دیکھیں کیا گزرے ہے قطرے پہ گہر ہونے تک“۔ کیا گزرے ہے ماما سے پوچھوں گا۔

جناب والا!

آپ بتا سکتے ہیں کہ ساری عورتوں کو ماما ہی کیوں بننا چاہتی ہیں۔ چاچا یا تایا کیوں نہیں۔ آپ کو نہیں معلوم؟ تو پھر آپ بھی کہہ دیجیے نا! ماما سے پوچھوں گا۔

جناب والا!

کل میں نے ایک امیر زادی کو بازار میں دیکھا... میرے خیال سے اس نے گھر پہنچ کر اپنے آپ کو ماما کہلوانے سے ہی توبہ کر لی ہوگی۔

ہو ایوں کہ اتفاق سے ایک دکان پر دو ماماں ایک ساتھ چڑھ گئیں۔ ایک کے ساتھ دو بچے اور دوسری کے

احمد علی قادری
لیکچرر شعبہ

الہی

زمیں

مش
یہ
مصور

اے

بشر

علیم

کوئی

تری

تری

کیڈٹ: محمد عاطف بابر

کٹ نمبر: 9895

گر بن قاتل و دشمن

ماما سے پوچھوں گا!

(یہ تقریر کھل پاکستان علامہ محمد اقبال دولسانی مقابلہ تقاریر میں کی گئی
جو گورنمنٹ کالج یونیورسٹی لاہور میں منعقد کیا گیا)

جناب صدر!

جب میں آج کی زندگی اور اس دور کے مردوں کے بارے میں سوچتا ہوں تو ایسا لگتا ہے کہ ہماری زندگی ایک ٹرین کی طرح ہے جس کے انجن تو ہم خود ہیں لیکن کنٹرول ماما کے ہاتھ میں ہے۔ ماما کو گاڑی چلانے کی تو کچھ ایسی سمجھ بوجھ نہیں۔ اس لیے وہ جب چاہتی ہیں اور جدھر چاہتی ہیں۔ ٹرین کو موڑنے کی کوشش کرتی ہیں جس کے نتیجے میں کبھی تو ٹرین پٹری سے اتر جاتی ہے اور کبھی اس کے بریک فیل ہو جاتے ہیں اور ہم بے چارے آئے دن ٹوٹ پھوٹ کا شکار ہوتے رہتے ہیں۔ آخر یہ ماما ایسا کیوں کرتی ہیں؟ یہ میں ماما سے ہی پوچھوں گا۔

صدر محترم!

ویسے یہ دور واقعی ماماؤں کا ہے۔ دیکھیں نا گھر میں ہماری ماما کی حکومت ہے، محلے میں کام کاج کرنے والی ماماؤں کی اور ملک میں دیسی ماما کی۔ ارے ہاں۔ ایک ماما اور بھی تو ہیں جنہوں نے ناک میں دم کیا ہوا ہے۔ وہی جن کے بارے میں کہا جاتا ہے کہ ”ساری خدائی ایک طرف اور جو روکا بھائی ایک طرف“۔ یعنی ہمارے بابا کے بردار نسبتی۔ جی ہاں! ہماری پیاری ماما کے پیارے بھتیجا! ہمارے ماما۔

جناب والا!

میں یہ سوچتا ہوں کہ اگر سیاسی لیڈروں کی طرح ان سب ماماؤں میں اتفاق ہو گیا اور ان کی بھی کوئی متحدہ بن

ہم سے ایک سال بعد آزاد ہو اور ہم سے اتنا آگے نکل گیا کہ آج سے دنیا کے تین بڑے ممالک میں شامل کیا جاتا ہے:

زور بازو آزما شکوہ نہ کر صیاد سے
آج تک کوئی قفس ٹوٹا نہیں فریاد سے

ہمیں اپنے آپ پر بھروسہ کرنا ہوگا اور اپنے ذرائع کو مکمل طور پر کام میں لانا ہوگا تاکہ یہ ملک جوہری پہچان
ہے اور جوہارے لیے باعثِ فخر بھی ہے مزید ترقی کر سکے۔

آئیے آج ہم عہد کریں کہ ہم ہر اس آنکھ کو پھوڑ دیں گے جو میلی نظر سے ہمارے ملک کی طرف دیکھے گی، اس
ہاتھ کو توڑ ڈالیں گے جو غلط ارادے سے ہمارے ملک کی طرف اٹھیں گے اور وہ تمام عناصر جو ملکی مفاد کے خلاف ہیں انھیں
ختم کر دیں گے:

للاکرتی ہیں تم کو فلک بوس چوٹیاں
اتنا اُڑو کہ شمس و قمر سے اُلجھ پڑو

-X-X-X-

اکائی

ہماری ذاتی رائے میں شاعری کی کتاب پر تبصرہ آسان ہوتا ہے۔ ڈاکٹر بشیر بدر صاحب نے فراق گورکھ پوری
کو کتاب ”اکائی“ بھیجی اور درخواست کی کہ اپنی گراں قدر رائے سے نوازیں تو انھوں نے جو رائے بھیجی وہ یہ تھی کہ:
”اکائی دھائی، سیکڑہ، ہزار، دس ہزار، آپ کا فراق گورکھ پوری۔“

ڈاکٹر محمد یونس بٹ کی کتاب ”مزاج بخیر“ سے کیڈٹ فہد ریاض، کٹ نمبر 9899، ایوب ڈویژن کی تلاش

حفاظت کی۔ تاریخ گواہ ہے کہ جب بھی کسی نے میرے وطن کو میلی نظر سے دیکھا تو بہادروں نے اس کی آنکھوں کو پھوڑ ڈالا۔

خدا کے فضل و کرم سے ہم آج بھی ایک ملے کی مانند متحد ہیں۔

بقول:

ہر فرد ہے ملت کے مقدر کا ستارا

کارگل کی جنگ میں پاکستان نے حال ہی میں اپنے دشمن ملک کو وہ سبق یاد دلایا جو اسے ۶ ستمبر ۱۹۶۵ء کو دیا تھا۔ اور امید ہے کہ وہ آئندہ کبھی اس ملک کی طرف میلی آنکھ سے نہیں دیکھے گا۔

بقول اقبال:

باطل سے دبنے والے اے آسماں نہیں ہم
سو بار کرچکا ہے تو امتحاں ہمارا

ہماری یک جہتی کی اصل بنیاد ”لا الہ الا اللہ“ ہے۔ پاکستان سے محبت ہمارا دینی فریضہ بھی ہے۔ قائد اعظم محمد علی جناح نے فرمایا کہ:

”پاکستان اتحادِ عالمِ اسلام کی چابی ہے“

حبِ وطن ایک پاکیزہ جذبہ ہے۔ یہ ہمیں پاکستان کے اندر اور باہر ہمارے فرائض سے آگاہ کرتا ہے۔ اور ہمیں انہیں بطریق احسن انجام دینے کی یاد دلاتا ہے۔ اب وقت آ گیا ہے کہ ہم سب متحد ہو جائیں اور ایک سیسہ پلائی ہوئی دیوار کی مانند ایک ہو جائیں اور اپنے اندر تفرقہ نہ ڈالیں کیوں کہ:

فرد قائم ربطِ ملت سے ہے تنہا کچھ نہیں

موج ہے دریا میں اور بیرونِ دریا کچھ نہیں

اس وقت پاکستان مشکل ترین صورت حال سے دوچار ہے ہمیں اپنے دوست ملک چین سے سبق لینا چاہیے جو

کیڈٹ یاسر نذیر خان

کٹ نمبر 97132

محمد بن قاسم ڈویرن

میرا وطن ۰۰۰ پاکستان

جنت سے کہیں بڑھ کر حسین میرا وطن ہے
ہم سر ہے فلک کی جو زمیں میرا وطن ہے

میرا وطن پاکستان ہے۔ مجھے اپنے پاکستانی ہونے پر فخر ہے۔ کیوں کہ یہی میری شناخت کا ذریعہ ہے۔ یہ وہ وطن ہے جس کی تاریخ اس کے جیالوں کے ہنر سے لبریز ہے، جس کا حال ترقی کی راہ پر گامزن ہے اور جس کا مستقبل ان شاء اللہ روشن و تابناک ہوگا۔

پاکستان ایک ایسا وطن ہے جو اسلامی ممالک کی سربراہی بھی کر رہا ہے۔ دوسری اسلامی سربراہی کا نفرنس لاہور میں ہوئی تھی۔ اس وقت یہ واحد اسلامی ملک ہے جو ایٹمی طاقت بھی ہے۔ وطن سے محبت کا اندازہ انسان کو اس وقت ہوتا ہے جب وہ اس سے دور ہوتا ہے۔ جب وطن کی یاد انسان کے دل میں نشتر بن کر چھب جاتی ہے۔ جب یارانِ دل بند یاد آتے ہیں اور انسان کو باہرہ کر مائل کے بستر بھی کانٹوں کے بچھونے لگتے ہیں۔ وطن کی اصل حقیقت کا اندازہ انسان کو اسی وقت ہوتا ہے۔

یہ خطہ ارض اس کے بسنے والوں کو دراشت میں نہیں ملا ہے بلکہ اس کو حاصل کرنے کے لیے بڑے صغیر کے مسلمانوں کا گوشت گارے کی جگہ، ہڈیاں اینٹوں کی جگہ اور خون پانی کی جگہ استعمال ہوا ہے۔ ہزاروں مسلمانوں نے قربانیاں دے کر اسے خراجِ تحسین پیش کیا ہے۔ کئی بچے یتیم ہوئے، کئی عورتیں بیوہ ہوئیں۔ پاکستان ہمیں یونہی نہیں مل گیا۔ اس کی قیمت کا اندازہ صرف وہی دوشیزائیں کر سکتی ہیں جنہوں نے کنوؤں میں ڈوب کر اپنی آبرو کی

اور لڑکی لڑکا بن کر ایک دوسرے سے چیننگ کرتے ہیں اور آپس میں ایک دوسرے کو بے وقوف بنا کر فخر محسوس کرتے ہیں۔ جس سے وقت کی بربادی اور لمحاتی سرور کے علاوہ کچھ حاصل نہیں ہوتا۔ اس کے علاوہ انٹرنیٹ پر ملک اور اسلام دشمن عناصر نے انتہائی بے ہودہ اور غیر اخلاقی قسم کی ویب سائٹس بھی قائم کر رکھی ہیں۔ جس کا مقصد ہماری نوجوان نسل کو گمراہ کرنا اور ان کو تحصیل مقصد میں ناکام کرانا ہے گویا انٹرنیٹ کو اخلاقی برائیوں کا انجکشن بنا کر ہمیں لگانے کی کوشش کی جا رہی ہے۔ لیکن ان شاء اللہ وہ اس مقصد میں کبھی کامیاب نہیں ہو سکیں گے۔

یہ سب چاہیے کہ ہم انٹرنیٹ کا استعمال صحیح طور پر کریں اور اس سے زیادہ سے زیادہ فائدہ حاصل کریں اور اسے تعلیمی ضروریات اور حصول معلومات کے لیے استعمال کریں اور بلاوجہ کی چیننگ سے بھی گریز کریں۔

-X-X-X-

بابا جمہورا

سیاست کو انھوں نے کبھی دکان نہیں سمجھا۔ ویسے بھی سیاست میں دوکان تو کیا، ایک کان کی بھی ضرورت نہیں۔ البتہ زبان چاہیے اور ان کی زبان ایسی ہے کہ اتنی ان کے منہ میں نہیں رہتی، جتنی صحافیوں کے کانوں میں رہتی ہے۔ ان کی تقریر بہرے بھی سمجھ جاتے ہیں کیوں کہ اتنا منہ سے نہیں، جتنا ہاتھوں سے بولتے ہیں۔ ہر سوال کا جواب سوچ کر دیتے ہیں۔ نام تک پوچھیں تو سوچ میں پڑ جائیں گے۔

ڈاکٹر محمد یونس بٹ کی کتاب ”مزاح بخیر“ سے کیڈٹ عمر فاروق، کٹ نمبر: 9846، شہباز ڈویژن کی تلاش

کیڈٹ سید سعد احمد

کٹ نمبر 9747

اقبال ڈویژن

انٹرنیٹ

انٹرنیٹ موجودہ دور کی سب سے حیرت انگیز اور انہونی ایجاد ہے۔ اس کی آمد نے زندگی کو بہت آسان بنا دیا ہے۔ اب آپ سیکنڈوں میں دنیا کے جس کونے میں چاہیں رابطہ قائم کر سکتے ہیں اس کے علاوہ انٹرنیٹ کو تفریح کا بھی ایک ذریعہ سمجھا جاتا ہے۔ انٹرنیٹ کے بے شمار فوائد ہیں۔ پہلے پہل جو خط اپنی منزل تک پہنچنے میں کئی کئی روز لیا کرتے تھے اب وہ انٹرنیٹ کے ذریعے بٹن دباتے ہی ای۔ میل کی شکل میں مطلوبہ افراد تک پہنچ جاتے ہیں۔ انٹرنیٹ نوجوانوں کے حصولِ تعلیم کے لیے بھی ایک اچھا وسیلہ ثابت ہوا ہے۔ وہ طالب علم جو بیچارے زیادہ قیمتی کتاب نہیں خرید سکتے تھے اب انٹرنیٹ کی مہربانی سے ویب سائٹ پر جا کر اپنا مطلوبہ مواد حاصل کر سکتے ہیں۔ اس کے علاوہ ہر شعبہ خواہ وہ طب کا ہو یا بزنس کا ہر شعبے کی بے شمار ویب سائٹس انٹرنیٹ پر موجود ہیں اور ان سے لوگ طرح طرح کے فوائد حاصل کر سکتے ہیں۔ طبیعات کی ہی مثال لے لیں، دنیا کے بڑے سے بڑے ڈاکٹر، اسپیشلسٹ اور سرجنوں سے کسی بھی بیماری کے تدارک کا باآسانی مشورہ لیا جاسکتا ہے۔ جو لوگ تنہا زندگی گزارتے تھے انھیں اب انٹرنیٹ کی صورت میں ایک بہت اچھا دوست میسر آ گیا ہے اور اب وہ گھنٹوں انٹرنیٹ کے ساتھ مشغول نظر آتے ہیں۔ گویا انٹرنیٹ ہزار ہالوگوں کی تنہائیوں کا بہترین رفیق بھی ثابت ہوا ہے۔

آج کل ہمارے ملک میں بھی انٹرنیٹ کا استعمال عام ہو رہا ہے جگہ جگہ کیفے کھل چکے ہیں۔ جس طرح ہر تصویر کے دو رخ ہوتے ہیں اسی طرح انٹرنیٹ کے نقصانات بھی اب آہستہ آہستہ عیاں ہوتے جا رہے ہیں۔ اس کی وجہ یہ ہے کہ ہماری نوجوان نسل انٹرنیٹ کو تفریح کے طور پر زیادہ استعمال کر رہی ہے بہت سے واقعات ہماری نظروں سے گزر چکے ہیں کہ انٹرنیٹ کے غلط استعمال سے لوگوں کو بڑے بڑے نقصانات ہو چکے ہیں اس کے علاوہ لڑکا لڑکی

ا
ز
ی
م
ا
ب
ع
ک
ت
ت

کیڈٹ: زوہیب شیخ
کٹ نمبر: 2K-32
لیاقت ڈویژن

غزل

آنکھوں میں کچھ خواب سلگتے رہتے ہیں
پلکوں میں ارمان مچلتے رہتے ہیں
آتے ہیں خوش رنگ مناظر راہوں میں
پرہم اپنی موج میں چلتے رہتے ہیں
رات کی رانی، چاند ستارے میرے سنگ
شب بھر تیری باتیں کرتے رہتے ہیں
آجاؤ اب مل کر ان میں رنگ بھریں
ذہن میں جو خاکے سے بنتے رہتے ہیں
دل کی بستی یوں ہی بس آباد رہے
شہروں کا کیا، شہر اُجڑتے رہتے ہیں

-X-X-X-

کیڈٹ: جہاں زیب علی
کٹ نمبر: 2137
لیاقت ڈویژن

دُعا

سن لے مولا دل کی بولی
بھرے دے میری خالی جھولی
مجھ کو علم و حکمت دے دے
دانائی کا کر ہم جولی
جب میں سوچوں اچھا سوچوں
بولوں میٹھی میٹھی بولی
سب کو خوشیاں بانٹوں مولا
بھر دے خوشیوں سے تو جھولی
مجھ کو اتنی طاقت دے دے
توڑوں دشمن کی ہر ٹولی
کایا پلٹ دے میرے مولا
چشمِ غم اب کافی رولی
سن لے آقا سن لے مولا
میری باتیں بھولی بھولی

-X-X-X-

مدد سے ملے تو وہ دوزخ کے عذاب سے بدتر ہے۔

اس کا مطلب یہ ہے کہ جنت جیسی عظیم نعمت کے لیے بھی کسی کی مدد ڈھونڈنا، دوزخ کے شکار اور اس میں کودنے کے برابر ہے۔ علامہ اقبال بخشی ہوئی جنت کو قبول کرنا، خودی کی موت قرار دیتے ہیں۔ ان کے نزدیک جنت انسان کے خونِ جگر میں پوشیدہ ہے۔

چتے نہیں بخشے ہوئے فردوسِ نظر میں
جنت تری پنہاں ہے ترے خونِ جگر میں

آج ہم نہ صرف انفرادی بلکہ قومی سطح پر بھی دوسروں کی مدد کے محتاج ہو رہے ہیں۔ ہم ہاتھوں میں کسکول اٹھائے پوری دنیا میں گھومتے ہیں۔ اور دوسروں سے بھیک مانگتے ہیں۔ نتیجہ دیا ر غیر سے ہمیں قرض کے ساتھ کئی ایسی شرائط ملتی ہیں جو ہمیں بلا چون و چرا تسلیم کرنی پڑتی ہیں۔ چاہے وہ ہمارے قومی مفاد کے منافی ہی کیوں نہ ہوں۔ ایسا کیوں؟

یہ اس لیے کہ ہم اپنی دنیا خود نہیں بنا سکتے اور غیروں پر انحصار کرتے ہیں۔ ہمیں اس رویے کو ختم کر کے خود انحصاری پر عمل کرنا ہوگا۔

ہمیں روکھا سوکھا نوالہ زیادہ عزیز ہونا چاہیے بہ نسبت اُس تر نوالے کے جو دوسروں سے مانگا گیا ہو۔ ہمیں کسکول توڑ کر کوڑے کے ڈھیر میں پھینک دینا ہوگا۔ ایک باوقار اور سر بلند قوم کی حیثیت سے خود کو منوانا ہوگا اور یہ تب ہی ممکن ہوگا جب ہم دوسروں کے آگے ہاتھ پھیلانے کی بجائے اپنے ہاتھوں سے لوہا کوٹ کر اور پتھر توڑ کر اپنی منزل کا راستہ خود تلاش کریں اور اپنی دنیا خود تعمیر کریں گے۔ آئیے I.M.F، امریکہ اور دوسرے خداؤں کو بھول کر ایک خدا کے آگے سر جھکائیں اور اپنی دنیا آپ پیدا کریں۔

اپنی دنیا آپ پیدا کر اگر زندوں میں ہے
سِرِّ آدم ہے ضمیر کنِ فِکاں ہے زندگی

-X-X-X-

احمد علی
لیکچرر

الہی
زمیں

یہ
مصور

اے
بشر

علیم
کوئی

تری
تری

کیڈٹ ضیاء الرحیم

کٹ نمبر 97125

اقبال ڈویژن

اپنی دنیا آپ پیدا کر۔۔۔

قوموں کی آزادی، غلامی اور عروج و زوال کا انحصار خود انھی پر ہے۔ جس قوم کے افراد زندہ دل ہوں وہ اپنے مستقبل کو خود سنوارتے ہیں اور اپنی تقدیر خود بناتے ہیں۔

بقول شاعر:

نشاں یہی ہے زمانے میں زندہ قوموں کا
کہ صبح و شام بدلتی ہیں ان کی تقدیریں

تاریخ کے اوراق پلٹ کر دیکھیں تو معلوم ہوگا کہ ہمیشہ زندہ اقوام نے اپنی دنیا خود بنائی ہے۔ بڑے صغیر کے مسلمان انگریزوں کے غلام تھے۔ مگر جب ان کے دلوں میں اپنی مدد آپ کا جذبہ پیدا ہوا تو انھوں نے غلامی کی زنجیروں کو توڑ ڈالا اور اپنے لیے الگ دنیا اور الگ آزاد ملک حاصل کیا۔

انسان جب دوسروں کے سامنے سر جھکا تا اور دستِ سوال دراز کرتا ہے تو اس کی غیرت و حمیت اور انسانیت سو جاتی ہے۔

بقول شاعر:

پانی پانی کر گئی مجھ کو قلندر کی یہ بات
تو جھکا جب غیر کے آگے نہ من تیرا نہ تن

شیخ سعدی نے ایک جگہ لکھا ہے کہ آخرت کی سب سے بڑی نعمت جنت ہے لیکن اگر وہ جنت کسی ہمسائے کی

ہے، علم کا سبز تواضع، آنکھ حسد سے خالی، کان فہم، زبان صدق، قلب حسن نیت۔

عقل اسباب امور کی معرفت ہے، اس کے ثمرات میں تقویٰ ہے علم کے حاصل کرنے والے پیر، زیر بن جاتے ہیں۔ کیوں کہ علم ہی ہے جو مکرو فریب دور کرتا ہے۔ حرص کا ازالہ کرتا ہے، بخل کو معدوم کر دیتا ہے، لگاؤ کو مقید کر دیتا ہے۔ یہ وہ واحد دولت ہے جو خرچ کرنے سے کم نہیں ہوتی بلکہ اور بڑھتی ہے جب کہ مال خرچ کرے۔ سزا ملتا ہے اور یہی وجہ ہے کہ عالم حاکم ہے اور مال دار محکوم، عالم کی محبت دین ہے جس پر جزا ملتی ہے جب کہ جہالت گمراہی ہے اور اس کی سزا ملتی ہے۔ مال جمع کرنے والوں کی بقاء ان کی حیات تک ہے اور علماء کی بقاء بقائے دہر تک ہے۔

اور پھر سب سے بڑھ کر یہ علم ہی ہے جس کی بدولت ہم نے اپنے رب کو پہچانا، اپنے نبی کو مانا، اپنی دنیا بھی بچالی اور آخرت کو بھی سنوارا۔

-X-X-X-

ڈائری سے انتخاب

”مجھے نفرت ہے“

- ☆ اُن دوستوں سے جو گھمنڈ کرتے ہیں۔
- ☆ اُن دوستوں سے جو دل سے دوستی نہیں کرتے۔
- ☆ اُن لوگوں سے جو غرور کرتے ہیں۔
- ☆ اُن لوگوں سے جو اپنی تعریف خود کرتے ہیں۔
- ☆ ایسے لوگوں سے جو والدین کا کہنا نہیں مانتے۔
- ☆ ایسے لوگوں سے جو خطوں کا جواب نہیں دیتے۔
- ☆ ایسے لوگوں سے جو دوسروں کا دل توڑ دیتے ہیں۔
- ☆ ایسے لوگوں سے جو بلا وجہ لڑائی جھگڑا کرتے ہیں۔

کیڈٹ: حسن مصطفیٰ، کٹ نمبر: 1019، اقبال ڈویژن کا انتخاب

—
احمد
بکچر

الہی
زیر

یہ
مصور

اے

بشر

علیم

کوئی

تری

تری

کاشف ضیاء درآئی

اسٹنٹ پروفیسر

شعبہ حیاتیات

علم، بیش بہا خزانہ ہے

حضرت علیؑ نے ارشاد فرمایا کہ:

علم حاصل کرو کیوں کہ علم کا حاصل کرنا طاعت ہے۔ اس کا درس تسبیح ہے۔ اس کی تحقیق جہاد کے برابر ہے۔ اس کی تعلیم ایسے شخص کو دینا جو علم نہیں رکھتا صدقہ ہے، مستحقین پر اس کو صرف کرنا عبادت ہے، یہ حلال و حرام کے لیے آراء شناخت ہے، جنت تک پہنچنے کا راستہ ہے، یہ مونس ہے وحدت میں اور رفیق ہے غربت میں، یہ رہنما ہے فراخی و تنگی میں، اسلحہ ہے دشمنوں کے مقابلے میں، زینت ہے جلیل القدر لوگوں کی، اس کے ذریعے اللہ تعالیٰ بہت سی قوموں کو رفعت دیتا ہے، ان کو خیر کا امام بناتا ہے، ان کی اقتداء کی جاتی ہے، ان کے اعمال بغرض اقتداء دیکھے جاتے ہیں، ان کے آثار سے اقتباس کیا جاتا ہے، ملائکہ ان کی دوستی کی رغبت کرتے ہیں اور اپنی عبادت میں ان کی ثناء کرتے ہیں، ان کے سامنے تواضع سے اپنے بازو جھکا دیتے ہیں، دریا کی مچھلیاں اور کیڑے مکوڑے اور خشکی کے درندے اس کے بہائم تک استغفار کرتے ہیں، علم علماء کے قلوب کی حیات، آنکھوں کا نور اور ان کے جسموں کی قوت ہے۔ اللہ تعالیٰ اس کے حامل کو معززین کی منازل میں ٹھہراتا ہے، ان کو ابرار کی صحبت عطا کرتا ہے۔ دنیا اور آخرت میں رفعت دیتا ہے، علم ہی سے اللہ تعالیٰ کی اطاعت اور عبادت کی جاتی ہے، علم ہی سے اس کی معرفت اور توحید میسر ہو جاتی ہے۔ علم ہی سے صلہ رحمی کا درس ملتا ہے، علم سے ہی اللہ تعالیٰ اہل سعادت کو الہام عطا فرماتا ہے۔ علم امام ہے عقل کا، رہنما ہے انسانیت کا، تحفہ ہے مجالس کا اور رفیق ہے سفر میں۔

اللہ ایسے شخص کو محبوب رکھتا ہے جو مومن ہو، فقیہ ہو، زاہد ہو، عالم ہو، خاشع ہو، زندہ دل ہو، حلیم ہو، خوش اخلاق ہو، معتدل ہو اور یہ سب اوصاف موقوف ہیں علم پر کیوں کہ علم رتبہ کو بلند کر دیتا ہے اور ترک علم رتبے کو کم کر دیتا

یہ بات بہت غور طلب ہے کہ مکی دور میں ”قال“ یا جنگ کی کوئی آیت نازل ہوئی اور نہ ہی حضرت محمد ﷺ نے کسی میدان جنگ میں اترنے کی کوشش فرمائی۔ بلکہ آپ نے مسلمانوں کو جہاد کی صرف پہلی دو قسموں، جہاد بالنفس اور جہاد بالعلم تک محدود رکھا۔ جہاد بالنفس اور جہاد بالعلم کے لیے قرآن کریم میں دو الفاظ وارد ہوئے ہیں، تزکیہ نفس اور تلاوت آیات۔ چنانچہ سورۃ جمعہ میں حق تعالیٰ نے فرمایا:

هو الذي بعث في الاميين رسولا منهم يتلوا عليهم اياته ويزكيهم

ترجمہ: یہ اللہ کی ذات ہے جس نے ناخواندہ لوگوں میں انھیں میں سے ایک رسول مبعوث فرمایا جو اس کی آیات پڑھ کر سناتا ہے اور ان کا تزکیہ نفس (ان کے ذہنوں کو پاک) کرتا ہے۔

تزکیہ نفس ایک اہم اور تفصیل طلب موضوع ہے۔ اس کی اہمیت کا اندازہ اس سے ہو سکتا ہے کہ آپ تزکیہ نفس کے لیے اپنی زندگی کے ۱۳ سال صرف کرنے پڑے جب آپ تزکیہ نفس کا فریضہ مکمل فرما چکے تو اس کے بعد ہی جہاد بالستیف کا حکم نازل ہوا۔ اس سے یہ بات واضح ہوتی ہے کہ تزکیہ نفس کے بغیر میدان جنگ میں شریک ہونا ایک بے سود عمل ہے۔

تزکیہ نفس کا مختصر مفہوم یہ ہے کہ انسان کے ہر عمل کا محرک صرف رب کی خوشنودی اور اس کی رضا کا حصول ہو۔ انسان کا دل اللہ کی محبت کے سوا ہر چیز کی محبت سے پاک ہو جائے۔ وہ کوئی بھی عمل اپنی ذات کی شہرت، عزت اور دنیاوی مفادات کے حصول کے لیے انجام نہ دے، بلکہ اس کا مرنا، جینا، عبادت اور قربانی صرف اللہ کے لیے ہو۔ جہاد کے مراحل اور درجات جن کا ذکر اوپر ہوا ہے۔ انھیں آپ ایک مثال سے سمجھ سکتے ہیں۔ مثلاً تعلیم کا حصول بھی ایک فریضہ ہے۔ تعلیم کے بھی چھ مراحل ہوتے ہیں۔

پرائمری یا ابتدائی، میٹرک، انٹرمیڈیٹ، بی اے، ایم اے، پی ایچ ڈی

پی ایچ ڈی تعلیم کا آخری مرحلہ ہے۔ اس تک پہنچنے کے لیے لازمی ہے کہ اس سے پہلے والے مراحل طے کر لیے جائیں کیوں کہ ان کو طے کیے بغیر آخری مرحلے کی کوشش کرنا ایک بے سود عمل ہے۔ لیکن اگر کوئی آخری مرحلے تک پہنچنے میں کامیاب نہیں ہو سکا تو یہ اس کے لیے کوئی ناکامی نہیں ہے بلکہ وہ جس مرحلے تک پہنچا ہے وہی اس کی کامیابی ہے۔ وہ تعلیم یافتہ تو کہلائے گا۔ اسی طرح جہاد کا بھی معاملہ ہے۔ جو شخص اپنی استطاعت کے مطابق جس مرحلے تک بھی پہنچ سکا ہے۔ وہ اللہ کے نزدیک مجاہد ہے۔ اگر کوئی جہاد کے آخری مرحلے یعنی جنگ تک پہنچ جاتا ہے تو گویا وہ جہاد کی Ph.D ڈگری حاصل کرنے میں کامیاب ہوا ہے جو یقیناً بڑی سعادت اور عظیم کامیابی ہے۔

-X-X-X-

الہی
زمیں
یہ
مصور
اے
بشر
علیم
کوئی

تری
تری

جہاد کا قرآنی تصور

قرآن کریم کی کچھ تعلیمات ایسی بھی ہیں جن کا مفہوم اور تصور دونوں غلط فہمی کا شکار ہو گئے۔ جہاد کا تصور بھی ان ہی میں سے ایک ہے۔ عام طور پر جہاد کو جنگ (War) کے معنی میں لیا جاتا ہے۔ اس کا مطلب جنگ ہرگز نہیں ہے۔ جنگ کے لیے قرآن کریم میں ”قتال“ کا لفظ ہے۔ جہاد کے لفظی معنی جدوجہد، کوشش اور سخت محنت کرنے کے ہیں۔ قرآن کریم کی تعلیمات کا ایک بڑا حصہ جہاد پر ہی مشتمل ہے، لیکن اس سے جنگ مراد لینا بہت بڑی غلط فہمی ہے۔ درحقیقت ایک مومن کی پوری زندگی جہاد ہے۔ لیکن ہر ایک کے لیے میدان جنگ میں اترنا ضروری نہیں۔ جہاد کا قرآنی تصور یہ ہے کہ اہل ایمان نیکی کے غلبے اور برائی کے مٹانے کے لیے مسلسل کوشش کرتے رہیں۔ اسی کوشش اور محنت کی ایک صورت جنگ بھی ہے، تاہم جنگ جہاد کی آخری منزل ہے۔ اس آخری منزل یا آخری مرحلے سے پہلے دوسرے مراحل بھی ہیں جن کو طے کیے بغیر آخری مرحلے میں شریک ہونا ایک بے سود اور بے ثمر عمل ہو سکتا ہے۔ دوسرے الفاظ میں جہاد کی ایک ترتیب ہے۔ اسی ترتیب سے اگر یہ فریضہ انجام دیا جائے تو اس کے ثمرات دنیا میں بھی نظر آئیں گے اور آخرت میں بھی اس کا اجر و ثواب اور انعام ملے گا۔

قرآن کریم کی تعلیمات کے مطابق جہاد کی ترتیب اس طرح ہے:

۱۔ جہاد بالنفس ۲۔ جہاد بالعلم

۳۔ جہاد بالمال ۴۔ جہاد بالسیف، یا میدان جنگ میں حصہ لینا۔

حضور نبی کریم ﷺ کا مکی دور جہاد بالنفس اور جہاد بالعلم پر ہی مشتمل تھا۔ قرآن کریم کا مکی حصہ جو ۸۳ سورتوں پر مشتمل ہے، اس میں جہاد بالنفس اور جہاد بالعلم ہی کے احکامات نازل ہوتے رہے۔ اگرچہ اس دور میں جہاد بالمال کے بھی چند واقعات نظر آتے ہیں۔ لیکن وہ استثنائی ہیں۔

مکی دور کے قرآن کریم میں قتال یا جنگ کا ذکر نہیں ہے۔ اس سے یہ حقیقت واضح ہوتی ہے کہ جہاد بالسیف یا جنگ کے لیے حالات کا سازگار ہونا اور وقت کے تقاضوں کے مطابق جنگی ساز و سامان کی تیاری بہت ضروری ہے۔

محمد علی شاہین
لیکچرر شعبہ اُردو

نعت

میرا رونا دھونا یہ کام آ گیا ہے
 ”مدینے سے مجھ کو پیام آ گیا ہے“
 مدینے میں جا کر میں اُن سے کہوں گا
 سلامی کی خاطر غلام آ گیا ہے
 ان آنکھوں سے سجدے مچنے لگے ہیں
 زباں پر محمدؐ کا نام آ گیا ہے
 سلیقہ سکھانے بہ صورت محمدؐ
 زمیں پر خدا کا نظام آ گیا ہے
 در مصطفیٰ پر بھلا کیا نہیں ہے
 سر خم جہاں ہر مقام آ گیا ہے
 پکارا ہے جس نے بلاوا اسی کا
 ”صبح گر نہ آیا تو شام آ گیا ہے“
 سعادت بڑی یہ سعادت ہے شاہین
 غلاموں میں آقا کے نام آ گیا ہے

-X-X-X-

احمد علی قاضی
لیکچرر شعبہ اُردو

حمدِ باری تعالیٰ

الہی تری ذات ہے لازوال
 زمیں تا فلک سب ہیں تیرے کمال
 یہ مشرق یہ مغرب شمال اور جنوب
 مصور تو ان کا یہ ہیں بے مثال
 اے داتا ترے ہی کرم کے طفیل
 بشر بے بہا نعمتوں سے نہال
 علیم و خبیر و سمیع و بصیر
 کوئی تجھ سے چھپ جائے کس کی مجال
 تری ذات یکتا ہے قادر ہے ثُو
 تری مثال کیا ہے یہ کہنا محال

-X-X-X-

صفحہ نمبر	مصنف / شاعر	عنوان	شمار
		ایک Physician کا	۱۴-
۲۵	کیڈٹ روہیل عزیز	اپنے مجھ سے تمام خط	
۲۷	کیڈٹ عاطف ریاض	غزل	۱۵-
۲۷	احمد علی قاضی لیکچرر شعبہ اُردو	پناہ گاہ (نظم)	۱۶-
۲۸	کیڈٹ محمد عاطف بابر	حکیم الامت	۱۷-
۳۰	کیڈٹ محمد طاہر خورشید	سمندر اور گوہر	۱۸-
۳۲	کیڈٹ ارسلان آفتاب	کشمیر لہو لہو	۱۹-
۳۴	کیڈٹ فیصل جعفر	پٹارو کے سنہری دن (نظم)	۲۰-
۳۴	کیڈٹ مبشر علی قائم خانی	غزل	۲۱-
۳۵	کیڈٹ جنید انور صدیقی	دہشت گردی ایک بُرا فعل ہے	۲۲-
۳۷	کیڈٹ عمیر افضل	وہ انتظار تھا جس کا یہ وہ سحر تو نہیں	۲۳-
۴۰	کیڈٹ منصور رضا	غزل	۲۴-
۴۰	کیڈٹ سید عمران صغیر	اے میرے پاکستان (نظم)	۲۵-

فہرست

شمار	عنوان	مصنف / شاعر	صفحہ نمبر
۱-	حمد باری تعالیٰ	احمد علی قاضی لیکچرر شعبہ اُردو	۴
۲-	نعت	محمد علی شاہین لیکچرر شعبہ اُردو	۴
۳-	جہاد کا قرآنی تصور	لیفٹننٹ کمانڈر (ر) اسحاق علوی اسٹنٹ پروفیسر	۵
۴-	علم، بیش بہا خزانہ ہے	کاشف ضیاء دہلوی اسٹنٹ پروفیسر	۷
۵-	اپنی دنیا آپ پیدا کر...	کیڈٹ ضیاء الرحیم	۹
۶-	دُعا (نظم)	کیڈٹ جہاں زیب علی	۱۱
۷-	غزل	کیڈٹ زوہیب شیخ	۱۱
۸-	انٹرنیٹ	کیڈٹ سید سعد احمد	۱۲
۹-	میرا وطن... پاکستان	کیڈٹ یاسر نذیر خان	۱۳
۱۰-	ماما سے پوچھوں گا	کیڈٹ محمد عاطف بابر	۱۷
۱۱-	امریکہ کو اگر لفظوں میں لکھا جائے تو	کیڈٹ راؤ محمد ذاکر	۲۰
۱۲-	سوالیہ نشان...؟	کیڈٹ عدنان آفتاب	۲۱
۱۳-	قومی زبان اور ہم	کیڈٹ عماد حیدر آرائیں	۲۳

حصّہ اُردو

وہی جواں ہے قبیلے کی آنکھ کا تارا
نگاہ جس کی ہے بے داغ ضرب ہے کاری
اقبال

THE CADET

